

Απόφαση για την παγκόσμια κατάσταση

Επαναστατική διαδικασία στη Βόρειο
Αφρική και τη Μέση Ανατολή.
Απολογισμός και προοπτικές

Ψήφισμα: Η πάλη για το κλίμα
ενόψει της COP26

Μεταφορές: Ένας τομέας για
ριζική αναδιάρθρωση...

Η νέα άνοδος του γυναικείου
κινήματος

Ενάντια στο στρατιωτικό
νόμο, αλληλεγγύη
με το βιρμανικό λαό

EDITORIAL

Το παρόν ειδικό τεύχος του «4» αποτελείται από τις κύριες πολιτικές αποφάσεις της Διεθνούς Επιτροπής της 4ης Διεθνούς, που συνεδρίασε διαδικτυακά στα τέλη Φλεβάρη, μετά την περσινή της αναβολή λόγω της έκρηξης της πανδημίας.

Σημειώνουμε ότι, μετά το Παγκόσμιο Συνέδριο (το τελευταίο ήταν το 2018), η Διεθνής Επιτροπή αποτελεί το κεντρικό πολιτικό όργανο της 4ης Διεθνούς και συνέρχεται ετησίως. Φέτος, η αναγκαστική διαδικτυακή συνεδρίαση παρουσίαζε ιδιαίτερες απαιτήσεις (με τα ωράρια, με τις διερμηνείες στις 3 γλώσσες που χρησιμοποιούνται από τη Διεθνή, με τις υπο-επιτροπές, κλπ.). Στη συνεδρίαση συμμετείχαν 64 μέλη της Διεθνούς Επιτροπής και 30 παρατηρητές και προσκεκλημένοι από 49 διαφορετικές οργανώσεις, που συνολικά προέρχονταν από 39 χώρες¹. Παρά τις δυσκολίες αυτές, η συνεδρίαση κατορθώθηκε να διεξαχθεί με σχετικά επιτυχημένο τρόπο, το οποίο φάνηκε και στην υιοθέτηση με συντριπτικές πλειοψηφίες των βασικών πολιτικών κειμένων².

Η ανάλυση της παγκόσμιας κατάστασης περιεπλάκη από την πανδημία, που πρόσθεσε ένα ακόμα στρώμα στην πολυδιάστατη κρίση, τόσο την οικονομική όσο και την οικολογική -και ειδικότερα κλιματική. Μπορεί η κρίση γενικά να είναι η χαρά του καπιταλισμού, που έχει τη δυνατότητα, έτσι, να επαναστατικοποιεί τις συνθήκες αναπαραγωγής του ως σύστημα, όμως ο κλονισμός των ισορροπιών του ταυτόχρονα γεννάει τα συλλογικά υποκείμενα της ανατροπής τους. Καταγράφοντας μάλιστα τους σημαντικότερους αγώνες της τελευταίας περιόδου, διαβλέπουμε την ανάδυση μιας ρεαλιστικής και επείγουσας εναλλακτικής. Οι αντιφάσεις και τα μπρος πίσω, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, απαιτούν επίσης τη σύνθεση των καθηκόντων της αντι-συστημικής αριστεράς.

Σε ιδιαίτερο κείμενο κρυσταλλώθηκε η ανάλυση για τη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική, εξαιτίας των ιδιομορφιών, αλλά και για να συμπεκνωθεί η εμπειρία των δέκα χρόνων μετά την έναρξη της «αραβικής Άνοιξης». Στο κείμενο αυτό υπογραμμίζεται η ανάγκη να κατανοηθούν οι εξελίξεις αυτές ως μια μακρόχρονη διαδικασία: οι εξεγέρσεις κατά της φτώχειας και της ανεργίας, ο απολυταρχισμός και η διαφθορά, προσκρούουν σε πολλά αντεπαναστατικά καθεστώτα, αλλά επανέρχονται όπως το είδαμε και με ένα δεύτερο κύμα το 2019-2020. Ένα ειδικότερο κείμενο για τη Λατινική Αμερική αναμένεται να ολοκληρωθεί σε μια τοπική λατινοαμερικάνικη συνεδρίαση. Η εκτίμηση, πάντως, υπογραμμίζει την ανικανότητα των περισσότερων κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν τις συνδυασμένες κρίσεις, υγειονομική, οικονομική, οικολογική, κοινωνική, πολιτική. Ωστόσο, και παρόλο που εκτιμάται ότι ο γενικότερος συσχετισμός δυνάμεων δεν έχει αλλάξει, επισημαίνεται ακριβώς η ανάδυση ισχυρών αγώνων όπως στη Χιλή.

Υπήρξε ένα ιδιαίτερο ψήφισμα, για τη φετινή ανάγκη κινητοποίησης στη Γλασκόβη, ενόψει της νέας συνδιάσκεψης για το κλίμα, COP26. Το κείμενο δεν επανέρχεται στην προγραμματική διάσταση των οικολογικών και κλιματικών ζητημάτων, αλλά συγκεκριμενοποιεί την κατανόηση πως οι αγώνες των πληθυσμών είναι η μόνη δυνατότητα να σταματήσουμε την καπιταλιστική καταστροφή του πλανήτη.

Ωστόσο, σχετικά με το ίδιο ζήτημα, επίσης υιοθετήθηκε ένα, πιο προγραμματικό, κείμενο σε σχέση ειδικότερα με την επείγουσα και επιτακτική ανάγκη να αλλάξει ριζικά το σύστημα των μεταφορών και των συγκοινωνιών, που αποτελεί μία από τις όψεις της καπιταλιστικής μηχανής, με ιδιαίτερη επίπτωση στο οικοσύστημα του πλανήτη.

Η συζήτηση για τη νέα άνοδο του γυναικείου κινήματος ήταν η πρώτη και πιο βαθιά ίσως συζήτηση. Τόσο επειδή το κείμενο προήλθε από μια μακρόχρονη επεξεργασία από την επιτροπή γυναικών της 4ης Διεθνούς, με βάση την άνοδο του κινήματος των γυναικών ως την έκρηξη της πανδημίας. Αλλά και επειδή με την πανδημία επιβεβαιώθηκαν ακριβώς οι προϋποθέσεις του νέου κύματος φεμινισμού που θέτει την αναπαραγωγική εργασία στο κέντρο των διακυβευμάτων για την ανθρωπότητα και συχνά και την πρωτοπορία των γυναικείων κινημάτων στο εσωτερικό της εργατικής τάξης και των καταπιεσμένων μαζών.

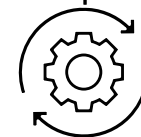
Από τα συγκυριακά ψηφίσματα, όπως για τη στήριξη του απεργού πείνας στην Ελλάδα, Δημήτρη Κουφοντίνα, δημοσιεύουμε εδώ το ψήφισμα για την υποστήριξη του κινήματος στη Βιρμανία κατά του πραξικοπήματος.

Η Συντακτική Επιτροπή του «4»

¹ Αλγερία, Αργεντινή, Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Βενεζουέλα, Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ιρλανδία, Ισημερινός, Ισπανικό κράτος, Ιταλία, Καναδάς – Κεμπέκ, Κολομβία, Μαρόκο, Μεγάλη Βρετανία, Μεξικό, Μπανγκλαντές, Νορβηγία, Νότιος Αφρική, Ολλανδία, Πακιστάν, Παναμάς, Περου, Πορτογαλία, Πουέρτο Ρίκο, Ρωσία, Σουηδία, Σρι Λάνκα, Τουρκία, Φιλιππίνες, Χονγκ Κονγκ.

² Επίσης αντιμετωπίστηκαν και οργανωτικά ζητήματα, όπως διασπάσεις σε τμήματά μας, στις ΗΠΑ (Socialist Action και Socialist Resurgence) και στην Ελλάδα (ΟΚΔΕ-Σπάρτακος και ΤΠΤ), η ρήξη με το NSSP στο Σρι Λάνκα, και αναβάθμιση σχέσεων με οργανώσεις όπως στη Βραζιλία (MES, Subverta). Ειδικά για εμάς στην Ελλάδα, αναγνωρίστηκε η κατάσταση του ελληνικού τμήματος της 4ης Διεθνούς, ως αποτελούμενου πλέον από δύο διαφορετικές οντότητες.

Απόφαση για την παγκόσμια κατάσταση

Διεθνής Επιτροπή της 4ης Διεθνούς, Φλεβάρης-Μάρτης 2021

I. Εισαγωγή

Πέρυσι, η γενική οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση επικαθορίστηκε από την πανδημία του Covid-19. Παγκόσμιας εμβέλειας, η αρρώστια έχει ήδη μολύνει, στις 29 Μαρτίου 2021, 128 εκατομμύρια ανθρώπους, με 1,8 εκατομμύρια θανάτους το 2020 και άνω των 2,7 εκατομμυρίων θανάτων από την αρχή ως τα τέλη Μάρτη 2021, πράγμα που έχει οδηγήσει σε ετήσιο ποσοστό θνητότητας μεγαλύτερο από αυτό που προκάλεσαν στα 15 τελευταία χρόνια οι προηγούμενες μολυσματικές ασθένειες, όπως ο HIV (1,7 εκατομμύρια το 2003), η ηπατίτιδα Β και Γ (1,3 εκατομμύρια το 2015) ή η φυματίωση (1,4 εκατομμύρια το 2019).

Ο Covid-19 είχε μια πολύ ισχυρή επίπτωση στην υγεία, σε όλο τον πλανήτη, καθώς και μια παραλυτική επίπτωση, καθώς έληξε τις κινητήριες δυνάμεις της παγκόσμιας οικονομίας, μπλοκάροντας όλους τους κρίκους της παραγωγικής αλυσίδας. Η πανδημία όξυνε την πολυδιάστατη κρίση του καπιταλιστικού συστήματος και άνοιξε μια στιγμή σύμπλεξης μακροχρόνιων φαινομένων που αναπτύσσονταν με σχετικά αυτόνομο τρόπο και που, με την πανδημία, συγκλίνουν εκρηκτικά: οικολογική κρίση, κρίση του συστήματος χρέους, κρίση νομιμοποίησης ενός μεγάλου τμήματος των θεσμών διακυβέρνησης, τόσο στο Βορρά όσο και στο Νότο του πλανήτη και σε διεθνές αλλά και εθνικό επίπεδο, και γεωπολιτική πάλη για την ηγεμονία ανάμεσα στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και στην Κίνα. Είναι διαδικασίες που εκδηλώνονται και αλληλο-ενεργούν μεταξύ τους, τροποποιώντας την παγκόσμια τάξη πραγμάτων που είχε κληρονομηθεί από τη δεκαετία του 1990, με το τέλος του στρατοπέδου της ανατολικής Ευρώπης, τη διάλυση της ΕΣΣΔ και την καπιταλιστική παλινόρθωση σε αυτό το τμήμα του κόσμου και στην Κίνα. Αναμφισβήτητα βρισκόμαστε τώρα σε ένα σταυροδρόμι της ιστορίας που αποτελεί πρόκληση για όλους τους πολιτικούς φορείς.

II. Η μεγάλη περιβαλλοντική πρόκληση

Παρόλες τις διεθνείς διασκέψεις και συμφωνίες των τελευταίων δεκαετιών, οι διαδικασίες διάλυσης των όρων που καθιστούν δυνατή τη ζωή στον πλανήτη Γη, η επιταχυνόμενη μείωση της βιολογικής βιοποικιλότητας, η δυναμική της αποψίλωσης των δασών, η ρύπανση του αέρα, του νερού και των εδαφών, η υπερεντατική αλιεία και οι γενετικά τροποποιημένες μονοκαλλιέργειες, συνεχίζουν να προχωρούν με επιταχυνόμενους ρυθμούς. Μένει πολύ λίγος χρόνος για να αποφευχθούν αλλαγές όχι μόνο καταστροφικές αλλά και ανεπανόρθωτες.

Οι ριζικές αλλαγές στους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης δεν εφαρμόστηκαν και οι βαθιές ανισότητες πρόσβασης στα κοινά αγαθά του πλανήτη επιδεινώθηκαν. Ο ανταγωνισμός των καπιταλιστών για το μέγιστο βραχυχρόνια κέρδος συνεχίζει να επικρατεί επί των συνθηκών της ζωής.

Παρόλο που οι εκπομπές του 2020 ήταν μικρότερες από του 2019, παραμένουν πάντα πολύ υψηλότερες απ'ό,τι τα πηγάδια άνθρακα (στη γη και στη θάλασσα) μπορούν να απορροφήσουν. Εκτιμάται πως το 45% περίπου των εκπομπών καταλήγουν στην ατμόσφαιρα. Τα όρια που έβαλε η συμφωνία του Παρισιού (αύξηση της θερμοκρασίας το πολύ κατά +1,5οC) εξακολουθούν να απειλούνται και δεν μπορούν να επιτευχθούν ως τις αρχές της δεκαετίας του 2030 χωρίς βαθιά αλλαγή στην παγκόσμια οικονομία και στο μεταβολισμό της ανθρώπινης κοινωνίας με τον πλανήτη.

III. Μεταβατικός καπιταλισμός: πλατφόρμες και εποπτείες

Σε αυτό που προηγείται προστίθενται οι τεχνολογικοί μετασχηματισμοί της εποχής μας, που επιβάλλουν ακόμα πιο βαθιές αλλαγές στην οργάνωση των αλυσίδων παραγωγής και στις σχέσεις εργασίας -που είναι όλο και πιο ψηφιακές και

επισφαλείς. Αυτό είναι που ορισμένοι το αποκαλούν καπιταλισμό της πλατφόρμας ή καπιταλισμό της εποπτείας.

Βασικά, οι μετασχηματισμοί αυτοί καθοδηγούνται, προσανατολίζονται και ελέγχονται από τις κύριες πολιτικές δυνάμεις και τις κύριες καπιταλιστικές επιχειρήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, εκτός κάθε δημοκρατικού ελέγχου από τον πληθυσμό και θεμελιακά εκτός κάθε δημόσιας συζήτησης.

Τρεις τεχνολογικοί τομείς αποτελούν τις μεγαλύτερες απειλές σήμερα για την ανθρωπότητα. Είναι:

- 1) η στρατιωτική τεχνολογία, με μια νέα γενιά τακτικών πυρηνικών όπλων, πράγμα που καθιστά πιο πιθανή τη χρήση τους, και με ντρόνους που διαθέτουν αυτόνομη ικανότητα να αποφασίζουν πότε και ποιόν να σκοτώνουν.
- 2) η γενετική μηχανική που, μέσω χειρισμών και ιδιοποίησης της ζωής, ιδιωτικοποίησης των σπόρων, εγγράφεται σε έναν παγκόσμιο πόλεμο καλλιέργειών κατά της αγροτικής ζωής και της ανθρώπινης διατροφής. Πρόκειται για έναν πόλεμο που έχει για στόχο τον έλεγχο της παραγωγής και του εμπορίου των τροφίμων σε πλανητική κλίμακα.
- 3) οι τεχνολογίες του καπιταλισμού της παρακολούθησης σε σχέση με τις οποίες η δυστοπία του Όρουελ, το "1984", μοιάζει παιχνιδάκι. Η χρήση των συστημάτων αυτών εποπτείας επιταχύνθηκε με την πανδημία.

Η ψηφιακή εποπτεία, με τη βοήθεια δεδομένων από την κινητή τηλεφωνία, ο γεωεντοπισμός και η παρακολούθηση των μετακινήσεων, η ταύτιση προσώπων με θερμικούς σαρωτές, η παρακολούθηση συνοικιών με τη βοήθεια ντρόνων, ο πολλαπλασιασμός εταιρειών security, υπήρχαν ήδη μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001. Η ικνυλάτηση του ιού χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για να γενικευτούν και να θεωρηθούν "φυσικά" τα συστήματα εποπτείας που θέτουν σε αμφισβήτηση τα δημοκρατικά δικαιώματα.

IV. Ηγεμονική μετάβαση και σύγκρουση ΗΠΑ-Κίνας

Βρισκόμαστε σε έναν κόσμο που είναι όλο και πιο στρατιωτικοποιημένος. Οι ΗΠΑ, ως ιμπεριαλιστική δύναμη, έχουν μπροστά τους έναν αυξανόμενο ανταγωνισμό για την πλήρη ηγεμονία παγκοσμίως, ιδιαίτερα στον οικονομικό χώρο, και κατονομάζουν την Κίνα ως μια ανερχόμενη υπερδύναμη που απειλεί την υπεροχή τους. Κατά συνέπεια, υιοθετούν όλο και πιο επιθετικές θέσεις απέναντι στην Κίνα και στη Ρωσία.

Βήματα γίνονται προς αυτή την κατεύθυνση, με όλο και πιο τεταμένες σχέσεις, με έντονο τεχνολογικό ανταγωνισμό, με έναν επιθετικό εμπορικό πόλεμο και με μια πολύ σημαδιακή αναθεώρηση τόσο του στρατιωτικού δόγματος του Πενταγώνου, του πολέμου κατά της τρομοκρατίας, από την πλευρά των κυβερνήσεων Μπους και Ομπάμα, όσο και των προτεραιοτήτων που θέτουν οι στρατιωτικοί τους προϋπολογισμοί. Οι γεωπολιτικές αυτές αναπροσαρμογές δύσκολα μπορούν να γίνουν ειρηνικά. Η απειλή πυρηνικής σύγκρουσης επανέρχεται στον ορίζοντα.

Ταυτόχρονα, ο Ξι Ζινπίνγκ στην Κίνα και ο Πούτιν στη Ρωσία δένουν όλο και σκληρότερα στις εξουσίες τους τόσο για να εξαλείψουν κάθε εσωτερική αντιπολίτευση όσο και για να σταθεροποιήσουν την κυριαρχία τους σε ορισμένες περιοχές (Κριμαία, Χονγκ Κονγκ, Ξινζιάνγκ με τους Ουιγούρους), καθώς και για να προσπαθήσουν να επεκτείνουν τις σφαίρες

στρατιωτικής επιρροής τους (Συρία για τον Πούτιν, Θάλασσα της Κίνας και Κέρας Αφρικής για τον Ξι Ζινπίνγκ).

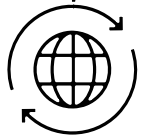
Η θέση της Κίνας στο διεθνές επίπεδο ενισχύεται από την πανδημία, από το 2020. Είναι η χώρα που ξαναέβαλε μπροστά το ουσιαστικό τμήμα της παραγωγής της και βελτίωσε σημαντικά και τις εξαγωγικές της επιδόσεις. Έτσι, μέσα από την εξαγωγή εμπορευμάτων, όπως και με την υλική και ιατρική βοήθεια, καθώς και πιο πρόσφατα με την τροφοδοσία εμβολίων, η Κίνα έχει κάνει ένα άλμα μπροστά στην επιρροή της στην Ασία, στη Λατινική Αμερική και ιδιαίτερα στην Αφρική. Στην Ασία, η Κίνα προσπαθεί να εξισορροπήσει τη "στρατηγική Ινδικού-Ειρηνικού" του Τραμπ και τους στρατιωτικούς του ελιγμούς λανσάροντας τον "Συνολικό Περιφερειακό Οικονομικό Συνεταιρισμό" (RCEP -Comprehensive Regional Economic Partnership) ανάμεσα στην Κίνα και σε 14 ασιατικές χώρες και αναπτύσσοντας το κινεζικό ναυτικό.

Οι ευαλωτότερες και αντιφάσεις της ΕΕ αναδείχθηκαν εύγλωττα από την πανδημία του Covid-19 που την έληξε σκληρά (το όριο των 500.000 θανάτων ξεπεράστηκε στις αρχές Φλεβάρη): η έκταση της κρίσης, ιδιαίτερα στην περιφέρεια της νότια, τίνανε στον αέρα πολλά από τα απαγορευτικά που είχαν εγγραφεί στις Συνθήκες (είτε για την πολιτική της ΚΤΕ είτε για τις μορφές αλληλεγγύης), ενώ επίσης ανέδειξε και τις διενέξεις μεταξύ κρατών μελών στο ζήτημα των αρμοδιοτήτων (φορολογικών, υγειονομικών,...), αν είναι "κοινοτικές", κρατικές ή δια-κυβερνητικές. Η πρώτη χρονιά της πανδημίας αποκάλυψε, έτσι, την ανικανότητα της ΕΕ να χρησιμοποιεί οικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς πόρους, για να εφαρμόσει κοινή πολιτική προστασίας του πληθυσμού της ενάντια στην πανδημία. Η εξαγορά χρέους αξίας 1,85 δισεκατομμυρίων ευρώ από την ΚΤΕ, στο πλαίσιο του προγράμματος επείγουσας εξαγοράς σε περίπτωση πανδημίας (PPEP), και τα 750 δισεκατομμύρια ευρώ της ΕΕ, στο πλαίσιο του εργαλείου προσωρινής ανόρθωσης "Next Generation EU" (και μια αύξηση κατά 14 δισεκατομμύρια ευρώ του ετήσιου προϋπολογισμού της ΕΕ), χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη στήριξη των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων σε ένα πλαίσιο όπου η ανάκαμψη των εξαγωγών θα είναι αδύναμη και η κατανάλωση κατά πολύ περιορισμένη εξαιτίας της φτωχοποίησης των λαϊκών τάξεων. Επιπλέον, η βοήθεια της ΕΕ και τα δάνεια Next Generation EU θα συνοδεύονται από προϋποθέσεις που θα ταιριάζουν με τις νεοφιλελεύθερες ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Βλέπουμε εδώ το άνοιγμα μιας πρόσθετης φάσης στην κρίση νομιμοποίησης της ΕΕ, καθώς η πανδημία ξαναθέτει το ερώτημα "ποιός θα πληρώσει για την κρίση;" και αναδεικνύει και πάλι την ανικανότητα και την αδικία των σημερινών Συμφώνων απέναντι στην επείγουσα ανάγκη μιας εξισωτικής και αλληλεγγύας ένωσης των πληθυσμών της Ευρώπης και του κόσμου που πλήττονται από το ίδιο πλήγμα.

V. Οι δια-καπιταλιστικές αντιφάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο

Το νεοφιλελεύθερο σχέδιο ήταν μια κοσμοπολίτικη ουτοπία, ένα φανταστικό, αλλά με μια υπόσχεση για το μέλλον που θα οικοδομείτο πάνω στο μύθο της αμφισβήτησης του κρατισμού και του γραφειοκρατισμού, κρύβοντας τις κοινωνικές του καταστροφές. Ορισμένοι καπιταλιστικοί τομείς, όπως η χρηματοπιστωτική αστική τάξη της Silicon Valley, ήταν και παραμένουν οι αγγελιοφόροι της τριλογίας του φιλελεύθερου μοντερνισμού: παραγωγή, κατανάλωση, πλουτισμός. Η νεοφιλελεύθερη αυτή ουτοπία έκρυβε τους αντικοινωνι-

κούς και αντιδημοκρατικούς μετασχηματισμούς της παγκόσμιας εμπορευματοποίησης, που ριζοσπαστικοποιήθηκαν και παγκοσμιοποιήθηκαν μετά τη δεκαετία του 1990, επεκτείνοντας τη λογική του ανταγωνισμού, των ιδιωτικοποιήσεων και του επιχειρηματικού πνεύματος σε όλες τις σφαίρες της κοινωνίας. Η νεοφιλελεύθερη ουτοπία προσπαθούσε να κρύψει πως η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού τείνει να καταστρέφει ένα μεγάλο τμήμα του προϋπάρχοντος κόσμου της εργασίας, δημιουργώντας δισεκατομμύρια θύματα. Το γεγονός ότι οι αρνητικές αυτές διαστάσεις ελαχιστοποιήθηκαν για μερικά χρόνια στην κοινωνική τάξη πραγμάτων αποτελεί ακριβώς την έκφραση της ηγεμονικής ικανότητας του παγκοσμιοποιητικού αυτού σχεδίου.

Είδαμε πως η νεοφιλελεύθερη επίθεση ενέπνευσε μια σειρά από ποικίλες πολιτικές πρωτοβουλίες: τον Ρήγκαν και τη Θάτσερ, αλλά και τους Κλίντον, Φερνάντο Ενρίκε Καρντόσο και Τόνυ Μπλερ, κατόπιν τους Μπους και Λούλα και σήμερα τον Πέδρο Σάντσεθ στην Ισπανία, την Άνγκελα Μέρκελ στη Γερμανία, τον Τζο Μπάιντεν στις ΗΠΑ και ακόμα και τον Ξι Ζινπίγκ στην Κίνα. Και είναι ακριβώς επειδή έχει αυτόν τον παγκόσμιο ορίζοντα που ο νεοφιλελευθερισμός μπόρεσε –με ακόμα μεγαλύτερη δύναμη και από τον αντιδημοκρατικό φιλελευθερισμό του 19ου αιώνα- να αποδομήσει την παλαιότερη αριστερά. Η σοσιαλδημοκρατία, μετά την προδοσία της του διεθνισμού στις αρχές του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, έγινε εργαλείο καπιταλιστικής και ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας. Αργότερα, τα γραφειοκρατικά και σταλινικά δικτατορικά καθεστώτα, με την καπιταλιστική παλινόρθωση, διαιώνισαν τις βίαιες μορφές καταναγκασμού και εκμετάλλευσης. Και πιο πρόσφατα τα “προοδευτικά” λατινο-αμερικανικά καθεστώτα των αρχών του 21ου αιώνα παρέμειναν μέσα στο καπιταλιστικό πλαίσιο ενισχύοντας ένα μοντέλο ανάπτυξης τραβηγμένο από τις εξαγωγές, την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και μια πολιτική χαμηλών μισθών, για να παραμένουν ανταγωνιστικά, ακόμα και αν εφάρμοζαν μια πολιτική “φιλόανθρωπης βοήθειας” που στα πρώτα χρόνια μείωσε τη φτώχεια.

Μη όντας αυτοκτονικοί, διάφοροι παγκοσμιοποιημένοι τομείς φλερτάρουν (άνισα), εδώ και τέσσερεις δεκαετίες, με τις ρητορείες της βιώσιμης ανάπτυξης ή του πράσινου καπιταλισμού, χωρίς βέβαια να θέλουν και να υποστούν το βάρος μιας αποτελεσματικής οικολογικής μετάβασης που, όπως ξέρουμε, θα απαιτούσε γιγαντιαία χρήση κεφαλαίου και θα δημιουργούσε τεράστιες συγκρούσεις. Δεδομένης της αδυναμίας αριστερών εναλλακτικών, που σήμερα πρέπει να είναι και φεμινιστικές, αντιρατσιστικές και οικοσοσιαλιστικές, για να μπορούν να είναι και αποτελεσματικές και δυναμικές, η κριτική της παγκοσμιοποίησης συνελήφθη εν μέρει από συντηρητικά εθνικιστικά (ή με αναφορά στην παράδοση) πολιτικά σχέδια, που γενικά είναι ξενόφοβα, ρατσιστικά και “ανωτερότητας”, νεοφασιστικά ή μεταφασιστικά. Αυτά προ-

σπαθούν να στρέψουν τις λαϊκές στερήσεις και εξεγέρσεις κατά της κοινωνικής υποβάθμισης προς αποδιοπομπαίους τράγους, την ώρα που οι “υπέρ της παγκοσμιοποίησης” εμφανίζονται ως “εκσυγχρονιστές” και αναζητούν στήριξη ακόμα και σε φεμινιστικά, ΛΟΑΤΚΙ και αντιρατσιστικά ρεύματα.

Ωστόσο, μόλις κάποιες αριστερές προσωπικότητες ή πολιτικές δυνάμεις παρουσιάσουν ριζοσπαστικές προτάσεις απέναντι στην πολυδιάστατη καπιταλιστική κρίση και προτείνουν συγκεκριμένες λύσεις σε όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και προώθησης των κοινών, τότε διαπιστώνεται πως τέτοιες λύσεις βρίσκουν πολύ πλατιά απήχηση στις λαϊκές τάξεις και στους καταπιεσμένους τομείς: αυτό έγινε με τον Μπέρνι Σάντερς, την Αλεξάντρια Οκάσιο-Κορτές και την “Squad”¹ στις ΗΠΑ το 2019 και στις αρχές του 2020, με τον Τζέρεμι Κόρμυν και το Εργατικό Μανιφέστο το 2017-2018 στη Μεγάλη Βρετανία, με τον Σύριζα από το 2010 ως τις αρχές του 2015 στην Ελλάδα, τους Podemos αμέσως μετά τη δημιουργία τους το 2014 στην Ισπανία²... Το πρόβλημα μετά προέρχεται από την έλλειψη συνοχής και/ή από τη στροφή προς προσαρμογή τους στο σύστημα.

Οι “παγκοσμιοποιητικές” εναλλακτικές αποκαλύπτουν όλο και σαφέστερα τον αντιδημοκρατικό τους χαρακτήρα, που συνδέεται με τη ριζοσπαστικότητα στις επιθέσεις κατά της κοινωνίας. Παράλληλα, οι εναλλακτικές της άκρας δεξιάς έχουν ως δική τους “καθολικότητα” μόνο τον ξενόφοβο, ιδιαίτερα ισλαμόφοβο, πλανητικό τους άξονα. Οι πολιτικές μίσους τον 21ο αιώνα δεν παίρνουν απλώς τη μορφή υπερράσπισης της κοινότητας απέναντι σε κάποια απειλή, αλλά είναι και η έκφραση ενός φόβου που πηγάζει από τον κοινωνικό δαρβινισμό και τις βουλήσεις της εξουσίας: αυτό είναι που ωθεί προς εξέγερση ενάντια σε οποιοδήποτε καθολικό σχέδιο. Οι συντηρητικοί εθνικισμοί σήμερα, στη μεγάλη τους ποικιλομορφία, είναι εξεγέρσεις κατά της παγκοσμιότητας, εξεγέρσεις κατά του σύγχρονου. Ο όλο και πιο αντιπεριβαλλοντικός και μισογυνικός τους χαρακτήρας χρησιμοποιείται από τα παγκοσμιοποιητικά ρεύματα για να παρουσιαστούν τα ίδια ως οι εκπρόσωποι της πάλης του πολιτισμού κατά της βαρβαρότητας, τη στιγμή που τα ίδια αποτελούν τους κεντρικούς υπαίτιους της καταστροφής των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προστασιών. Επομένως, πέφτει στους ώμους των (αληθινών) αντικαπιταλιστικών και αντισυστημικών εναλλακτικών, στην πάλη τους κατά της πανδημίας και των συμπλεκόμενων κρίσεων τους, να προσφέρουν μια εναλλακτική για φροντίδα, δικαιώματα, ζωή, ενάντια στις διάφορες αυτές μορφές βαρβαρότητας.

VI. Ήττα του Τραμπ: ένα σοβαρό χτύπημα για την άκρα δεξιά

Το εκλογικό αποτέλεσμα στις ΗΠΑ (που παραμένουν πάντα ο ηγεμονικός ιμπεριαλισμός στη Δύση), στο οποίο οι παραμορφώσεις του αμερικανικού εκλογικού συστήματος και τα

70 εκατομμύρια ψήφων υπέρ του Τραμπ βαραίνουν, υπήρξε πάντως ένα σοβαρό πλήγμα για το συντηρητικό, παραδοσιακό και φασιστικό σχέδιο της άκρας δεξιάς σε όλο τον κόσμο. Δεν εξαλείφει, ωστόσο, τη γενικότερη τάση ανάπτυξης αυτής της άκρας δεξιάς.

Παρά τις δυσκολίες που επέβαλε η πανδημία, οι εκλογές του Νοέμβρη στις ΗΠΑ φαίνεται ότι συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη συμμετοχή μετά το 2008. Αυτή η μεγάλη συμμετοχή, αποτέλεσμα της πόλωσης που εκφράστηκε από την αντιρατσιστική εξέγερση και τη δημοκρατική κινητοποίηση εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων, κατέστησε δύσκολο για τον Τραμπ να συνεχίσει να αμφισβητεί το αποτέλεσμα και άνοιξε το δρόμο για την ανάληψη της προεδρίας από τον Μπάιντεν. Η ήττα του Τραμπ διαταράσσει την ορμή αυταρχισμού που επεκτείνεται στον κόσμο, όπως στην Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τουρκία, την Ινδία, τις Φιλιππίνες, τη Νικαράγουα, την Αίγυπτο, τη Βραζιλία, τη Βιρμανία, ...

Ο Τραμπ και ο τραμπισμός (καθώς και ο Μπολσονάρο, ο Μόντι, ο Ντουτέρτε, κλπ.) ανήκουν σε μια ευρύτερη τάση μέσα από την οποία διαδίδονται, σε πολλές χώρες, νέες μορφές αυταρχισμού, εναντίωσης στην επιστήμη, κατά του Διαφωτισμού και μεσαιωνικές χλιαστικές θεωρίες συνωμοσίας. Αυτές εκφράζουν την καχυποψία πλατιών στρωμάτων απέναντι στους κατεστημένους θεσμούς και ενθαρρύνονται και χειραγωγούνται από δυνάμεις της άκρας δεξιάς. Εάν δεν υπάρξουν μαζικές κινητοποιήσεις και νίκες από προοδευτικές δυνάμεις, οι ιδέες αυτές θα μπορούσαν να συνεχίσουν να διαδίδονται. Το καθήκον μας είναι να προσπαθήσουμε να απομονώσουμε τα ρεύματα αυτά, να τα καταπολεμήσουμε και να τα καταγγείλουμε με κάθε τρόπο, γιατί ανοίγουν το δρόμο στον πιο ακραίο αυταρχισμό.

Είναι σαφές πως η διοίκηση Μπάιντεν, όπως και η διοίκηση Ομπάμα (2009-2017), θα προσπαθήσει να επαναφέρει μια κανονικότητα στις διεθνείς σχέσεις, ιδιαίτερα με την Ευρώπη, και να αντικρούσει τις προόδους της Κίνας, διεξάγοντας μια πολιτική περιορισμού της παρακμής. Η δεξιά, που κινητοποιήθηκε γερά μέσα από το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα στις εκλογές αυτές, θα παραμείνει ισχυρή, ενώ τα κοινωνικά κινήματα θα πρέπει ενισχύσουν τη δική τους δράση.

VII. Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις της πανδημίας

VII.1. Βίαιη πτώση της δραστηριότητας

Η πανδημία και τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για να αντιμετωπιστεί οδήγησαν σε βαθιά ύφεση μιας οικονομίας που δεν είχε ακόμα συνέλθει από την κρίση του 2008, παρά την όλο και πιο σαφή ηγεμονία των μεγάλων εταιρειών της πληροφορικής -της GAFAM. Με έναν τρόπο φαινομενικά αντιφατικό, η τεράστια οικονομική ύφεση παράγει ταυτόχρονα μια χρηματοπιστωτική φούσκα, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, στην ΕΕ και στην Ιαπωνία. Τα κέρδη από τα χρηματιστήρια και τις άλλες χρηματοπιστωτικές αγορές δεν μπορούν, ωστόσο, να κρύψουν το γεγονός ότι ζούμε στο πιο μακρόχρονο υφεσιακό κύμα του παγκόσμιου καπιταλισμού. Έτσι, η πανδημία προκαλεί σοβαρές διαταραχές στις αλυσίδες αξίας, πράγμα που έχει οδηγήσει σε μείωση της αποδοτικότητας του κεφαλαίου -εκτός από τους τομείς που επωφελούνται άμεσα από την πανδημία, μεταξύ των οποίων οι μεγάλοι της επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι φαρμακευτικές εταιρείες.

Η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας έχει οδηγήσει σε παγκόσμια μείωση του ΑΕΠ κατά 5% περίπου το 2020, που είναι η χειρότερη επίδοση από τη Μεγάλη Κρίση και πενταπλάσια σε ένταση από της κρίσης του 2008-2009. Η σημερινή κρίση έχει την ιδιομορφία του συγχρονισμού σε όλο τον κόσμο, που επιδεινώνεται από τη διεθνή αλληλοσύμπραξη των αλυσίδων αξίας. Δεν είναι πλέον δυνατόν σε καμία περιοχή ή χώρα να αποκοπεί πλήρως από την τάση των κεντρικών οικονομιών. Και το στοιχείο αυτό συνέβαλε, το 2020, σε γενικευμένη μείωση της παραγωγής και των τιμών των πρώτων υλών, ακόμα και αν παραμένουν ορισμένες διαφοροποιήσεις στα μεγέθη και στην ένταση ανάμεσα σε ηπείρους και χώρες.

Μόνο η Κίνα διατήρησε τη μεγέθυνσή της, έστω και σε αρκετά χαμηλότερο επίπεδο απ'ό,τι στις τελευταίες δύο δεκαετίες (+2,3%). Αντίθετα, η αμερικανική οικονομία υποχώρησε κατά 3,5%, η Ιαπωνία 4,8%, η ευρωζώνη 6,8%, το Ηνωμένο Βασίλειο 7,8%, η Ινδία 8%, το Μεξικό 8,5%, η Βραζιλία 4,1%\$, η Ρωσία 3,1% και οι χώρες “χαμηλού εισοδήματος” 1,2%.

Παρόλο που μια κάποια ανάκαμψη αναμένεται για το 2021, οι ΗΠΑ και η Ευρώπη θα καταγράψουν αδύναμη μεγέθυνση στα επόμενα χρόνια, πράγμα που θα οδηγήσει σε αύξηση των ανισοτήτων και της φτώχειας. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο καθώς η μείωση των περιθωρίων κέρδους θα κάνει τους καπιταλιστές και τις κυβερνήσεις να αυξήσουν την πίεση στην απασχόληση και στους μισθούς και να εφαρμόσουν πολιτικές λιτότητας.

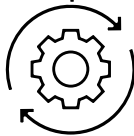
VII.2. Αύξηση των ανισοτήτων και της φτώχειας

Η υγειονομική και η οικονομική κρίση θα επιφέρουν ακραία φτώχεια (πράγμα που ορίζεται σε εισόδημα κάτω του 1,9 δολαρίων ημερησίως) σε πάνω από 150 εκατομμύρια πρόσθετους ανθρώπους το 2021, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα (που θα προστεθούν δηλαδή στα 2,8 δισεκατομμύρια ανθρώπους που βρίσκονται ήδη σε φτώχεια, δηλαδή το 36% του παγκόσμιου πληθυσμού). Από τα 2 δισεκατομμύρια εργαζόμενους στον άτυπο τομέα, το 80% έχει πληγεί σοβαρά από την πανδημία.

Τη στιγμή που οι πιο πλούσιες χώρες αποθηκεύουν εμβόλια για τους πληθυσμούς τους -και αρνούνται να ελαφρύνουν τους κανόνες προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας των φαρμακευτικών εταιρειών για τα εμβόλια, που εξάλλου αναπτύχθηκαν χάρη σε μαζική δημόσια χρηματοδότηση-, πολλές χώρες του Νότου δεν θα έχουν γενικευμένη πρόσβαση στα εμβόλια πριν το 2022, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της People's Vaccine Alliance.

Έτσι, η πανδημία αναδεικνύει με μεγάλη βία τις ανισότητες πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας, στα φάρμακα, στο νερό, στην τροφή και σε αξιοπρεπή στέγαση. Οι πληθυσμοί που έχουν πληγεί περισσότερο από τον ιό και τους ολοκληρωτικούς ή μερικούς εγκλεισμούς είναι αυτοί που ζουν στις πιο επισφαλείς συνθήκες (στις ζώνες όπου η πρόσβαση στη δημόσια υγεία είναι σπάνια ή ανύπαρκτη) και αυτοί που πάσχουν συχνά από παράγοντες συννοσηρότητας, κακής υγείας και κακής διατροφής. Είναι συχνά οι ίδιοι πληθυσμοί που υπέστησαν ήδη απώλειες σε εργασία και σε πόρους.

Στις περισσότερες χώρες, η βία της πανδημίας του Covid-19 είναι το αποτέλεσμα χρόνων μείωσης της χρηματοδότησης

¹ “Squad” είναι το άτυπο όνομα μιας ομάδας τεσσάρων γυναικών που εξελέγησαν στις εκλογές του 2018 στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις ΗΠΑ. Είναι οι: Alexandria Ocasio-Cortez από τη Νέα Υόρκη, η Ilhan Omar από τη Μινεσότα, η Ayanna Pressley από τη Μασαχουσέτη και η Rashida Tlaib από το Μίσιγκαν. Όλες τους είναι γυναίκες, έγχρωμες, κάτω των 50 ετών και ανήκουν στην αριστερή πτέρυγα του Δημοκρατικού Κόμματος.

² Οι ηγεσίες αυτές, υιοθετώντας ριζοσπαστικές προτάσεις, πέτυχαν σε πολλές περιπτώσεις να εκφράσουν κοινωνικά ρεύματα που απαιτούν ριζοσπαστικές λύσεις. Όμως, σε όλες μέχρι σήμερα τις περιπτώσεις που βρέθηκαν σε θέση ευθύνης, έδειξαν ότι δεν είναι διατεθειμένες να συγκροτούν συνολικότερα με το σύστημα ούτε να προετοιμάσουν μια αλλαγή του συνολικότερου συσχετισμού ταξικών δυνάμεων, αντίθετα προσαρμόστηκαν στις ανάγκες του συστήματος, απογοητεύοντας εκείνους που τους ακολούθησαν περιμένοντας μια άλλη πολιτική [Σημείωση ΤΠΤ].

για τα συστήματα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Η πανδημία γενικά ενίσχυσε τη βία της καπιταλιστικής κοινωνίας, τις διακρίσεις, τη βία κατά των γυναικών, τη ρατσιστική βία, τις επισφαλείς συνθήκες ζωής, την υποβάθμιση και ανεπάρκεια συκοινωνιών και στέγασης, καθώς και την διατροφική ανασφάλεια.

VII. 3. Αυξανόμενο δημόσιο χρέος και πολιτικές των κεντρικών τραπεζών

Οι κύριες κεντρικές τράπεζες (Fed, KTE, Τράπεζα της Αγγλίας, Τράπεζα της Ιαπωνίας και Τράπεζα της Κίνας) αντέδρασαν με παρόμοιο τρόπο. Έριξαν χιλιάδες δισεκατομμύρια δολάρια και ευρώ στην οικονομία, για να στηρίξουν τις τιμές των χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων (μετοχές και κρατικά ή ιδιωτικά ομόλογα) και για να αποφύγουν τις χρεοκοπίες και τις μαζικές απώλειες για το 1% των πιο πλούσιων, σε βαθμό που ποτέ δεν έχει ξαναγίνει στην ιστορία του καπιταλισμού και που ξεπερνάει κατά πολύ ό,τι είχαν κάνει μετά το 2008.

Όλες οι κυβερνήσεις εγκατέλειψαν προσωρινά τους στόχους μείωσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ωστόσο, ως τώρα, κανένα μέτρο δεν έχει παρθεί για να φορολογηθούν τα ανώτατα εισοδήματα και περιουσίες, κανένας έκτακτος φόρος δεν έχει επιβληθεί στις επιχειρήσεις που επωφελήθηκαν από την κρίση (Big Pharma, Amazon, Google, ...).

Η τεράστια αύξηση του δημόσιου χρέους θα χρησιμοποιηθεί στα επόμενα χρόνια για να δικαιολογήσει τη συνέχιση των νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, του εργατικού δικαίου, των ιδιωτικοποιήσεων και των επιθέσεων κατά των δημοσίων υπηρεσιών. Είναι ουσιαστικό να αμφισβητηθεί η χρήση του δημοσίου χρέους προς όφελος των μεγάλων επιχειρήσεων και να απαιτηθεί η ακύρωση των αθέμιτων δημόσιων χρεών, αρχίζοντας με την αναστολή της αποπληρωμής τους.

VII.4. Πρόσχημα για κρατικό αυταρχισμό

Πολλές χώρες είδαν το 2020 να εφαρμόζονται αυταρχικά μέτρα, καταστάσεις επείγουσας ανάγκης, απαγόρευση κυκλοφορίας, περιορισμοί στις μετακινήσεις, χωρίς να ξεχνάμε και τις μεγάλες "προόδους" στον έλεγχο του πληθυσμού χάρη στις νέες τεχνολογίες. Δεκάδες κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν όσο περισσότερα επείγοντα μέτρα μπορούσαν με πρόσχημα τους υγειονομικούς κινδύνους. Ιδιαίτερα, η πανδημία ήταν η ευκαιρία για τις πιο αντιδραστικές από αυτές να ενισχύσουν τον έλεγχό τους σε όλους τους θεσμικούς μηχανισμούς δίνοντας στις κυβερνήσεις και στους προέδρους εξαιρετικές εξουσίες, που τους επιτρέπουν να αυτονομηθούν ακόμα περισσότερο από τη νομοθετική και τη δικαστική εξουσία και κυρίως να περιορίσουν ακόμα περισσότερο τα δικαιώματα των πολιτών και τις ελευθερίες.

Τα μέτρα αυτά συνέπεσαν με τη διατήρηση πολλών αυταρχικών κυβερνήσεων, στη Βραζιλία, την Ινδία, τις Φιλιππίνες, την Πολωνία, την Τουρκία, την Αίγυπτο και το Ισραήλ, μεταξύ άλλων -με αρκετές διαφορές ανάμεσά τους στο βαθμό ανάπτυξης της άκρας δεξιάς στο εσωτερικό των καθεστώτων των διαφόρων κρατών.

Στις Φιλιππίνες, η πάλη κατά της πανδημίας αύξησε την πίεση της αστυνομίας και του στρατού, με τον Ντουτέρτε να διατάζει "πυροβολείτε για να σκοτώσετε!" αυτούς που δεν σέβονται τον εγκλεισμό, επιτιθέμενος κατά της ελευθερίας

του τύπου και απειλώντας να επιβάλει στρατιωτικό νόμο. Πολλές χώρες χρησιμοποίησαν την πανδημία για να ενισχύσουν το νομοθετικό τους οπλοστάσιο στον περιορισμό των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των ατομικών ελευθεριών. Όπως ο Ντουτέρτε, και ο Βίκτορ Ορμπάν άδραξε την ευκαιρία για να ψηφίσει ένα νόμο που του δίνει πλήρεις εξουσίες και επιτέθηκε και αυτός στα δικαιώματα του τύπου. Στο Μουανάρ, ο βερμανικός στρατός οργάνωσε, την 1η Φεβρουαρίου, ένα πραξικόπημα για να ενισχύσει την εξουσία του, ένα "προληπτικό πραξικόπημα", σε μια πολιτική κατάσταση που έγινε ανεξέλεγκτη. Ανέναντι σε μια εξαιρετική λαϊκή αντίσταση, ο στρατός χρησιμοποίησε συστηματικά πυροβόλα όπλα και σκότωσε πάνω από 500 διαδηλωτές σε δύο μήνες.

Στην Πολωνία, η κυβέρνηση ανέλαβε τον άμεσο έλεγχο του πρώτου καναλιού ενημέρωσης. Ο Πούτιν τροποποίησε το Σύνταγμα για να μπορεί να παραμείνει πρόεδρος ως το 2036. Παντού στον κόσμο, σε δεκάδες χώρες, νομοθεσίες επείγουσας κατάστασης για τον τύπο χρησιμοποιήθηκαν ως σημεία στήριξης για να περικόψουν τις κριτικές στη διαχείριση της πανδημίας, με εκατοντάδες δημοσιογράφους να κυνηγούνται ή και να φυλακίζονται. Πολλές υποτιθέμενα δημοκρατικές κυβερνήσεις ακολούθησαν τον ίδιο ασφαλιστικό δρόμο, προσθέτοντας και νέες μη δημοκρατικές διευθετήσεις σε αυτές που είχαν ήδη υιοθετήσει στο όνομα της πάλης κατά της τρομοκρατίας ή κατά του εμπορίου ναρκωτικών.

VIII. Πανδημίες και κλιματική αλλαγή: προς νέες κοινωνικές καταστροφές

Ο Covid-19 είναι μια ζωνόσος, όπως και άλλοι προηγούμενοι ιοί. Μπορούμε να προβλέψουμε ότι οι ίδιες αιτίες που προκάλεσαν το πέρασμα του ιού αυτού στον άνθρωπο θα έχουν τις ίδιες επιπτώσεις και στα επόμενα χρόνια. Επιπλέον, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα πολλαπλασιαστούν τα ερχόμενα χρόνια, με καταστροφικά αποτελέσματα για πολλούς πληθυσμούς.

Από το 1980 ως το 2000, 100 εκατομμύρια εκτάρια δάσους καταστράφηκαν στη Λατινική Αμερική, στην Αφρική και στην Ασία. Οι υγρές ζώνες, που γνώριζαν ήδη μεγάλη μείωση από τις αρχές του 20ου αιώνα, μειώθηκαν κατά 35% από το 1970 ως το 2015, την ώρα που πάνω από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι εξαρτώνται από αυτές για την επιβίωσή τους. Οι αλλαγές αυτές σπρώχνουν σε μετανάστευση άγρια είδη ζώων, που είναι φορείς παθογόνων και που, ενώ ήταν προηγούμενως απομονωμένα από τον άνθρωπο, έρχονται τώρα σε επαφή με αγροτικούς πληθυσμούς, οδηγώντας σε ανάπτυξη των ζωνοσών.

Πέρα από τις ζημιές που επιφέρει η αποψίλωση των δασών, η κλιματική αλλαγή αλλάζει και το φυσικό μας περιβάλλον, εξαιτίας της έλλειψης νερού και των ακραίων μετεωρολογικών φαινομένων, καθώς και διαταράσσοντας τα οικοσυστήματα. Έτσι, όμως, ευνοεί και την ανάπτυξη νέων επιδημιών, σε συνδυασμό και με την αύξηση των ροών των ανθρώπινων και εμπορικών μετακινήσεων και με τις αλλαγές χρήσης της γης. Τα κουνούπια φορείς παθογόνων μετακινούνται προς περιοχές που άλλοτε ήταν ήπιες. Το ίδιο συμβαίνει και με τα τσιμπούρια, που είναι φορέας της ασθένειας του Lyme. Το 70% του βόρειου παγωμένου εδάφους θα μπορούσε να εξαφανιστεί ως το 2100. Και, πέρα από τη μαζική απελευθέρωση μεθανίου, η απόψυξη αυτή θα επιτρέψει σε ιούς και βακτήρια να βγουν από φυτική και ζωική ύλη που ήταν ως τώρα ενταφιασμένη.

Η παγκοσμιοποίηση πολλαπλασιάζει τους κινδύνους οικολογικών καταστροφών, ζωνοσών και τη γρήγορη διάδοσή τους σε παγκόσμιο επίπεδο και είναι επιβεβαιωμένο πως οι συνθήκες ζωής και στέγασης των λαϊκών τάξεων και οι πολιτικές γερών περικοπών στα κοινωνικά κονδύλια θα επιδεινώσουν τους κινδύνους επιδημιών για τις τάξεις αυτές και για όλους τους κοινωνικά ευάλωτους τομείς, όπως τους αγρότες, τους μετανάστες, τους πληθυσμούς ιδιαίτερων φυλών, τους αυτόχθονες λαούς.

Όλα αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη να ενισχυθούν, να οικοδομηθούν κοινωνικά κινήματα και κινητοποιήσεις αντίστασης και υπεράσπισης των συνθηκών ζωής των εργαζόμενων τάξεων και των καταπιεσμένων, καθώς και των αγώνων ενάντια στην κοινωνική αδικία και στις διακρίσεις, γιατί, για μια ακόμα φορά, οι λαϊκές τάξεις είναι τα πρώτα θύματα των νέων αυτών πανδημιών.

IX. Οι αντιστάσεις δεν έχουν σταματήσει

Το 2019 σηματοδεύτηκε από μαζικές εξεγέρσεις σε διάφορες περιοχές του κόσμου, ιδιαίτερα στην Αφρική (Σουδάν, Αλγερία και Λιβύη, ενάντια στα δικτατορικά καθεστώτα), στη Μέση Ανατολή (όπως στο Λίβανο, το Ιράκ και το Ιράν), στην κεντρική και νότιο Αμερική (Πόρτο Ρίκο, Ονδούρα, Κόστα Ρίκα, Παναμάς, Αϊτή, Ισημερινός, Χιλή, Κολομβία και Βολιβία), αλλά και σε ασιατικές χώρες όπως η Ινδονησία και το Καζακστάν και ακόμα και στη μικρή Μάλτα στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τον εναλλακτικό ιστότοπο Mediapart, τη χρονιά αυτήν υπήρξαν κινητοποιήσεις σε 32 χώρες. Γενικά ήταν εκρήξεις για οικονομικούς και δημοκρατικούς λόγους³.

Εάν προσθέσουμε τις διαμαρτυρίες των γυναικείων κινημάτων στη Λατινική Αμερική και στην Ευρώπη και την παγκοσμιοποιημένη κινητοποίηση της νεολαίας για το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τη δημοκρατική αντίσταση στο Χονγκ Κονγκ και τους κοινωνικούς αγώνες στη Γαλλία, είχαμε ίσως μια από τις περιόδους με τις μεγαλύτερες και πιο λαϊκές κινητοποιήσεις από το 1968. Οι κινητοποιήσεις έδειχναν ήδη την ανάπτυξη ενός προοδευτικού αντίβαρου στο παγκόσμιο σενάριο που διαμορφώθηκε μετά το 2016, όταν τα σχέδια της δεξιάς άρχισαν να πολλαπλασιάζονται και να επεκτείνονται με τη νίκη του Μπρέξιτ και του Τραμπ. Το 2019, ισχυρά αντινεοφιλελεύθερα κινήματα άρχισαν να αναδύονται και να συνδυάζουν δημοκρατικούς και αντι-αυταρχικούς αγώνες, οδηγώντας ενίοτε ακόμα και σε ήττα τυραννικά καθεστώτα.

Σε αυτό το κύμα αντίστασης, η πανδημία έφερε μια σχετική παύση. Αλλά ταυτόχρονα η πανδημία ανέδειξε και τις καταστροφικές επιπτώσεις της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, της αποψίλωσης των δασών, του καταστροφικού απολογισμού από τις κοινωνικές πολιτικές, των αδιεξόδων των κυβερνήσεων που ευνοούν το καπιταλιστικό κέρδος και όχι την ευημερία του λαού. Η πανδημία επίσης έφερε στο φως την επισφάλεια στην οποία ζει μεγάλο τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού που υποφέρει από τις κοινωνικές ανισότητες και τις διακρίσεις, ιδιαίτερα τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μειονοτικών φυλών.

Έτσι, οι αγώνες που αναδύθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας, πέρα από τα ιδιαίτερα ζητήματα όπως για την ασφάλεια

των συνθηκών εργασίας, για την αστυνομική βία, για την αύξηση των πόρων στις υπηρεσίες υγείας ή για το δικαίωμα στην έκτρωση, είχαν επίσης σαν κοινό παρονομαστή τις δημοκρατικές και αντιρατσιστικές διεκδικήσεις, την απόρριψη των διεφθαρμένων καθεστώτων και την άρνηση να περιοριστούν να κοινωνικά δικαιώματα -σαν να ήταν στη συνέχεια του κύματος που είχε ξεκινήσει πιο πριν. Σε αυτό το νέο στάδιο πρέπει να υπογραμμιστούν:

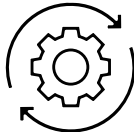
- Οι επαγγελματικοί αγώνες των ουσιαστικών εργαζομένων, ιδιαίτερα στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στις επικίνδυνες συνθήκες εργασίας τους, αναπτύχθηκαν από το πρώτο κύμα τον Μάρτιο-Απρίλιο 2020. Η επισφάλεια ορισμένων τομέων (εμπόριο και διανομή) επίσης οδήγησε σε απεργίες, όπως στις αποθήκες της Amazon και σε πολλά εργοστάσια τροφίμων στις ΗΠΑ.

- Παρά την αυξανόμενη πανδημία, στις 8 Μαρτίου 2020, ήταν μαζικές οι κινητοποιήσεις των γυναικών για προβλήματα που είχαν ήδη τεθεί τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα για την αρσενική βία (γυναικοκτονίες, καταχρήσεις και παρενοχλήσεις κάθε είδους), που επιδεινώθηκε από τους εγκλεισμούς. Οι γυναικείες ομάδες κινητοποιήθηκαν για να στηρίξουν αγωνιζόμενους τομείς εργαζομένων κλειδιά, με πολύ έντονη γυναικεία παρουσία, και σε αλληλεγγύη με τα κινήματα κατά της ρατσιστικής και αστυνομικής βίας, στα οποία οι γυναίκες έπαιξαν επίσης ένα ρόλο πρώτης γραμμής. Το κίνημα στην Πολωνία κατά του περιορισμού του δικαιώματος έκτρωσης μετατράπηκε σε πρόκληση απέναντι στο ίδιο το πολιτικό σύστημα, που βασίζεται σε ένα συμβιβασμό ανάμεσα στους οπαδούς της κυβέρνησης και στην καθολική εκκλησία, και για ένα δημοκρατικό καθεστώς. Στα τέλη της χρονιάς, το κίνημα στην Αργεντινή κινητοποιήθηκε και πάλι για να στηρίξει τα κοινοβουλευτικά μέτρα με στόχο τη νομιμοποίηση της έκτρωσης. Στη Ναμίμπια, διαδηλώσεις κατά της σεξιστικής βίας και των γυναικοκτονιών πήραν τους δρόμους τον Οκτώβρη.

- Την ώρα που οι περιορισμοί του απαγορευτικού άρχισαν να αίρονται, κατά το "πρώτο κύμα" του covid-19, η έκρηξη του κινήματος Black Lives Matter στις ΗΠΑ επεκτάθηκε σε διαδηλώσεις κατά του ρατσισμού και της αστυνομικής βίας σε όλο τον κόσμο. Το κίνημα για τα δικαιώματα των μεταναστών, κατά της αστυνομικής βίας και, κατόπιν, κατά των νέων κατασταλτικών νομοθεσιών μεγάλωσε στη Γαλλία.

- Στο τρίτο τρίμηνο, ένα πλατύ δημοκρατικό κίνημα αναδύθηκε στην Ταϊλάνδη, προκαλώντας τη μοναρχία. Στη Λευκορωσία, ένα μαζικό κίνημα αναπτύχθηκε, το οποίο αμφισβήτησε την αντιδημοκρατική επανεκλογή του αυταρχικού προέδρου Λουκασένκο.

- Διάφορα κύματα κινητοποιήσεων διαπέρασαν την Ινδία: ενάντια στις νεοφιλελεύθερες και ρατσιστικές πολιτικές της κυβέρνησης Μόντι, ιδιαίτερα γύρω από την τροπολογία του νόμου για τους πολίτες, μια γενική απεργία στις 26 Νοεμβρίου και μια τεράστια κινητοποίηση αγροτών που ταρακούνησε τη βόρεια Ινδία και το Δελχί, πρωτεύουσα της χώρας. Το κίνημα παρατάθηκε επί μήνες

και κατέληξε σε μερική νίκη το Φλεβάρη του 2021.

- Στην Ελλάδα, η αριστερά κατάφερε να οργανώσει μια τεράστια αντιφασιστική διαδήλωση στις 7 Οκτωβρίου 2020, η οποία οδήγησε στην καταδίκη του νεοναζιστικού κόμματος Χρυσή Αυγή ως εγκληματικής οργάνωσης. Μεγάλες ενωτικές κινητοποιήσεις, με έντονη συμμετοχή της νεολαίας επίσης έγιναν το Φλεβάρη και Μάρτη 2021 κατά της καταστολής.

- Στον Μαυρίκιο, υπήρξε λαϊκή κινητοποίηση κατά της ρύπανσης και για την προστασία της βιοποικιλότητας, μετά από το ναυάγιο ενός πετρελαιοφόρου στα ανοικτά των ακτών.

- Παρά την ιδιαίτερη καταστολή, το κίνημα υπέρ της δημοκρατίας στο Χονγκ Κονγκ συνέχισε σε όλο το 2020, όπως και το κίνημα στο Λίβανο κατά των κυβερνητικών πολιτικών. Τον Ιούλιο, στο Μαλί, μαζικές κινητοποιήσεις κατάφεραν να οδηγήσουν στην πτώση του νεοφιλελεύθερου προέδρου. Στην Τανζανία, στη Γουινέα και την Ακτή του Ελεφαντοστούν, υπήρξαν λαϊκές κινητοποιήσεις κατά της εκλογικής νοθείας.

- Στη Νιγηρία, μια μεγάλη λαϊκή κινητοποίηση διεξήχθη κατά της αστυνομικής βίας τον Οκτώβρη, μέσα από το κίνημα #StopSARS, που κυρίως οργανώθηκε από νέους. Επίσης διαδηλώσεις νέων οργανώθηκαν και στην Αγκόλα κατά της ανεργίας, της διαφθοράς και των κοινωνικών αδικιών, ενώ και στο Ιράκ αναπτύχθηκε, από τις αρχές Οκτώβρη 2019, ένα κίνημα νεολαίας μεταξύ πολλών πόλεων, που οργανώθηκε ανεξάρτητα από εντάξεις σε θρησκευτικές κοινότητες, σε πολιτοφυλάκες και ομάδες, και προέβαλε διεκδικήσεις πολιτικής φύσης (καταγγέλλοντας τη διαφθορά της πολιτικής ηγεσίας) καθώς και για κοινωνικές μεταρρυθμίσεις (για κοινωνική δικαιοσύνη και κατά της φτώχειας) και κατά της παρουσίας ξένων δυνάμεων (Ιράν και ΗΠΑ). Στην Ουγγαρία, υπήρξε μια φοιτητική κινητοποίηση κατά της ιδιωτικοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- Στη Λατινική Αμερική, οι μεγάλοι αγώνες της περιόδου 2019 και 2020 οδήγησαν σε σημαντικές εκλογικές νίκες. Στη Χιλή, το κίνημα κατά της μεταρρύθμισης, τον Οκτώβρη και Νοέμβρη 2019, που προωθήθηκε από οργανωμένες γυναίκες, κέρδισε μια ιστορική νίκη στο δημοψήφισμα για νέο Σύνταγμα ένα χρόνο αργότερα. Οι αγρότες και εργαζόμενοι στη Βολιβία αντιστάθηκαν σκληρά, με πολλούς νεκρούς, στις κατασταλτικές πρακτικές της πραξικοπηματικής κυβέρνησης της Άνιες και επανέφεραν στην εξουσία το MAS στις εκλογές του Οκτώβρη 2020 -μετά από μια μεγάλη λαϊκή εξέγερση τρεις μήνες νωρίτερα, για να εμποδιστεί μια νέα μετάθεση των εκλογών. Στο Πουέρτο Ρίκο, ένα νέο πολιτικό κίνημα -το Κίνημα για τη νίκη των πολιτών (MVC), που προήλθε από τις δημοκρατικές κινητοποιήσεις του 2019- αναδύθηκε ισχυρά κατά τις εκλογές του Οκτώβρη. Στο Περού, το Νοέμβρη, μεγάλες κινητοποιήσεις νέων ενάντια στο σημερινό πολιτικό σύστημα απαίτησαν την απογομή ενός πραξικοπηματία ηγέτη και αλλαγές στο νεοφιλελεύθερο Σύνταγμα. Στη Γουατεμάλα, μια λαϊκή εξέγερση απέρριψε το σχέδιο προϋπολογισμού για το 2021 και απαίτησε την παραίτηση του Προέδρου. Ακόμα και στις χώρες που αγγίχθηκαν λιγότερο από τη διαδικασία αυτήν, όπως η Κολομβία, υπήρξαν

κινητοποιήσεις (μια γενική απεργία με υποστήριξη και των αγροτών) και νίκες (όπως η φυλάκιση του Ουρίμπε), με δυνατότητες ανασύνθεσης στην αριστερά και στην αντιπολίτευση προς τον ουριμπισμό.

- Στη Μιανμάρ, η αντίσταση του λαού αντιμετωπίζει με εξαιρετικό θάρρος την αιματηρή καταστολή που διεξάγει ο στρατός από τις αρχές Φλεβάρη 2021. Σε αυτήν συμμετέχουν ενεργά και τομείς της βιομηχανικής εργατικής τάξης, ιδιαίτερα σε κινεζικές επιχειρήσεις, τη στιγμή που η κινεζική κυβέρνηση υποστηρίζει τους πραξικοπηματίες στρατιωτικούς.

X. Οι μεγάλες προκλήσεις για τα νέα κινήματα εργαζομένων και λαών

Πολλές κυβερνήσεις αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν προσωρινά τα δόγματα του νεοφιλελευθερισμού και οι κρατικές παρεμβάσεις επισκίασαν εν μέρει την “ελεύθερη χείρα της αγοράς” στη διαχείριση της επείγουσας υγειονομικής κατάστασης. Ο ουσιαστικός ρόλος των εργαζομένων μέσα στην κοινωνία αναδείχτηκε, ιδιαίτερα για όσους και όσες βρέθηκαν “στην πρώτη γραμμή”, στις υπηρεσίες περίθαλψης και στις κοινωνικές υπηρεσίες, στις μεταφορές, την επιμελτεία, την τροφοδοσία, την εκπαίδευση. Η ιδέα αυτή για όσα διακυβεύονται οικονομικά και κοινωνικά, αλλά και η ίδια η συλλογική αλληλεγγύη που εκφράστηκε στις εργατικές συνοικίες, ενισχύουν την ιδέα πως ο μετά τον Covid-19 κόσμος δεν πρέπει να μοιάζει με τον κόσμο πριν. Το ότι δηλαδή η ζωή, η υγεία, η στέγαση, οι θεμελιακές ανάγκες του πληθυσμού θα πρέπει να καθοδηγούν τη ζωή στην κοινωνία και την οργάνωση της οικονομίας, αντίστροφα από ένα σύστημα όπου τα συμφέροντα των καπιταλιστών επικρατούν των υπολοίπων.

Υπήρξαν επίσης και ισχυρές δημοκρατικές διεκδικήσεις, η βούληση για τις εργατικές τάξεις να μην υπομείνουν την πανδημία και τις κρατικές αποφάσεις, αλλά να οργανωθούν για να διαχειριστούν την κατάσταση στους χώρους εργασίας, στις συνοικίες και σε διάφορα μέρη. Υπήρξε επίσης συχνά και απόρριψη της αστυνομικής βίας, της λογοκρισίας του τύπου, των ρατσιστικών και ξενόφοβων διακρίσεων, της σεξιστικής βίας, που ενισχύθηκαν με τους εγκλεισμούς.

Έτσι, αντικειμενικά, η πανδημία δημιούργησε έναν κοινό παρονομαστή για τις κοινωνικές κινητοποιήσεις: τον καπιταλισμό και όλες τις επιπτώσεις του συστήματος αυτού, όταν ο κόσμος αντιμετωπίζει μια πανδημία. Ωστόσο, οι πολιτικές αλλαγές στις περισσότερες χώρες δεν μεταφράζονται σε μεγαλύτερη διάθεση των κυβερνήσεων να αμφισβητήσουν τα νεοφιλελεύθερα δόγματα.

Εμείς, επαναστάτες, πρέπει να διπλασιάσουμε τις προσπάθειές μας για να αναλάβουμε πρωτοβουλίες με στόχο:

- τη σύγκλιση των αγώνων (κάθε τύπου ενότητας στη δράση, ακόμα και πλατιά μέτωπα με πολύ συγκυριακούς στόχους).
- Να ενθαρρύνουμε την αυτο-οργάνωση στη βάση -εργατική, λαϊκή, φεμινιστική, αντιρατσιστική, περιβαλλοντική, κοινοτική- και όλα τα συντονιστικά τους όργανα.
- Να πείσουμε τα κινήματα για τη σημασία της διεθνούς αλληλεγγύης και οργάνωσης για να ισχυροποιηθούν.
- Να ενθαρρύνουμε την πιο πλατιά προγραμματική ενότητα των αντισυστημικών δυνάμεων.

- Να επεξεργαστούμε, μαζί με τα κινήματα που προωθούν δημοκρατικούς, οικολογικούς, κοινωνικούς και κλαδικούς αγώνες, που προσκρούουν όλο και περισσότερο στον καπιταλισμό και στις κυβερνήσεις του, έτσι ώστε με αυτή τη δουλειά να πειστούν οι άνθρωποι για την ανάγκη ριζικής ρήξης με το ρατσιστικό, πατριαρχικό και ληστρικό καπιταλιστικό σύστημα.

Υπάρχουν δύο μεγάλοι κίνδυνοι για τα λαϊκά κινήματα:

- (1) είναι η διάδοση των θεωριών συνωμοσίας, που ευνοούν την κοινωνική παθητικότητα, εκτρέπουν από τις αντικαπιταλιστικές διεκδικήσεις και ευνοούν μια πορεία προς την άκρα δεξιά.

- (2) είναι η εφαρμογή από τις κυβερνήσεις και τους καπιταλιστές της “στρατηγικής του σοκ” στη βάση του Covid-19, μέσω της εφαρμογής και μονιμοποίησης όχι μόνο αυταρχικών λύσεων και κατάργησης των δημοκρατικών ελευθεριών, αλλά και υπερ-φιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων.

Αυτοί ενισχύουν την ανάγκη να περάσουμε στην επίθεση, στηριζόμενοι στα κοινωνικά κινήματα των τελευταίων μηνών, για να συντονιστούν οι μετέχοντες και οι ηγεσίες των κινήματων αυτών, έτσι ώστε να προωθηθούν επείγουσες αντικαπιταλιστικές απαντήσεις στην επείγουσα κατάσταση, κοινωνική, δημοκρατική, φεμινιστική, περιβαλλοντική, αντιρατσιστικών αγώνων και στην πάλη κατά των διακρίσεων. Στην ίδια κατεύθυνση, το πλαίσιο αυτό αυξάνει την ανάγκη, για τις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις που αγωνίζονται για τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας, να οικοδομηθούν κοινά μέτωπα, συγκλίσεις που προωθούν σαφώς μια σοσιαλιστική και επαναστατική εναλλακτική.

Το ακραίο επίπεδο της πολυδιάστατης κρίσης του καπιταλισμού δικαιολογεί περισσότερο από ποτέ την ανάγκη απαλλοτρίωσης των καπιταλιστών, αρχίζοντας από τους εξής τομείς: υγεία (όπου συμπεριλαμβάνονται και οι Big Pharma), ενέργεια, χρηματοπιστωτικός τομέας και γεωργία. Η κρίση φέρνει στην ημερήσια διάταξη την ανάγκη σοσιαλιστικού σχεδιασμού που να ελέγχεται από τους πολίτες. Η κρίση νομιμοποίησης της διακυβέρνησης επίσης αναγκάζει να υπογραμμίσουμε την ανάγκη να ανοίξουν διαδικασίες συντακτικών συγκροτήσεων για να αλλάξει ριζικά η πολιτική και νομική δομή της κοινωνίας.

XI. Ανέναντι στην πολυδιάστατη κρίση του παγκοσμιοποιημένου καπιταλιστικού συστήματος, να ανοικοδομήσουμε μια επαναστατική, διεθνιστική, φεμινιστική και οικοσοσιαλιστική αριστερά

Οι κοινωνικές διαμαρτυρίες των δύο τελευταίων χρόνων, από το επίπεδο ριζοσπαστισμού και πόλωσης που τις χαρακτήρισε, ανέδειξαν μια βούληση να αμφισβητηθεί η καθεστηκία τάξη πραγμάτων. Η έντονη συμμετοχή νέων, πληθυσμών μειονοτικών φυλών, η έντονη παρουσία γυναικών και σε ηγετικές θέσεις στις κινητοποιήσεις, αποδεικνύουν ότι οι νέες γενιές προσφέρουν σημαντική πηγή ριζοσπαστισμού, ποικιλομορφίας, δυναμισμού και ανανέωσης των δομών στα ίδια τα κινήματα.

Ωστόσο, όσο πιο σημαντικοί και πιο εκτεταμένοι είναι οι αγώνες, τόσο μεγαλύτερη είναι και η απόκλιση ανάμεσα στο δυναμισμό των κινητοποιήσεων αυτών και στην αδυναμία των εναλλακτικών πολιτικών απαντήσεων. Οι πολλαπλοί μαζικοί

αγώνες των τελευταίων χρόνων δεν είδαν να αναδύονται ή να συγκροτούνται σε πλατιά κλίμακα νέες οργανωμένες αντικαπιταλιστικές δυνάμεις και δεν έχουν ακόμα οδηγήσει στη δημιουργία νέων πολιτικών εργαλείων που να είναι σε θέση να ενισχύσουν τα ίδια τα κινήματα.

Το στοιχείο που σήμερα λείπει είναι η ανάδυση μιας εναλλακτικής που να ενοσκαρύνει έναν αυθεντικό ριζοσπαστισμό και να παίζει πολιτικό ρόλο ανάλογο με αυτόν του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα -εμπλουτισμένο με τις συσσωρευμένες εμπειρίες και με τους μεγάλους αγώνες χειραφέτησης και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης που υπάρχουν σήμερα.

Για αυτό είναι αναγκαίες οι πρωτοβουλίες για να προωθηθεί η ταξική συνείδηση και να οικοδομηθούν πολιτικά μέτωπα πάνω στη βάση όλων των κοινωνικών αγώνων κατά όλων των μορφών εκμετάλλευσης και καταπίεσης, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ήττα τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, σε καταπολέμηση της άκρας δεξιάς και σε ξεπέρασμα της θεσμικής αριστεράς.

Ως θετικό στοιχείο για προχώρημα προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να επισημανθεί το υψηλό επίπεδο κοινωνικής συγκρουσιακότητας που συσσωρεύεται στο καζάνι της εφαρμογής πολλαπλών περιορισμών στα κινήματα και στις ελευθερίες με πρόσχημα την πανδημία του κορονοϊού από τις κυβερνήσεις σε πολλές χώρες. Η πολιτική δράση πρέπει να προσαρμοστεί στο νέο σενάριο.

Η συμβολή της Διεθνούς μας στην ανάδυση μιας τέτοιας ριζοσπαστικής εναλλακτικής θα γίνει με πλουραλιστικό, δημοκρατικό τρόπο και με εγγραφή της μέσα στους αγώνες που συνανθρώνονται σε διάφορα γεωγραφικά επίπεδα. Ο στόχος είναι να αναδυθεί μια “μεταβατική δυναμική” με βάση τις κινητοποιήσεις για τα θεμελιακά διακυβεύματα από το τοπικό ως το πλανητικό επίπεδο, περνώντας και από το εθνικό επίπεδο. Πρέπει να προωθηθεί η μαζική αυτο-οργάνωση, για να υπερασπιστούμε τα κεκτημένα και να κερδίσουμε και νέα κοινωνικά και περιβαλλοντικά δικαιώματα ενάντια σε όλες τις σχέσεις κυριαρχίας και τους θεσμούς που τις διαιωνίζουν. Κάθε μερικός αγώνας, αν δεν εκτραπεί προς τη “ρεαλιστική” αποδοχή των αδικιών, μπορεί να δώσει αυτοπεποίθηση, να τονώσει τη φαντασία, να συμβάλει στην αλλαγή του συσχετισμού δύναμης σε όλα τα επίπεδα.

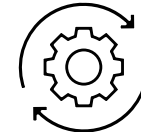
Ως 4η Διεθνής, παίρνουμε πρωτοβουλίες για συζήτηση και επεξεργασία των προγραμματικών απαντήσεων στις προκλήσεις της σημερινής φάσης της συστημικής κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος με όλους τους ενεργούς πρωταγωνιστές αυτών των αγώνων. Αυτό θα μας επιτρέψει τόσο να ισχυροποιήσουμε τις δικές μας προτάσεις όσο και να ευνοήσουμε τις αναγκαίες συγκλίσεις για να προχωρήσουμε σε μια επαναστατική προοπτική.

Διεθνής Επιτροπή της 4ης Διεθνούς

Μάρτιος 2021

[Η απόφαση αυτή υιοθετήθηκε στις γενικές της γραμμές στις 24 Φεβρουαρίου (48 υπέρ, 6 κατά, 1 λευκό, 1 αποχή) και δημοσιεύτηκε, στην ολοκληρωμένη της έκδοση, στις 31 Μαρτίου 2021]

<https://tpt4.org/?p=5902>

Διεθνής Επιτροπή 4ης Διεθνούς Επαναστατική διαδικασία στη Βόρειο Αφρική και τη Μέση Ανατολή

Απολογισμός και προοπτικές

Η σπίθα της λαϊκής εξέγερσης, που τώρα γιορτάζουμε τη 10η επέτειό της, ξεκίνησε από την Τυνησία και πολύ γρήγορα επεκτάθηκε στη Βόρειο Αφρική και τη Μέση Ανατολή και, μετά, και σε άλλες χώρες εκτός αυτού του γεωγραφικού χώρου, με διαφορετικές συνθήκες και με διάφορους καταλύτες: Ισπανική Κράτος (Κίνημα των Αγανακτισμένων), ΗΠΑ (Occupy Wall Street), Ιράν, Μπουρκίνα Φάσο (κατά της αύξησης των τιμών και της καταστολής), Τουρκία, κλπ.

Ήταν ένα μαζικό κίνημα, εξαιρετικό από τη δυναμική του και από το βάθος του σε πολλές χώρες, από την αποφασιστικότητα και τις μεθόδους δράσης του. Και κατάφερε να ρίξει γρήγορα τους προέδρους Μπεν Άλι (Τυνησία) και Μουμπάρακ (Αίγυπτο) και κάπως πιο δύσκολα τον Καντάφι (Λιβύη) και τον Σάλεχ (Υεμένη) και, πιο πρόσφατα, τον Αλ Μπασίρ (Σουδάν). Αλλά οι εξεγέρσεις καταστάθηκαν άγρια και τελικά ανακόπηκαν σχεδόν παντού από το συνδυασμό των αντεπαναστατικών αντιδράσεων στις οποίες προσέκρουσαν: Στη σκληρή αντίδραση των

παλαιών καθεστώτων, στις επιθέσεις των φονταμενταλιστικών ισλαμικών δυνάμεων και στους ελιγμούς (έως και στρατιωτικές παρεμβάσεις) των διάφορων ιμπεριαλισμών και τοπικών δυνάμεων.

Ωστόσο, καθώς οι αντικειμενικές βάσεις εξακολουθούν να είναι παρούσες και να εμποδίζουν τις εγκατεστημένες εξουσίες να αποκτήσουν νομιμοποίηση, η επαναστατική αυτή διαδικασία παράγει βαθιές επιπτώσεις, έχει επεκταθεί και σε άλλες χώρες και τείνει να αναδυθεί και πάλι. Είναι έτσι πολύ σημαντικό να αναλυθούν οι δυνάμεις, οι αντιφάσεις και οι αδυναμίες αυτού, για να μπορούν να ενισχυθούν έως τη νίκη της χειραφέτησης όλων αυτών των λαών.

1. Οι αντικειμενικές αιτίες της επαναστατικής εξέγερσης στην περιοχή

Η εξέγερση αυτή στην κλίμακα της περιοχής είναι το συνδυασμένο αποτέλεσμα της δομικής κρίσης του παγκόσμιου καπιταλισμού και μιας σοβαρής

συγκυριακής κρίσης στα ιμπεριαλιστικά κέντρα το 2008. Πρόκειται για μια σύνθετη και πολυδιάστατη κρίση (οικονομική, χρηματοπιστωτική, κοινωνική, περιβαλλοντική, πολιτική, ...) και οι καταστροφικές της επιπτώσεις εκτινάχθηκαν σε πολλές εξαρτημένες χώρες και ιδιαίτερα στην περιοχή αυτήν.

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 2008 στις ΗΠΑ, την Ευρώπη και ακόμα και την Κίνα οδήγησε σε μείωση των τιμών των πρώτων υλών (πετρέλαιο, φωσφορικά, κλπ.) το 2009 και σε συρρίκνωση των αγορών των δυτικών κέντρων. Οι εξαρτημένες χώρες υπέστησαν τότε γερή μείωση των εξαγωγικών τους εσόδων και αύξηση του διαρθρωτικού τους εμπορικού ελλείμματος, τάση που δεν αντιστράφηκε με την αργή και χαοτική ανάκαμψη της ανάπτυξης κατόπιν.

Ωστόσο, οι λαϊκές εξεγέρσεις στη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική (MABA) δεν είναι απλώς υποπροϊόν της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008. Η τελευταία έπαιξε απλώς ένα ρόλο καταλύτη για την έκρηξη αυτή σε σχέση

με τους ιδιαίτερους διαρθρωτικούς παράγοντες, που προέρχονται από τους ειδικούς τύπους τρόπου παραγωγής και αναπαραγωγής του κυρίαρχου καπιταλισμού στην περιοχή: ενός κερδοσκοπικού και εμπορικού καπιταλισμού που χαρακτηρίζεται από τη βραχυπρόθεσμη αναζήτηση κερδών. Η οικονομία της περιοχής επικεντρώνεται υπερβολικά στην εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, με υποανάπτυξη των παραγωγικών τομέων και υπερανάπτυξη των υπηρεσιών που τροφοδοτούν διάφορες μορφές κερδοσκοπικών επενδύσεων, ιδιαίτερα στα ακίνητα.

Κληρονομικά καθεστάτα, νεοφιλελεύθερη επίθεση και ανυπόφορες αδικίες

Είτε πρόκειται για απολυταρχικές μοναρχίες, είτε για αβασίλευτες δικτατορίες, είτε για πολιτικά συστήματα αυταρχικά είτε θρησκευτικά κοινοβουλευτικά, τα καθεστάτα και οι κυβερνήσεις που επικρατούν εδώ και δεκαετίες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική διακρίνονται γενικά από γενικευμένη διαφθορά και ακραίο πολιτικό δεσποτισμό. Αυτά έχουν εμποδίσει την ανάπτυξη των χωρών τους, καθώς οι κρατικές μηχανές χρησιμοποιούνται για να ληστεύουν τον πλούτο και να επωφελούνται από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, επεκτείνοντας το μονοπώλιό τους και κυριαρχώντας σε όλους τους επικερδείς τομείς σε συνεργασία με ξένα κεφάλαια.

Χωρίς λαϊκή νομιμοποίηση, τα διάφορα καθεστάτα και κράτη της περιοχής έχουν συχνά θρέψει φυλετικές, θρησκευτικές και/ή τοπικές πελατείες για να εξασφαλίσουν έναντι των λαϊκών εξεγέρσεων: αυτό συγκροτεί την αρματοσιά της εξουσίας, μαζί με την υπερτροφία των στρατιωτικών και αστυνομικών μηχανών. Η εξήγηση της μακροβιότητας τέτοιων παραγόντων δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να αναζητηθεί σε ένα είδος αραβικής ή ισλαμικής «διομορφίας», αλλά να συνδεθεί με την άνιση και συνδυασμένη ανάπτυξη του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος.

Η σημασία του κοινωνικο-οικονομικού ζητήματος και το βάρος του στο ξέσπασμα των επαναστατικών διαδικασιών είναι η διάσταση που περισσότερο αποκρύπτεται από τα διεθνή και περιφερειακά μίντια, παρά το θεμελιώδη του χαρακτήρα. Ήδη από τη δεκαετία του 1980, όλα τα καθεστάτα της περιοχής εγγράφηκαν σε νεοφιλελεύθερες

οικονομικές δυνάμεις, που ενθαρρύνθηκαν από τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς θεσμούς, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ). Τα νεοφιλελεύθερα μέτρα χρησίμεψαν στην αποδιάρθρωση των δημοσίων υπηρεσιών, στην κατάργηση των επιδοτήσεων, ιδιαίτερα για τα αγαθά πρώτης ανάγκης, επιταχύνοντας ταυτόχρονα τις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης των αγαθών στους τομείς της βιομηχανίας, των ακινήτων και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Οι νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις των καθεστώτων στη MABA ενθάρρυναν, με διαφοροποιημένους ρυθμούς, πολιτικές με βάση την υποδοχή άμεσων ξένων επενδύσεων, την ανάπτυξη των εξαγωγών και υπηρεσιών όπως ο τουρισμός και τα ακίνητα. Οι κυβερνώντες εξασφάλισαν στις πολυεθνικές απουσία φορολόγησης, ή αδύναμους συντελεστές της, εγγυώμενες ταυτόχρονα και πολύ φτηνή εργατική δύναμη. Οι κατασταλτικές μηχανές χρησίμεψαν ως «φορείς ασφάλειας» για τις εταιρείες αυτές, προφυλάσσοντάς τις από κοινωνικές αναταραχές και διεκδικήσεις. Τα κράτη έπαιξαν το ρόλο ενδιάμεσου για τα ξένα κεφάλαια εγγυώμενα τον πλουτισμό μιας αστικής τάξης συνδεδεμένης με το καθεστώς.

Οι διαφορετικές πορείες των επαναστατικών διαδικασιών εξηγούνται κατά μεγάλο μέρος:

από τη φύση των κρατών της περιοχής: κληρονομικά κράτη (απολυταρχικές μοναρχίες ή ορισμένες λεγόμενες δημοκρατίες όπως η Συρία των Άσαντ ή προηγουμένως η Λιβύη των Καντάφι), νεο-κληρονομικά κράτη (αβασίλευτες δικτατορίες) και θρησκευτικές δομές με ισχυρές πολιτοφυλακές που δρουν ως υπερασπιστές του status quo

- από τη δομή των κοινωνιών (πόσο ετερογενείς είναι) και
- από τη θέση των κρατών αυτών μέσα στο διεθνές και περιφερειακό ιμπεριαλιστικό σύστημα.

Αλλά, συνολικά, η ανάπτυξη του καπιταλισμού στην περιοχή MABA κατά τις τελευταίες δεκαετίες οδήγησε σε αυξανόμενη πώληση στην κοινωνία:

- από τη μια, ένα πολύ μικρό τμήμα του πληθυσμού, η μεγάλη αστική τάξη, σε στενή σύνδεση με τους διεθνείς επενδυτές, επωφελήθηκε από τον έλεγχο της πολιτικής εξουσίας και των οικονομικών το-

μέων-κλειδιά.

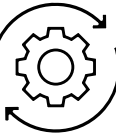
- από την άλλη, μια αυξανόμενη μάζα του πληθυσμού, η εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα, εξαθλιώθηκε και αποστερήθηκε, τόσο στις αστικές όσο και στις επαρχιακές περιοχές, με τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές να οδηγούν σε αυξανόμενες ιδιωτικοποιήσεις.

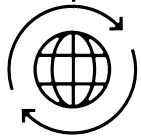
Οι πληγές που επέφεραν οι νεοφιλελεύθερες αυτές πολιτικές είναι πολλές:

- Μεγάλη υποβάθμιση των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης.
- Υψηλό ποσοστό ανεργίας, ιδιαίτερα στους διπλωματούχους νέους, που δεν βρίσκουν δουλειά σε μια οικονομία επικεντρωμένη πλέον σε θέσεις απασχόλησης με χαμηλή προστιθέμενη αξία και όπου η κατάρτισμένη εργασία σπανίζει.
- Υποαπασχόληση και ισχυρή άνοδος του πολύ επισφαλούς άτυπου τομέα, άμεση επίπτωση των μέτρων αυτών.
- Μετανάστευση εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων προς τις αστικές περιοχές ή και εκτός συνόρων.
- Κοινωνικές, οικονομικές και περιφερειακές ανισότητες που οξύνονται όλο και περισσότερο.
- Η απουσία δημοκρατίας, ή οι ακραίοι περιορισμοί της, και η αυξανόμενη φτωχοποίηση, μέσα σε ένα κλίμα διαφθοράς και αυξανόμενων κοινωνικών ανισοτήτων, προετοίμασαν το χώρο για τη λαϊκή εξέγερση, που έτσι το μόνο που της έλειπε ήταν μια σπίθα στις κοινωνίες αυτές. Οι λαϊκές εξεγέρσεις αποτελούν, έτσι, μια μαζική εξέγερση κατά των νεοφιλελεύθερων πολιτικών, που επιβάλλονται από αυταρχικά καθεστάτα με τη συνεργασία των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

2. Η εξέλιξη της εξέγερσης: επανάσταση και αντεπανάσταση σε μια μακρόχρονη επαναστατική διαδικασία

Η λαϊκή εξέγερση που άρχισε στα τέλη του 2010 και στις αρχές του 2011, στην αρχή στη Βόρειο Αφρική και πολύ γρήγορα και στη Μέση Ανατολή, ήταν εξαιρετικής δύναμης. Ανέτρεψε τους επικεφαλής των καθεστώτων στην Τυνησία, στην Αίγυπτο, στην Υεμένη και στη Λι-

βύη και άνοιξε μια νέα φάση για τους αγώνες των λαών της περιοχής. Απελευθέρωσε τις αγωνιστικές ενέργειες σε όλα τα κοινωνικά στρώματα που κατέλαβαν τους δρόμους και τις πλατείες και ιδιαίτερα τους νέους και τις γυναίκες. Διέλυσε την ψυχολογία του φόβου απέναντι σε δεκαετίες τυραννίας. Συνθήματα όπως: «Αξιοπρέπεια, ελευθερία, κοινωνική δικαιοσύνη» και «Ο λαός ζητάει να πέσει το καθεστώς» επεκτάθηκαν από τότε σε σχεδόν όλες τις χώρες που έχουν σηματοθευτεί από την αραβική γλώσσα και πολιτισμό. Νέοι μέθοδοι αυτο-οργανωμένης πάλης αναπτύχθηκαν και μεταδόθηκαν πλατιά χρησιμοποιώντας τις πολιτιστικές διαστάσεις αλλά και τα πιο σύγχρονα εργαλεία επικοινωνίας.

Όμως, πολύ γρήγορα τα καθεστώτα της περιοχής αντεπιτέθηκαν για να στηρίξουν την κλονισμένη τους εξουσία, στο όνομα της «πάλης κατά της τρομοκρατίας», που τη δανείστηκαν ως εργαλείο από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Ασφαλώς ορισμένα κατάφεραν να περιορίσουν τις πρώτες διαδηλώσεις πριν ακόμα πάρουν εξεγερσιακό χαρακτήρα, όπως στο Μαρόκο ή στην Ιορδανία. Άλλα έπνιξαν τις εξεγέρσεις στην καταστολή, είτε πολύ γρήγορα όπως στο Μπαχρέϊν είτε σε περισσότερους χρόνους όπως στην Αίγυπτο. Στη Λιβύη, στη Συρία και στην Υεμένη, τα καθεστώτα ανέλαβαν να διεξάγουν έναν αληθινό πόλεμο κατά των λαών τους, που σήμερα γνωρίζουν τρομακτικές συνθήκες. Στη Λιβύη, ο Καντάφι εξοντώθηκε, καθώς οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις επέλεξαν να υποστηρίξουν την εξέγερση, ενώ το καθεστώς δεν είχε εξωτερική στήριξη. Είναι η μόνη περίπτωση όπου το παλαιό καθεστώς πραγματικά εξαφανίστηκε, αλλά αφήνοντας χώρο σε ένα χάος που ενταφιάζει κάθε μέρα και περισσότερο την ελπίδα που είχε γεννηθεί. Στην τυνησιακή περίπτωση, οι δυνάμεις του παλαιού καθεστώτος οι λιγότερο αναμειγμένες συσπειρώθηκαν μέσα στο Nidaa Tounes και συμάχησαν με το Ennahda, επιρροής Αδελφών Μουσουλμάνων, που κυβέρνησε από το 2014 ως το 2018.

Στην Υεμένη, η Σαουδική Αραβία χρειάστηκε να «διώξει» το δικτάτορα Αλί Σάλεχ, για να καταφέρει να πνίξει την εξέγερση, και έβαλε στη θέση του έναν εμφύλιο και περιφερειακό πόλεμο που συνεχίζει και τώρα, με τη στήριξη των ιμπεριαλιστικών και των περιφερειακών δυνάμεων μέσα από την «Αραβική Συμμαχία» ενάντια στους συμμάχους

του Ιράν, τον κύριο αντίπαλό τους. Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα προσπαθούν από την πλευρά τους να ελέγξουν τα σημεία διακίνησης των ναυτικών μεταφορών στο νότιο Κόλπο και να επιβληθούν ως παγκόσμιος λιμενικός γίγαντας. Στη Συρία, ο Άσαντ χρειάστηκε να διεξάγει επί 10 χρόνια έναν ολοκληρωτικό πόλεμο ενάντια στο λαό του, με την καθοριστική βοήθεια της Ρωσίας του Πούτιν και του Ιράν των μούλαδων, ελπίζοντας έτσι να συντρίψει την εξέγερση, έστω και με αντίτιμο την τρομακτική καταστροφή της χώρας του και της κοινωνίας. Τέλος, βλέπουμε να αυξάνει ο ρόλος της Τουρκίας, του μαθητευόμενου δικτάτορα Ερντογάν, που επεμβαίνει με όλο και μεγαλύτερο σθένος για να συντρίψει τις βουλήσεις του κουρδικού λαού, μέσα στην ίδια την Τουρκία, στο Ιράκ ενίοτε και, κυρίως, στη Συρία στις περιοχές που ελέγχονται από το PYD, συριακή πτέρυγα του PKK. Ξεδιπλώνοντας τις περιφερειακές της φιλοδοξίες, επίσης επεμβαίνει στη Λιβύη, για να στηρίξει μια κυβέρνηση κοντά στο κίνημα των Αδελφών Μουσουλμάνων, που πολιτικά υποστηρίζεται από το σύμμαχό της το Κατάρ.

Στην πραγματικότητα, για να πετύχουν στις αντεπιθέσεις τους, τα καταπιεστικά καθεστώτα μπόρεσαν να επωφεληθούν από τη στήριξη της μιας ή της άλλης δύναμης. Αλλά οι εξεγερμένοι λαοί αναγκάστηκαν ταυτόχρονα να αντιμετωπίσουν ψευτο-εναλλακτικές από διάφορες πολιτικές δυνάμεις, συχνά ένοπλες, του ισλαμικού φονταμενταλισμού.

Βρισκόμαστε, επομένως, μπροστά σε μια περιφερειακή άνοδο, με διάφορα πρόσωπα, της αντεπανάστασης που προσπαθούν να συντρίψουν την επανάσταση και τα κεκτημένα της. Αλλά καμία από τις βαθιές αιτίες των εξεγέρσεων αυτών δεν έχει ρυθμιστεί, ενώ ποτέ η καταστολή από μόνη της δεν έχει καταφέρει να σταθεροποιήσει κοινωνικούς σχηματισμούς. Το είδαμε στη Συρία, όπου περιοχές που επανήλθαν στην κυριαρχία του καθεστώτος είδαν να ξεπηδούν και νέες διαδηλώσεις, το είδαμε πρόσφατα και στην Αίγυπτο, όπου ο θυμός υποβόσκει ενάντια στο νέο δικτάτορα Σίσι. Αλλά, κυρίως, το 2019, αναδύθηκε και ένα νέο κύμα εξεγέρσεων, σε χώρες που είχαν ξεφύγει το πρώτο διάστημα από την εξεγερσιακή δυναμική, καθώς ήταν ακόμα σηματομενές από πρόσφατους εμφύλιους πολέμους: Ιράκ, Λίβανος, Σουδάν και Αλγερία.

3. Η φύση των αντεπιθέσεων από τα καθεστώτα, τους ιμπεριαλιστές και τα αντιδραστικά θρησκευτικά ρεύματα

Η επαναστατική διαδικασία στην περιοχή είναι ένα φυτώριο μεγάλων ελπίδων και επαναστατικού ηρωισμού, που βγαίνει από τα βάθη των λαών, αλλά έχει γίνει ταυτόχρονα και το θέατρο παρέμβασης των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και των αντιδραστικών καθεστώτων, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, τροφοδοτώντας τη βαρβαρότητα και τους εμφύλιους πολέμους και προκαλώντας ατελείωτα θύματα, πρόσφυγες και μετανάστες.

Τα παλαιά καθεστώτα, με τις διαφορές τους, παραμένουν οι κύριοι και οι πιο επικίνδυνοι παράγοντες, καθώς ελέγχουν το κράτος και τους θεσμούς. Με τη στήριξη των μηχανισμών ασφαλείας, των οποίων η ενίσχυση δικαιολογείται με μια «αντιτρομοκρατική» ρητορεία, είναι ο παραδοσιακός παράγοντας των αντεπανάστασεων. Η παραμονή των καθεστώτων αυτών εξηγείται επίσης και από τη στήριξη που έχουν από τις διάφορες διεθνείς ιμπεριαλιστικές και περιφερειακές δυνάμεις ενάντια στα λαϊκά κινήματα. Η αντεπανάσταση εφαρμόζει μια νεοφιλελεύθερη πολιτική, που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της τοπικής αστικής τάξης, τις πολυεθνικές και τον παγκόσμιο ιμπεριαλισμό. Με τον ίδιο τρόπο και το ζήτημα του χρέους πήρε ιδιαίτερη σημασία. Στις χώρες αυτές, το χρέος χρησιμοποιήθηκε και συνεχίζει να χρησιμοποιείται ως εργαλείο πολιτικής υπόταξης και ως μηχανισμός μεταβίβασης εισοδημάτων της εργασίας προς το τοπικό και, κυρίως, παγκόσμιο κεφάλαιο. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να υπογραμμιστεί ο πολύ επιζήμιος ρόλος των υποτιθέμενα δημοκρατικών πολιτικών δυνάμεων, που είναι έτοιμες να συνθηκολογήσουν με το δεσποτισμό και τον ιμπεριαλισμό στο όνομα της αναζήτησης του «μικρότερου κακού».

Η άλλη μεγάλη δύναμη που έχει διακριθεί ως αντεπανάστατική οντότητα στην πολιτική σκηνή της περιοχής είναι τα ισλαμικά φονταμενταλιστικά κινήματα, στις διάφορες συνιστώσες τους.

Οι δύο αυτές δυνάμεις ενώνονται στην ανυποχώρητη εχθρότητά τους προς το στόχο της δημοκρατικής και κοινωνικής χειραφέτησης των λαών της περιοχής, ενώ διαφοροποιούνται στις αντιδραστικές πολιτικές τους εναλλακτικές

και στο βάθεμα των νεοφιλελεύθερων πολιτικών.

Αντιδραστικές θρησκευτικές αστικές οργανώσεις, εχθρικές σε κάθε εργατική και λαϊκή χειραφέτηση

Με την άνοδο της μαζικής εξέγερσης, θρησκευτικά φονταμενταλιστικά κινήματα, με πλατύ λαϊκό ριζωμα και με σημαντικές δυνατότητες και εμπειρία, διεκδίκησαν να αποτελέσουν την εναλλακτική στην εξουσία των παλαιών καθεστώτων. Κανένα τους δεν αποτέλεσε κάποια ταξική, κοινωνική και δημοκρατική εναλλακτική στα σημερινά καθεστώτα. Είναι εχθρικά στις ατομικές ελευθερίες και στη χειραφέτηση των γυναικών. Ευνοούν ένα νεοφιλελεύθερο πολιτικό πρόγραμμα συντηρητικό, θρησκευτικό, σεξιστικό, ομοφοβικό και εχθρικό προς τους μισθωτούς και τους φτωχούς αγρότες.

Οι ιδιαίτερες ονομασίες, δόγματα και ιστορία, αυτών των θρησκευτικών φονταμενταλιστικών οργανώσεων ποικίλουν, αλλά όλες τους ενώνονται στην υπεράσπιση του συστήματος της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και στο μίσος τους απέναντι στις καθολικές προοδευτικές ιδέες, που θεωρούνται ως δυτικά κουσούρια, όπως ο φεμινισμός ή ο σοσιαλισμός.

Οι ιμπεριαλιστικές και περιφερειακές δυνάμεις χρησιμοποίησαν τους ισλαμιστές φονταμενταλιστές ως πολιτικό μέσο για να αυξήσουν την περιφερειακή τους δύναμη, να εξασθενίσουν τους αντιπάλους τους και να αποπροσανατολίσουν ή να καταστείλουν τα δημοκρατικά κοινωνικά κινήματα από τα κάτω. Η Σαουδική Αραβία υποστήριξε τους Αδελφούς Μουσουλμάνους ως το 1991 και κατόπιν διάφορα σαλαφιστικά κινήματα, μετά τη ρήξη τους. Το Κατάρ και μετά η Τουρκία του Ερντογάν την αντικατέστησαν ως κηδεμόνες των κινήματων αυτών (μεταξύ των οποίων η Ennahda στην Τυνησία), χρηματοδοτώντας εξάλλου παράλληλα και άλλες σαλαφιστικές οργανώσεις. Το Ιράν υποστήριξε τη Χεζμπολλάχ στο Λίβανο και σιιτικές ισλαμικές φονταμενταλιστικές οργανώσεις όπως η al-Da'wa στο Ιράκ.

Πρόκειται για αντιδραστικά θρησκευτικά αστικά κόμματα, έστω και αν διαφοροποιούνται μεταξύ τους στις τακτικές απέναντι στη μαζική εξέγερση (μερική ευθυγράμμιση ή διακηρυγμένη εχθρότητα), στην πρόσβασή τους στην

κυβέρνηση (Αδελφοί Μουσουλμάνοι στην Αίγυπτο, Ennahda στην Τυνησία, κόμμα Δικαιοσύνη και Ανάπτυξη στο Μαρόκο), ή στη θέση τους απέναντι στα πιο ακραία τζιχαντιστικά και επικίνδυνα κινήματα όπως η Αλ Κάιντα ή ο Ντάες (Ισλαμικό Κράτος).

Η δύναμη των δύο τελευταίων αυτών οργανώσεων βρίσκεται στην ανάδυσή τους ως ένοπλης εξέγερσης κατά του κοινωνικού και πολιτικού συστήματος, που αμφισβητεί το κύρος των δικτατορικών καθεστώτων, του επίσημου ισλάμ και των μεγάλων δυνάμεων, και επεκτείνει τα δίκτυά τους πέρα από την αρχική τους βάση. Οι οργανώσεις αυτές μπορεί για ένα διάστημα να προσελκύσουν τη λαϊκή δυσαρέσκεια όσο δεν υπάρχουν αριστερές προοδευτικές εναλλακτικές. Αλλά η παροξυστική σκηνοθεσία της βίας, η τρομοκρατική τους πολιτική ενάντια στους άοπλους πληθυσμούς, ιδιαίτερα τις γυναίκες, τις μειονότητες, τον πολιτισμό, τις τοποθετεί πολύ υψηλά ανάμεσα στις χειρότερες σύγχρονες αντιδραστικές δυνάμεις. Η εγκληματική περιπέτεια του Ντάες/Ισλαμικού Κράτους στο Ιράκ και στη Συρία και η σύγκρουσή τους με όλες τις στρατιωτικές δυνάμεις που υπάρχουν στη Μέση Ανατολή υπήρξαν καταστροφικές για όλους τους πληθυσμούς που παλεύουν για την ελευθερία τους στην περιοχή.

Είναι πολύ σοβαρό λάθος να δει κανείς το σημερινό φονταμενταλισμό ως παραμορφωμένη ή παραστρατημένη έκφραση του αντιιμπεριαλισμού. Οι φονταμενταλιστές έχουν μια θρησκευτική αντίληψη για τον κόσμο, ιδιαίτερα με το στόχο της επιστροφής σε μια μυθοποιημένη «χρυσή εποχή» του ισλάμ ως μέσο εξήγησης του σύγχρονου κόσμου και επίλυσης των προβλημάτων. Η αντίληψη αυτή είναι απλώς και αναντίρρητα αντιδραστική και βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τα αντιιμπεριαλιστικά κινήματα του παρελθόντος. Θεωρούν τον ιμπεριαλισμό ως μια σύγκρουση ανάμεσα στον «Σατανά» και τους καταπιεσμένους πιστούς και όχι όπως τον θεωρούσαν παραδοσιακά οι εθνικιστές και οι σοσιαλιστές, ως μια πάλη ανάμεσα στις καταπιεσμένες χώρες και στις μεγάλες δυνάμεις και το καπιταλιστικό τους σύστημα.

Τα γεγονότα των τελευταίων χρόνων και οι εμπειρίες του ταξικού αγώνα έχουν αποδείξει πως τα αντιδραστικά αστικά κόμματα της αντιπολίτευσης υπήρξαν αντεπανάστατικά επιτελεία. Όποιες και να είναι οι περιπλοκότητες

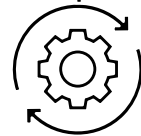
της συγκεκριμένης κατάστασης, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αμυντικές πρακτικές συγκλίσεις, δεν μπορεί να είναι παρά πολύ περιορισμένες χρονικά τακτικές, που απαιτούν απόλυτη ανεξαρτησία και τεράστια προσοχή. Οι δυνάμεις αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ρεφορμιστικά ή δημοκρατικά κόμματα και καμία συμμαχία ή ενιαίο πολιτικό μέτωπο μαζί τους δεν δικαιολογείται.

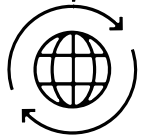
Ασφαλώς τα ισλαμικά φονταμενταλιστικά κινήματα μπορεί να διαπερνούνται από εσωτερικές κοινωνικές αντιφάσεις ανάμεσα στις αστικές και μικροαστικές τους ηγεσίες και στη λαϊκή τους βάση. Αλλά αυτό ισχύει για όλα τα πολιτικά κόμματα που διοικούνται από τις ελίτ, από τα κύρια καπιταλιστικά κόμματα ως τα δεξιά και τα ακροδεξιά συντηρητικά κόμματα σε όλο τον κόσμο. Η ύπαρξη ταξικών αντιφάσεων μέσα στα κόμματα δεν είναι μόνο πρόνομο των ρεφορμιστικών κομμάτων.

Στην πραγματικότητα, οι διάφορες ισλαμικές φονταμενταλιστικές δυνάμεις αποτελούν τη δεύτερη πτέρυγα της αντεπανάστασης, με την πρώτη να είναι τα σημερινά καθεστώτα. Η ιδεολογία τους, το πολιτικό τους πρόγραμμα και η πρακτική τους είναι αντιδραστικές και πλήρως αντίθετες προς τους στόχους της επαναστατικής χειραφέτησης: δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα. Οι πολιτικές τους είναι θανατηφόρες για τις πιο συνειδητές ομάδες των εργαζομένων, των νέων και των καταπιεσμένων ομάδων, όπως είναι οι θρησκευτικές μειονότητες, οι γυναίκες, τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ και οι άλλοι. Ταυτόχρονα, χωρίς την οικοδόμηση μιας μαζικής πολιτικής εναλλακτικής που να είναι αξιόπιστη και συμπεριληπτική, κοινωνική και χωρίς θρησκευτισμούς, που να υπερασπίζεται τα συμφέροντα όλων των πολιτών, είναι δύσκολο να φιλοδοξεί κανείς να αποσπάσει πλήρως από τα ισλαμικά φονταμενταλιστικά κινήματα τη λαϊκή τους βάση.

Συγκρούσεις ανάμεσα σε ιμπεριαλιστικές και σε τοπικές δυνάμεις

Ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός παραμένει ο πιο σημαντικός, από τη στρατιωτική και οικονομική του δύναμη, με τις επιπτώσεις αυτού να είναι πάντα ορατές. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε και τον επιζήμιο ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ορισμένων ευρωπαϊκών κρατών, όπως η Γαλλία και η Αγγλία, στην περιοχή, ιδιαίτερα από τις στρα-

τιωτικές τους επεμβάσεις και από την επιβολή οικονομικών συμφωνιών, των λεγόμενων «ελευθέρων συναλλαγών» ή για τα ζητήματα των δημοσίων χρεών. Αλλά και η όλο και μεγαλύτερη επιρροή της Ρωσίας, μέσω άλλων και του στρατιωτικού της παρεμβατισμού και της προσέγγισής της με πολλά από τα αυταρχικά κράτη της περιοχής, όπως με τον Αλ Σίσι στην Αίγυπτο και τον Μπασάρ αλ Άσαντ στη Συρία, αποτελεί και αυτή μια αυξανόμενη βάση της αντεπανάστασης που υφίστανται οι λαοί της περιοχής.

Η αμερικανική στρατιωτική αποτυχία στο Ιράκ, όπου ο λαός υποφέρει ακόμα και σήμερα από τις επιπτώσεις της κατάκτησής της, και η παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 και 2008 έπληξαν σοβαρά το αμερικανικό νεοφιλελεύθερο μοντέλο σε παγκόσμια κλίμακα και προκάλεσαν μια σχετική εξασθένιση της δύναμής του παγκοσμίως, πράγμα που άφησε μεγαλύτερο χώρο όχι μόνο σε άλλες παγκόσμιες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, όπως η Κίνα και η Ρωσία, αλλά και σε περιφερειακές δυνάμεις που έχουν τα δικά τους συμφέροντα και την ικανότητα να τα υπερασπίσουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα ορατό στη Μέση Ανατολή, όπου κράτη όπως το Ιράν, η Τουρκία, η Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και το Κατάρ παίζουν αυξανόμενο ρόλο και παρεμβαίνουν στις επαναστατικές διαδικασίες με τις δικές τους αντιπαλότητες υποστηρίζοντας διαφορετικούς παίκτες ενάντια στα λαϊκά αιτήματα για δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα.

Οι πετρελαικές μοναρχίες του Κόλπου (με τη Σαουδική Αραβία επικεφαλής) κινητοποίησαν μαζικούς πόρους, με δεκατομμύρια δολάρια χορηγίες, για να μπορέσουν τα βασίλεια του Μαρόκου και της Ιορδανίας να κάνουν παραχωρήσεις ώστε να περιορίσουν τις λαϊκές κινητοποιήσεις, και στήριξαν γενναϊόδωρα το στρατό της Αιγύπτου και του Σουδάν για να αντικρούσουν την επανάσταση. Επενέβησαν στρατιωτικά στην Υεμένη, τη Λιβύη και το Μπαχρέιν. Αποτελούν, μαζί με την οντότητα του Ισραήλ, την αιχμή του δόρατος της αντεπανάστασης σε περιφερειακό επίπεδο. Ενεργούν για να διαιωνίσουν την κατάσταση προς όφελος των στόχων του ιμπεριαλισμού (κυρίως των ΗΠΑ) και για να βαθύνουν τη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση των οικονομιών της περιοχής και την ενσωμάτωσή τους στην παγκόσμια αγορά. Χρησιμοποίησαν την τεράστια μιντιακή τους μηχανή,

για να επηρεάσουν τις εξεγέρσεις και να περιορίσουν τη δημοκρατική τους δυναμική. Θα ήταν δύσκολο να μιλήσει κανείς για νίκη της επαναστατικής διαδικασίας στην περιοχή χωρίς να στοχεύσει την κεφαλή των αντιδραστικών μοναρχιών του Κόλπου. Η διαδικασία αυτή θα χρειαζόταν έτσι να ξεπεράσει την εθνική κλίμακα και να ενσωματώσει στις προοπτικές της και την περιφερειακή διάσταση.

Ο ρόλος του κράτους του Ισραήλ, που θεμελιακά βρίσκεται στην υπηρεσία του δυτικού ιμπεριαλισμού και της αντεπανάστασης, είναι επίσης όλο και πιο αυτόνομος. Το Ισραήλ παίζει εδώ και δεκαετίες το ρόλο του φύλακα των δυτικών ιμπεριαλιστικών συμφερόντων στην περιοχή, αλλά η κύρια διαφορά ανάμεσα στο Ισραήλ και στις άλλες περιφερειακές δυνάμεις βρίσκεται στην αποικιοκρατική του φύση. Είναι ένα αποικιοκρατικό σχέδιο διωγμού του παλαιστινιακού πληθυσμού από τα εδάφη του, που παίρνει έναν πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα, σε σχέση με τις περιφερειακές δυνάμεις, στον αντεπαναστατικό του ρόλο.

Όπως και να είναι, οι ιμπεριαλιστικές και περιφερειακές δυνάμεις έχουν κοινό συμφέρον στο να ηττηθούν οι λαϊκές επαναστάσεις της περιοχής, είτε στη Συρία είτε και αλλού. Οι ανταγωνισμοί τους δεν είναι τελικά αδύνατον να ξεπεραστούν, με τόσα κοινά συμφέροντα και με τόσο μεγάλες σχέσεις αλληλεπίδρασης. Όλα τα καθεστώτα είναι αστικές εξουσίες, που είναι εχθροί των λαϊκών επαναστάσεων, ενώ το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι ένα σταθερό πολιτικό πλαίσιο που να τους επιτρέπει να συσσωρεύουν και να αναπτύσσουν το πολιτικό και οικονομικό τους κεφάλαιο σε βάρος των λαϊκών τάξεων.

Εξάλλου τα καπιταλιστικά κράτη και οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί βλέπουν συχνά τις καθεστωτικές κρίσεις ως ευκαιρίες για να αναδιαρθρώσουν και να προωθήσουν οικονομικές αλλαγές που τους ήταν προηγουμένως πιο δύσκολες ή και σχεδόν αδύνατες, αναπτύσσοντας με σημαντικό τρόπο την εμβέλεια της οικονομίας της αγοράς και των νεοφιλελεύθερων δυναμικών σε πολλούς οικονομικούς τομείς που ως τώρα κυριαρχούνταν κατά πολύ από τον κρατικό τομέα. Στην προοπτική αυτή, ο προαναταλισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών της περιοχής δεν πρέπει να θεωρείται σα να επρόκειτο για τεχνοκρατικά και ουδέτερα μέτρα για να ξεπεραστούν οι

καταστροφές του πολέμου. Η πολιτική αυτή είναι, αντίθετα, ένα μέσον για να μετασχηματιστούν και να ισχυροποιηθούν οι γενικές προϋποθέσεις της συσσωρευσης του κεφαλαίου και για να ενισχυθούν τα πελαταιακά δίκτυα των επιχειρηματιών που είναι κοντά στα καθεστώτα – επιπλέον, άλλωστε, τα καθεστώτα της περιοχής είναι και οι μεγαλύτεροι εισαγωγείς όπλων παγκοσμίως!

Ωστόσο, η παγκόσμια κατάσταση, που χαρακτηρίζεται από βαθιά αστάθεια και από υποβόσκουσα οικονομική κρίση, βαραίνει ιδιαίτερα στα κράτη της περιοχής, καθώς και στη νομιμοποίηση των κυβερνώντων τους, όπως το βλέπουμε στην Τουρκία, στο Ιράν και στην Αίγυπτο.

4. Μια εξέγερση που έχει εισέλθει στο δεύτερο κύμα της

Παρά τις πολλαπλές αντιδραστικές επιθέσεις στις χώρες που γνώρισαν εξεγέρσεις το 2011, ένα νέο κύμα κοινωνικών και λαϊκών μαζικών διαδηλώσεων αναδύθηκε σε πολλές άλλες χώρες της περιοχής. Συνέπεσε και με πολλές άλλες λαϊκές κινητοποιήσεις, σε διάφορες άλλες χώρες στον κόσμο, ενάντια στις ίδιες νεοφιλελεύθερες πολιτικές που διατάζουν οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και που εφαρμόζουν οι κυρίαρχες τάξεις γενικεύοντας και την καταστολή.

Η επιμονή των τεράστιων κινημάτων διαδηλώσεων στην Αλγερία και στο Σουδάν κατάφερε να πετύχει να ρίξει από την εξουσία τον Μπουτεφλίκα και τον Αλ-Μπασίρ. Και στις δύο χώρες, η ανατροπή αυτή απέχει πολύ από το να είναι ικανοποιητική για τους διαδηλωτές. Οι αντιπολιτεύσεις απέναντι στο σύνολο της λειτουργίας των καθεστώτων αυτών, στρατιωτικού τύπου, πολλαπλασιάστηκαν με στόχο να πετύχουν πραγματικές πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές αλλαγές υπέρ των λαϊκών τάξεων.

Οι περιφερειακές και διεθνείς ιμπεριαλιστικές δυνάμεις παρακολούθησαν με φόβο την εξέλιξη των λαϊκών αυτών εξεγέρσεων, θεωρώντας τες ως απειλή για τα δικά τους συμφέροντα και εξουσία. Έτσι, εξέφρασαν τη στήριξή τους στους αρχηγούς των ενόπλων δυνάμεων του Σουδάν και της Αλγερίας, δηλαδή για μια μετάβαση που να ελέγχεται από τα πάνω χωρίς ριζικές αλλαγές. Η Σαουδική Αραβία και τα

Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα πρότειναν εξάλλου και μια βοήθεια 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων στο καθεστώς του Χαρτούμ, η οποία απορρίφθηκε από τους διαδηλωτές. Ταυτόχρονα η Γαλλία έδωσε τη στήριξή της στην ανώτερη στρατιωτική ιεραρχία της Αλγερίας και στην ελεγχόμενη από αυτήν μετάβαση.

Τομείς της σουδανικής λαϊκής αντιπολίτευσης ζήτησαν να σταματήσει η στρατιωτική συμμετοχή του Σουδάν στον πόλεμο που διεξάγει το σαουδικό βασίλειο στην Υεμένη και απέρριψαν κάθε ανάμειξη του αιγυπτιακού δεσποτικού καθεστώτος του Αλ-Σίσι στις εσωτερικές υποθέσεις της χώρας. Στην Αλγερία, οι διαδηλωτές επίσης κατάγγειλαν τον ιμπεριαλιστικό ρόλο της Γαλλίας και τη στήριξή του προς το αλγερινό καθεστώς. Προσπαθώντας να μετριάσουν τις λαϊκές στερήσεις, τα καθεστώτα αναγγέλλουν «μεταρρυθμίσεις» για να «βελτιωθεί» και να «καθαρίσει» το σύστημα στο εσωτερικό ή κάνουν και υποτιθέμενες καμπάνιες πάλης «κατά της διαφθοράς» που έχουν για στόχο τέως επιχειρηματίες που συνδέονταν με τους απομακρυσμένους αυταρχικούς ηγέτες.

Στο Σουδάν, ο στρατός μπόρεσε να παρακάμψει τις κυριότερες διεκδικήσεις του κινήματος μέσα από μια πολιτική συμφωνία με τη Συμμαχία για την Ελευθερία και την Αλλαγή (ALC), αιχμή του δόρατος της αμφισβήτησης, με μια φόρμουλα «διαμοιρασμού της εξουσίας με τους πολιτικούς» που θα του επέτρεπε να διατηρήσει τη θέση του στην κρατική εξουσία. Παρότι κατάφερε να συγκροτήσει μια μαζική πολιτική δύναμη που εξανάγκασε το στρατό να μοιραστεί την εξουσία, ωστόσο η ACL έχει και ορισμένα όρια, όπως και στο σουδανικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Το ένα από τα κύρια είναι ο πολιτικός προσανατολισμός των ηγετών τους. Γιατί αυτοί επιζητούν συχνά μορφές συνεργασίας και συμφωνίας με τις άρχουσες ελίτ, αντί να βασίζονται στην δύναμή τους στις μαζικές λαϊκές κινητοποιήσεις από τα κάτω.

Όσο για την Αλγερία, η λαϊκή κινητοποίηση κατάφερε να οδηγήσει σε αποτυχία τα αλιοβερσία στην κρατική κορυφή και ακόμα και να εμποδίσει την επανεκλογή του Μπουτεφλίκα. Το Χιράκ ενίσχυσε τις αντιφάσεις μέσα στις διάφορες συνιστώσες του καθεστώτος, χωρίς ωστόσο να καταφέρει να διαλύσει το οικοδόμημα αυτό. Οι πρωτοβουλίες σε συνδικαλιστικό επίπεδο για να ξεφορτωθούν τη φιλο-στρατι-

ωτική γραφειοκρατία δεν έχουν μπορέσει ως τώρα να καταλήξουν, αν και συγκροτούν ωστόσο μια δυναμική που θα μπορούσε να επηρεάσει το μέλλον.

Στο Λίβανο, και κάπως πιο σχετικοποιημένα στο Ιράκ, τα κινήματα λαϊκής αμφισβήτησης θέτουν ριζικά σε αμφισβήτηση το θρησκευτικό σύστημα, που καταγγέλλεται ρητά (και όλα του τα κόμματα) ως υπεύθυνο για την επιδείνωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών. Το θρησκευτικό και νεοφιλελεύθερο σύστημα στις δύο αυτές χώρες είναι στην πραγματικότητα το ένα από τα κύρια εργαλεία που χρησιμοποιούν τα κυρίαρχα κόμματα για να ενισχύσουν τον έλεγχό τους στις λαϊκές τάξεις. Ο θρησκευτισμός πρέπει, από τη σκοπιά αυτήν, να ιδωθεί ως ένα εργαλείο των λιβανέζικων και ιρακινών πολιτικών ελίτ για να παρεμβαίνουν ιδεολογικά στην πάλη των τάξεων, να ενισχύουν τον έλεγχό τους στις λαϊκές τάξεις και να τις κρατούν σε θέση υποταγής απέναντι στους θρησκευτικούς ηγέτες.

Στο παρελθόν, οι άρχουσες ελίτ είχαν καταφέρει, άλλωστε, να οδηγήσουν σε αποτυχία ή και να συντρίψουν κινήματα αμφισβήτησης όχι μόνο μέσα από την καταστολή αλλά και παίζοντας με τους κοινοτικούς διαχωρισμούς. Την ώρα που η πλειοψηφία του πληθυσμού βυθιζόταν στη φτώχεια, τα κυρίαρχα θρησκευτικά κόμματα και οι διάφορες ομάδες της οικονομικής ελίτ επωφελοούνταν από τις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης, τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές και τον έλεγχο των κρατικών υπουργείων, για να αναπτύσουν ισχυρά δίκτυα πελατείας, νεποτισμού και διαφθοράς. Από την άποψη αυτήν, ο θρησκευτισμός πρέπει να θεωρείται ως ενεργό και συγκροτητικό στοιχείο των σημερινών μορφών κρατικής και ταξικής εξουσίας στο Λίβανο και στο Ιράκ. Η προσέγγιση αυτή μας βάζει να αναγνωρίσουμε σε αυτόν ένα προϊόν της σύγχρονης εποχής, πολύ περισσότερο απ' ό,τι ένα υποτιθέμενο πολιτιστικό απομεινάρι.

Με την έννοια αυτήν, οι διεκδικήσεις του κινήματος διαμαρτυρίας υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικονομικής αναδιανομής δεν μπορούν να διαχωριστούν από την αντιπαράθεσή του προς το θρησκευτικό πολιτικό σύστημα, που εγγυάται τα προνόμια των κυρίαρχων. Αφότου η έκταση των διαδηλώσεων κατάφερε να πετύχει την παραίτηση των κυβερνήσεων στις δύο αυτές χώρες, η συνέχιση του κινήματος για την

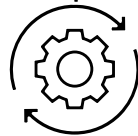
ικανοποίηση των διεκδικήσεων και μια βαθιά αλλαγή στην εξουσία αποτελεί προφανώς ουσιαστικό διακύβευμα.

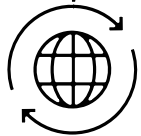
Τα κινήματα διαμαρτυρίας στην Αλγερία, το Λίβανο και το Ιράκ αντιμετωπίζουν ωστόσο πολλές προσκλήσεις, μεταξύ των οποίων και κατά κύριο λόγο είναι η έλλειψη πολιτικών εναλλακτικών σε οργάνωση και αντιπροσώπηση που να είναι σε θέση να αντικρούσουν την κυριαρχία των θρησκευτικών κομμάτων και των κυρίαρχων οικονομικών ομάδων. Ωστόσο, οι προσπάθειες αναδιάρθρωσης παραμένουν περιορισμένες, ιδιαίτερα στο επίπεδο των συνδικάτων, καθώς και νέων κοινωνικών και πολιτικών εναλλακτικών.

Το πλαίσιο της κρίσης του κορονοϊού

Η κρίση του κορονοϊού επιδείνωσε τους ειδικούς διαρθρωτικούς παράγοντες που πυροδότησαν την επαναστατική διαδικασία του 2011 στην περιοχή. Τα καθεστώτα στην περιοχή δε βόηκαν τίποτε καλύτερο από το χρέος και τις συνθήκες λιτότητας για να λύσουν τη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση. Οι επιπτώσεις της κρίσης του Covid-19 έπληξαν περισσότερο τους πληθυσμούς των χωρών με χαμηλότερο ή μέσο εισόδημα, ιδιαίτερα την Αλγερία, την Αίγυπτο, την Ιορδανία, το Λίβανο, το Μαρόκο, την Τυνησία, το Σουδάν και τη Μαυριτανία, χωρίς να μιλήσουμε για τις χώρες σε εμπόλεμη κατάσταση, όπως η Συρία, το Ιράκ, η κατεχόμενη Παλαιστίνη, η Υεμένη και η Λιβύη. Τα μέτρα που πήραν τα καθεστώτα ευνοούν τις μεγάλες επιχειρήσεις. Τα εισοδήματα των μισθωτών και των φτωχών στρωμάτων του πληθυσμού μειώθηκαν δραστικά και η ανεργία στους νέους και τις γυναίκες επιδεινώθηκε. Οι δημόσιες υπηρεσίες περίθαλψης είναι πολύ αδύναμες για να αντιμετωπίσουν τη διάδοση του ιού: το ποσοστό γιατρών στην περιοχή είναι πολύ πιο κάτω από το κατώφλι που συνιστά ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας για 4,45 γιατρούς, νοσοκόμους και μαμές ανά 1.000 κατοίκους, και μάλιστα φτάνει μόλις τους 0,72 στο Μαρόκο και τους 0,79 στην Αίγυπτο.

Τα καθεστώτα επωφελέθηκαν από τις επείγουσες υγειονομικές συνθήκες που επέβαλε η πανδημία του Covid-19, για να σταματήσουν το δεύτερο κύμα της επαναστατικής διαδικασίας. Προσέφυγαν σε συστηματικά μέτρα καταστολής, εγκλεισμού και απαγόρευσης της κυκλοφορίας, καθώς και στην ανάπτυ-

ξη μεθόδων παρακολούθησης. Τελειοποιούν τα κατασταλτικά τους εργαλεία για να αντιμετωπίσουν ένα νέο κύμα λαϊκών κινητοποιήσεων.

Στην Τυνησία, διαδηλώσεις νέων έγιναν μετά τα μέσα του Γενάρη 2021 σε πολλές πόλεις με το ίδιο σύνθημα με της εξέγερσης πριν από 10 χρόνια: «Εργασία, ελευθερία, κοινωνική αξιοπρέπεια», αλλά και για να ζητήσουν την απελευθέρωση εκατοντάδων διαδηλωτών που έχει συλλάβει η αστυνομία. Στις αρχές του Φλεβάρη, ένα κίνημα διαμαρτυρίας μικρών πολύ φτωχοποιημένων αγροτών ξεκίνησε σε μια παραλιακή πόλη κεντρο-ανατολικά της χώρας ενάντια στην εισαγωγή κρέατος και στην άνοδο των τιμών των ζωοτροφών.

Στην Αλγερία, χιλιάδες άνθρωποι κατέβηκαν στο δρόμο για να γιορτάσουν τη δεύτερη επέτειο του Χιράκ και, έτσι, το ξαναξεκίνησαν.

Στα τέλη Γενάρη, ξεκινώντας από την Τρίπολη, μια από τις πιο φτωχές πόλεις του Λιβάνου, το κίνημα διαμαρτυρίας επεκτάθηκε και σε άλλες περιοχές της χώρας.

Αρχές Φλεβάρη, σε μια πόλη στο βόρειο Μαρόκο, χιλιάδες άνθρωποι διαδήλωσαν για να καταγγείλουν την επιδείνωση των συνθηκών ζωής και να διεκδικήσουν «αξιοπρέπεια και εργασία» μετά από το κλείσιμο των συνόρων με τον ισπανικό θύλακα της Θέουτα.

Αυτά είναι πρώιμα σημάδια μιας νέας εξέγερσης που θα μπορούσε να επεκταθεί σε όλη την περιοχή.

Τα κινήματα αυτά διαμαρτυρίας αποτελούν εμπειρίες επί τόπου αγώνα και συσσωρεύουν κεκτημένα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη νέα, με τα-Covid-19, φάση και να επιτρέψουν την προώθηση προς την πραγματοποίηση των διεκδικήσεων και την πολιτική ριζοσπαστικοποίηση. Το μεγαλύτερο επίτευγμα της επαναστατικής διαδικασίας στην περιοχή μετά το 2011 παραμένει η είσοδος στην πολιτική арένα των μαζών που δεν έχουν πλέον απαιτήσεις για αλλαγές που έρχονται από τα πάνω (είτε από κάποιον ηγέτη, είτε από την κρατική μηχανή είτε και από κόμματα). Εκατομμύρια άνθρωποι κατέβηκαν στους δρόμους και έζησαν μεγάλες μεταμορφώσεις στη συνείδηση, στις μεθόδους δράσης τους και στην οργάνωσή τους. Οι εξεγέρσεις άλλαξαν ανεπίστρεπτα την πολιτική συνείδηση για μια ολόκληρη γενιά. Θα ήταν λάθος

να κριθούν τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής μόνο από την κλίμακα των πολιτικών αλλαγών που έγιναν στην κρατική μηχανή. Το επαναστατικό αυτό επίτευγμα συνεχίζει να αποτελεί τον στόχο για διάφορους πόλους της αντεπανάστασης.

Οι γυναίκες έπαιξαν κεντρικό ρόλο και στις δύο φάσεις της επαναστατικής διαδικασίας. Υπήρξαν ιδιαίτερα ο στόχος της αντεπανάστασης που ήθελε να τις αποκλείσει από τη δημόσια σφαίρα ως ενεργές συμμετέχοντες στην πρώτη γραμμή της αντίστασης. Ο γυναίκες υποβλήθηκαν σε βίαιες διώξεις σε όλη αυτή την περίοδο. Οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις και οι βιασμοί γενικεύτηκαν. Ο Ντάες μάλιστα πουλούσε τις γυναίκες σε ανοιχτές αγορές. Η αντεπανάσταση επιτίθεται στις γυναίκες, γιατί το προχώρημα των δικαιωμάτων και των συνθηκών των γυναικών αποτελεί απειλή για τους διάφορους αντεπαναστατικούς παράγοντες και αντιτίθενται στην καταστολή των ελπίδων χειραφέτησης των λαών στην περιοχή. Η πρόοδος στο χώρο αυτόν θα ανοίξουν την πόρτα στις αντιδραστικές τους θέσεις και στην καταστολή των ελπίδων χειραφέτησης των λαών της περιοχής.

Η θέση των γυναικών αποτελεί, κατά συνέπεια, κύριο κριτήριο για το προχώρημα της επαναστατικής διαδικασίας και για τα κινήματα που εκδηλώθηκαν προς υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών.

Ένα μάθημα που πρέπει να κρατήσουμε είναι η ανάγκη συμμετοχής στην ανάπτυξη μαζικών, προοδευτικών και δημοκρατικών, πολιτικών εναλλακτικών δομών. Οι εμπειρίες της Τυνησίας και του Σουδάν δείχνουν πως η παρουσία μαζικών οργανώσεων, σε συνδυαστικό επίπεδο, όπως η UGTT και η Συσπείρωση Σουδανέζων Επαγγελματιών, καθώς και λαϊκών επιτροπών και οργανώσεων γυναικών, επέτρεψε στις εξεγέρσεις αυτές να αποκτήσουν μεγαλύτερα κέρδη, ιδιαίτερα στο επίπεδο των δημοκρατικών δικαιωμάτων, έστω και αν παραμένουν εύθραυστα και χωρίς εγγύηση.

Οι ιμπεριαλιστικές παρεμβάσεις και ανταγωνισμοί, διεθνώς αλλά και μεταξύ περιφερειακών δυνάμεων, κινδυνεύουν να βλάψουν τις εξεγέρσεις αυτές όπως και άλλες στην περιοχή. Οι παρεμβάσεις αυξάνουν τους κινδύνους εκτροχιασμού της λαϊκής εξέγερσης στο Ιράκ. Η δολοφονία του ιρανού πασνταράν ηγέτη, Κασέμ Σο-

λείμανι, από τις ΗΠΑ, έτσι, αυξάνει τους κινδύνους εκτροχιασμού της λαϊκής εξέγερσης στο Ιράκ. Ο κίνδυνος δεν είναι τόσο ότι το ιρακινό κίνημα διαμαρτυρίας μπορεί να επικεντρωθεί στην αντίθεση προς τις ΗΠΑ. Άλλωστε με σαφήνεια αντιτάχθηκε ως σήμερα σε όλες τις ξένες επιρροές και οι πρόσφατες διαδηλώσεις στη Βαγδάτη και σε άλλες πόλεις της χώρας επανέλαβαν το σύνθημα «Ούτε ΗΠΑ ούτε Ιράν!». Ωστόσο, θα μπορούσαν να εκτραπούν από ένα άλλο κίνημα που ελέγχεται και οργανώνεται από τις φιλο-ιρανικές πολιτοφυλακές εγγράφοντας ως μόνη απαίτηση να φύγουν οι Αμερικάνοι χωρίς να αμφισβητηθεί το νεοφιλελεύθερο και θρησκευτικό σημερινό σύστημα. Αυτή είναι η προσπάθεια των πολιτοφυλακών στην υπηρεσία του Ιράν και του ηγέτη Μοκτάντα Σαντρ, που επιχειρεί τώρα με ελιγμούς και με τη βία να πνίξει τις διαδηλώσεις και να επιβάλει στο κίνημα τη στήριξη του νέου Πρωθυπουργού.

Απέναντι σε αυτές τις εξελίξεις, η αντίθεση στις συνεχείς αναμειξεις του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού και στις πολεμικές απειλές του κατά του Ιράν και του Ιράκ δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική εάν δεν ριζώσει στην αλληλεγγύη με τις προοδευτικές και επαναστατικές δυνάμεις της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής, χωρίς καμία παραχώρηση προς τα αυταρχικά καθεστώτα και τις περιφερειακές δυνάμεις.

Εθνικό ζήτημα και αυτοδιάθεση των λαών

Τα εθνικά ζητήματα, ιδιαίτερα το παλαιστινιακό και το κούρδικο στη Μέση Ανατολή, το ζήτημα των Σαχράουι [Δημοκρατία της Σαχάρας] στη Βόρειο Αφρική και ο αγώνας των Αμαζίγ [Βερβέροι] για την πολιτιστική τους ταυτότητα στην Αλγερία και το Μαρόκο, αποτελούν ουσιαστικά διακυβεύματα. Το παλαιστινιακό ζήτημα παραμένει κρίσιμης σημασίας στις πολιτικές δυναμικές, περιφερειακά αλλά και παγκοσμίως. Το υποτιθέμενο ειρηνευτικό σχέδιο για την Εγγύς Ανατολή, που παρουσιάστηκε στις αρχές του 2020 από τον αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ και τον ισραηλινό πρωθυπουργό Μπένιαμιν Νετανιάχου, με την αξιοσημείωτη απουσία της παλαιστινιακής πλευράς, αποτελεί ένα αληθινό πρόγραμμα για μια νέα επιχείρηση διάλυσης του παλαιστινιακού ζητήματος, σε παραβίαση κάθε διεθνούς απόφασης του ΟΗΕ και του διεθνούς δικαίου.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να θυμίσουμε τη στήριξη μας στον παλαιστινιακό λαό για τη χειραφέτηση και την απελευθέρωσή του ενάντια στο αποικιακό κράτος apartheid του Ισραήλ και τη σημασία της καμπάνιας αλληλεγγύης με τον αγώνα του παλαιστινιακού λαού, για την απελευθέρωση όλων των παλαιστίνιων φυλακισμένων και την επάνοδο των προσφύγων. Δίνουμε έμφαση στην καμπάνια BDS (Boycott, Divestment and Sanctions -μποϊκοτάζ, όχι σε επενδύσεις, κυρώσεις), που συνεχίζει να γνωρίζει διεθνώς επιτυχία και που το Ισραήλ και οι σύμμαχοί του την θεωρούν ως σημαντική και αυξανόμενη απειλή. Αυτή επιτρέπει να αποκαλυφθεί και να καταγγελλεί η συνεργασία των δυτικών κυβερνήσεων με ένα κράτος που παραβιάζει καθημερινά το διεθνές δίκαιο εδώ και πάνω από 60 χρόνια και με πολυεθνικές που επωφελούνται από την κατοχή για να κάνουν κέρδη.

Εξάλλου, τα αυταρχικά καθεστώτα της περιοχής όλα έχουν προσπαθήσει να εξαφανίσουν, να κυριαρχήσουν ή να ελέγξουν το παλαιστινιακό εθνικό κίνημα απελευθέρωσης. Η υπεράσπισή του συνεπάγεται, επομένως, την υποστήριξη των λαϊκών επαναστάσεων της περιοχής στον αγώνα τους για να ανατρέψουν όλα τα αυταρχικά καθεστώτα που είναι συνένοχα για όσα υποφέρει ο παλαιστινιακός λαός μέσα από την άμεση ή έμμεση συνεργασία τους με το κράτος του Ισραήλ.

Στην ίδια προοπτική, τα εθνικά και αυτονομιστικά οράματα των Κούρδων συνεχίζουν να τρομάζουν τις περιφερειακές και διεθνείς δυνάμεις. Η αποτυχία του δημοψηφίσματος στο ιρακινό Κουρδιστάν, το Σεπτέμβριο του 2017, που αγνοήθηκε από τις μεγάλες δυνάμεις και καταστάλθηκε από το κεντρικό κράτος του Ιράκ, με τη βοήθεια του Ιράν και

της Τουρκίας, ήρθε να θυμίσει πόσο εύθραυστη είναι η ελπίδα των Κούρδων και ο ρόλος που τους αποδίδουν, απλώς εργαλειακά, στην περιφερειακή πολιτική σκακιέρα. Η Τουρκία, η Συρία και το Ιράν, οι τρεις γειτονικές χώρες με κούρδικές μειονότητες καταδίκασαν το δημοψήφισμα και κάλεσαν για την ενότητα του Ιράκ. Η πλειοψηφία των ιμπεριαλιστικών κρατών διεθνώς, εκ των οποίων οι ΗΠΑ και η Ρωσία, επίσης αντιτάχθηκαν στην ανεξαρτησία του Κουρδιστάν.

Μερικούς μήνες αργότερα, οι κούρδικοι πληθυσμοί, τη φορά αυτή στη Συρία, υπέστησαν νέα διάψευση προσδοκιών. Το Μάρτιο του 2018, ο τούρκικος στρατός, με τη βοήθεια των συριακών αντιδραστικών δυνάμεων, κατέλαβε την πόλη Αφρίν, στη Συρία, που βρισκόταν κάτω από τον έλεγχο των κούρδικών δυνάμεων YPG (μονάδες προστασίας του λαού), στρατιωτικής πτέρυγας του PYD, που συνδέεται με το PKK. Η κατάληψη της πόλης και η κατοχή της διεξήχθησαν με τη συνενοχή των διεθνών δυνάμεων. Τον Οκτώβριο του 2019, οι τούρκικες ένοπλες δυνάμεις και οι τοπικοί τους βοηθοί ξανακατέλαβαν τις περιοχές που έλεγχαν οι Συριακές Δημοκρατικές Δυνάμεις, στρατιωτική συμμαχία κούρδων, αράβων και σύριων μαχητών, όπου κυριαρχούσαν οι YPG. Να γιατί διατυπώνουμε την υποστήριξη μας στο δικαίωμα αυτοκαθορισμού του κούρδικού λαού στην περιοχή και καταγγέλλουμε τις περιφερειακές και διεθνείς ξένες πιέσεις που θέλουν να στερήσουν από τους κούρδικούς πληθυσμούς το δικαίωμά τους στην αυτοδιάθεση.

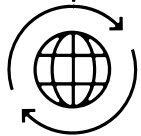
5. Η θέση της εργατικής τάξης και τα καθήκοντα των μαρξιστών επαναστατών

Η γενικευμένη σημερινή άνοδος των

αγώνων στην περιοχή γίνεται σε ένα πλαίσιο αδυναμίας της οργανωμένης εργατικής τάξης καθώς και, στο εσωτερικό της, της επαναστατικής σοσιαλιστικής αριστεράς. Η απουσία εργατικής εναλλακτικής απέναντι στη σήψη της εξουσίας των αστικών καθεστώτων αντισταθμίστηκε για κάποιο διάστημα, στον αγώνα της λαϊκής προώθησης, από τη δύναμη των μαζών στο δρόμο και στις πλατείες πριν η αντεπανάσταση ξαναβρεί τη συνοχή της.

Η μαζική εξέγερση απεκάλυψε μια μεγάλη αδυναμία της εργατικής τάξης, τόσο σε όρους επαγγελματικών οργανώσεων (συνδικάτα, σύνδεσμοι) όσο και σε πολιτικά κόμματα (περιθωριοποίηση των εργατικών κομμάτων). Η Τυνησία, μέσα από την UGTT και το Σουδάν, πιο πρόσφατα, με τη Συσπείρωση των Επαγγελματιών, αποτελούν εν μέρει εξαίρεση σε αυτό το πλαίσιο, έστω και αν βεβαίως οι οργανώσεις αυτές έχουν επίσης όρια στη ριζοσπαστικότητά τους. Εμπειρίες ανεξάρτητων συνδικάτων έχουν ασφαλώς υπάρξει, παίζοντας σημαντικό ρόλο στις αρχές της λαϊκής εξέγερσης στην Αίγυπτο, για παράδειγμα, πριν υποστούν σκληρή καταστολή.

Το εργατικό κίνημα δεν παρενέβη ως κεντρική δυναμική δύναμη, με ένα ταξικά ανεξάρτητο σχέδιο, που θα μπορούσε να οδηγήσει τους λαούς προς μια πραγματική οικονομική και πολιτική απελευθέρωση. Η παρέμβαση της εργατικής τάξης ήταν ατομικοποιημένη και οι εργαζόμενες και εργαζόμενοι παρενέβησαν ως πολίτες χωρίς ταξική ένταση. Στην Τυνησία, υπήρξε η αρχή μιας δυναμικής στη βάση του κύριου εργατικού συνδικάτου (Γενική Ένωση Εργασίας της Τυνησίας- UGTT) στην πλειονότητα των τομέων και περιοχών (με διαδοχικές γενικές απεργίες). Ο ρόλος των ηγετών του περιοριζόταν, όμως, από τη συναίνεση και τη δια-

πραγμάτευση στο όνομα του εθνικού διαλόγου για τη σωτηρία της χώρας.

Πολλά καθεστώτα, σε σύμπραξη με τις συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες, κατάφεραν στην προηγούμενη περίοδο να εξουδετερώσουν την εργατική τάξη και να απομακρύνουν την άνοδο των αγώνων για αυξήσεις σε μισθούς και για ικανοποίηση ορισμένων διεκδικήσεων (για παράδειγμα το Μαρόκο και η Αλγερία). Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία περιλαμβάνει, π.χ. στο Μαρόκο, ένα τμήμα των αστικών πολιτικών δυνάμεων των υποτιθέμενα δημοκρατικών, στις φιλελεύθερες και θρησκευτικά αντιδραστικές ποικιλίες τους.

Τα ριζοσπαστικά προοδευτικά ρεύματα γνωρίζουν αδυναμίες σε επίπεδο προγράμματος και ριζώματος. Ξαφιάστηκαν από τις εξεγέρσεις, καθώς βρίσκονταν σε μια κατάσταση εξάντλησης, αποπροσανατολισμού, έλλειψης κατανόησης των μετασχηματισμών που έγιναν μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και σύγχυσης απέναντι στην εξαιρετική άνοδο των αντιδραστικών θρησκευτικών δυνάμεων. Επεξεργάστηκαν απατηλές στρατηγικές συμμαχιών με τη μία από τις συνιστώσες της αντεπανάστασης (από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, τις περιφερειακές δυνάμεις ή τις φιλελεύθερες πολιτικές δυνάμεις). Οι περισσότερες εθνικιστικές ή σταλινικές και μαοσταλινικές οργανώσεις υιοθέτησαν μια θέση καμπίσμου ή προδοσίας απέναντι στην επανάσταση του συριακού λαού.

Από τα σημερινά μαρξιστικά επαναστατικά ρεύματα απαιτούνται, έτσι, πολλές προσπάθειες για να ενισχυθούν, να βρουν βαθύτερο εργατικό και λαϊκό ριζώμα και να συμβάλουν στην οικοδόμηση του ανεξάρτητου πολιτικού εργαλείου της εργατικής τάξης, προετοιμάζοντας το επόμενο επαναστατικό κύμα. Η αριστερά πρέπει να επικεντρωθεί στην οικοδόμηση ενός ανεξάρτητου, δημοκρατικού και προοδευτικού μετώπου που να προσπαθήσει να βοηθήσει την αυτο-οργάνωση των εργαζομένων και των καταπιεσμένων. Μόνο μέσα από μια τέτοια διαδικασία το δικό μας στρατόπεδο μπορεί να συγκροτηθεί ως τάξη με κοινά συμφέροντα με τους άλλους εργαζόμενους σε αντιπαράθεση με τους καπιταλιστές.

Η αριστερά πρέπει επιπλέον να παίξει κεντρικό ρόλο και στην οικοδόμηση και την ανάπτυξη πλατιών εναλλακτικών πολιτικών δομών. Αλλά, παράλληλα με την ανάγκη αυτήν, η αριστερά πρέπει

ακόμα να αναπτύξει και μια πολιτική στρατηγική που να μην έχει ως όριζοντα μόνο την πολιτική επανάσταση, αλλά και την κοινωνική επανάσταση με την οποία θα αλλάξουν ριζικά οι δομές της κοινωνίας και οι τρόποι παραγωγής.

Εξάλλου, στην πολιτική σκηνή αναδύονται όλο και περισσότερο και οι οικολογικές διεκδικήσεις, ιδιαίτερα στο επίπεδο του αγροτικού ζητήματος και της πρόσβασης στο νερό. Οι χώρες της περιοχής επηρεάζονται ιδιαίτερα από τις σημερινές κλιματικές ανατροπές και είναι από αυτές που θα πληγούν περισσότερο από την άνοδο της θερμοκρασίας. Οικολογικό ζήτημα και κοινωνικό ζήτημα συνδέονται στενά, γιατί οι πληθυσμοί που αγωνίζονται για το νερό και κατά των απορριμμάτων είναι οι ίδιοι που αγωνίζονται και/ή κατά της ανεργίας. Επιπλέον, οι οικολογικοί αγώνες συνδέονται συχνά και με τις προβληματικές των καταπιεσμένων εθνικών ή πολιτιστικών ομάδων (Ριφ, Ζαγκόρα, Τζεράντα, στο Μαρόκο, Καβιλία στην Αλγερία, Νούβιοι που έχουν εκδιωχθεί από τη γη τους στην Αίγυπτο και στο Σουδάν).

Οι οικολογικοί αγώνες, παρότι ξεκινούν από τις ίδιες αιτίες, είναι ωστόσο ακόμα τεμαχισμένοι και τοπικοί. Υπάρχει η ανάγκη να ωθήσουμε τη σύγκλισή τους με τις άλλες κοινωνικο-οικονομικές αιτίες.

Οι μαρξιστές επαναστάτες υπερασπίζονται ένα πρόγραμμα ζωντανής σχέσης με τους σημερινούς μαζικούς αγώνες, χωρίς οπορτουνιστικές συμμαχίες με καπιταλιστικές δυνάμεις. Η κατάσταση προϋποθέτει στενή συνεργασία ανάμεσα στις δυνάμεις της επαναστατικής αριστεράς στην περιοχή, το οποίο βρίσκει ισχυρή δικαίωση στις δεκαετίες του ακραίου εθνικισμού που είχε υιοθετήσει η εθνικιστική και σταλινική αριστερά, στο δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα, υποτασόμενη σε αυταρχικά καθεστώτα απλώς επειδή αυτά διατεινόταν ότι συγκρούονται με τον ιμπεριαλισμό και το σιωνισμό.

Δεδομένης της ισχυρής μιντιακής μηχανής των τυραννικών καθεστώτων και του ιμπεριαλισμού, οι μάζες στερούνται εργαλείων αριστερής επαναστατικής πληροφόρησης που να εξηγεί την πραγματικότητα της εξέγερσης και των προοπτικών του αγώνα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ενισχυθεί και να συντονιστεί ο επαναστατικός μαρξιστικός τύπος, να προταθούν κοινές δρά-

σεις, για να διευρυνθούν οι γραπτές συζητήσεις.

Η επιδείνωση της κατάστασης στις χώρες με εμφύλιο πόλεμο -ιδιαίτερα τη Συρία- επέφερε την έξοδο του μεγαλύτερου τμήματος της επαναστατικής νεολαίας που σχημάτιζε την αρματοσιά των συντονιστικών της επανάστασης. Η νεολαία αυτή εξακολουθεί να υπάρχει ακόμα και σήμερα, έστω και αν έχει χαθεί στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες ή αν πολιορκείται από τους φιλελεύθερους και τους αντιδραστικούς που διαπραγματεύονται στο όνομα του συριακού λαού σε συνάξεις οργανωμένες από τον ιμπεριαλισμό και τους συμμάχους του. Είναι αναγκαίο να παρέμβουμε για να συσπειρωθούν και να ανοίξει μια συζήτηση για τις προοπτικές της επανάστασης σε περίπτωση απότομης αλλαγής των συσχετισμών δύναμης στην περιοχή. Ξέρουμε πόσο δύσκολη είναι η κατάσταση, αλλά η πραγματικότητα γνωρίζει γρήγορες αλλαγές. Παρά την ένταση και τη βαρβαρότητα της αντεπανάστασης, μεγάλοι αγώνες επίσης αναδύονται. Στην προοπτική αυτή, ο διεθνισμός αποτελεί θεμελιακό στοιχείο, γιατί καμία λύση δεν μπορεί να βρεθεί εντός των συνόρων ενός κράτους.

Τέλος, οι αγώνες των μισθωτών από μόνες τους δεν αρκούν για να ενωθούν οι τάξεις των μισθωτών. Οι σοσιαλιστές, στους αγώνες αυτούς, πρέπει να υπερασπιστούν επίσης και όλους τους καταπιεσμένους(-ες). Αυτό απαιτεί να σκώσουμε ψηλά τις διεκδικήσεις για τα δικαιώματα των γυναικών, των θρησκευτικών μειονοτήτων, των κοινοτήτων ΛΟΑΤΚΙ και των καταπιεσμένων ομάδων από φυλές και έθνη, που επίσης συνδέονται και με οικολογικές διεκδικήσεις. Κάθε υπαναχώρηση απέναντι στη ρητή στράτευση για όλα αυτά τα αιτήματα θα εμποδίζει τη ριζοσπαστική αριστερά να ενώσει την τάξη των εργαζομένων για το ριζοσπαστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Διεθνής Επιτροπή

Μάρτης 2021

[Κείμενο που συζητήθηκε και υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή του Φλεβάρη 2021 (49 υπέρ, 1 λευκό, 6 αποχές) και ολοκληρώθηκε στις 22 Μαρτίου με βάση τη συζήτηση]

<https://tpt4.org/?p=5892>

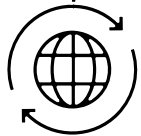
Ψήφισμα: Η πάλη για το κλίμα ενόψει της COP26

1 Οι καταστροφές οι οποίες έχουν ως κύρια αιτία ακραία καιρικά φαινόμενα που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή έχουν διπλασιαστεί τα τελευταία 20 χρόνια, με πάνω από 1,2 εκατομμύρια θύματα παγκοσμίως από το 2000. Ρεκόρ υψηλότερων καλοκαιρινών θερμοκρασιών στο Βόρειο Ημισφαίριο και στο Νότιο Ημισφαίριο (συμπεριλαμβανομένων της Αρκτικής και της Ανταρκτικής), θανατηφόρες πυρκαγιές, ιδιαίτερα ήπιοι χειμώνες χωρίς χιόνια σε πολλές περιοχές, διαταραχές μουσώνων, πιο συχνά και πιο ακραία καιρικά φαινόμενα: η κλιματική καταστροφή είναι σε εξέλιξη. Εξελισσεται γρηγορότερα από ό,τι προβλεπόταν, κυρίως εξαιτίας της υποτίμησης των θετικών αναδράσεων της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Τεράστιες πυρκαγιές στην Αυστραλία έχουν φέρει πιο κοντά τον μείζονα κίνδυνο μιας αλυσίδας αυτών των αναδράσεων που οδηγείται σε γοργή και μη αναστρέψιμη αλλαγή του κλιματικού καθεστώτος. Αυτό θα αύξανε σημαντικά το επίπεδο της θάλασσας κατά μερικά μέτρα, με τρομακτικές συνέπειες για εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, κυρίως στην Ασία και την Αφρική, για να μην αναφερθούμε και στην εξαφάνιση πολλών νησιωτικών κρατών.

2 Καθώς η απειλή αυξάνεται όλο και πιο γρήγορα, η επίσημη απόφαση που πάρθηκε στην COP21 στο Παρίσι (21η Διάσκεψη των Μερών), να "κράτησουν την υπερθέρμανση του πλανήτη κάτω από το +2° C συνεχίζοντας τις προσπάθειες για να μην υπερβούμε το +1,5° C σε σύγκριση με την προ-βιομηχανική εποχή" δεν έχει εφαρμοστεί ως σήμερα. Η COP24 (Κατοβίτσε) και η COP25 (Μαδρίτη), που χρηματοδοτήθηκαν ανοιχτά από καπιταλιστές επενδυτές, κατέληξαν σε αποτυχία. Οι κύριοι υπεύθυνοι είναι οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ, Κίνας, Βραζιλίας και Αυστραλίας, όπως και η Σαουδική Αραβία και οι σύμμαχοί της στον Περσικό Κόλπο. Αλλά πέρα από τους παρεμποδιστικούς ελιγμούς των αρνητών του κλίματος, είναι κατά βάση η αδυναμία ενός πράσινου

καπιταλισμού που αποκαλύπτεται από αυτές τις αποτυχίες. Η υπερθέρμανση δεν μπορεί να περιοριστεί κάτω από το +1,5° C (και ακόμα και κάτω από το +2° C), αν δεν αγγίξουμε τη ρίζα του προβλήματος: την καπιταλιστική συσσώρευση, που βασίζεται στον ανταγωνισμό για κέρδος, με άλλα λόγια τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής / διανομής / κατανάλωσης που βασίζεται σε προσωπική ιδιοκτησία και στην εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης (και που επίσης συνεπάγεται την εκμετάλλευση άλλων φυσικών πόρων).

3 Για να επιτευχθεί ο στόχος της COP21, οι διαπραγματεύσεις πρέπει να στοχεύουν πρωταρχικά στο να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ, αφενός, του στόχου του +1,5° που υιοθετήθηκε στο Παρίσι και, αφετέρου, των εθνικά προσδιορισμένων συμβολών, στη βάση των οποίων το IPCC (ΔΟΚΑ-Διακυβερνητική Ομάδα για την Κλιματική Αλλαγή) προβλέπει αύξηση της θερμοκρασίας κατά 3,3° C ως το τέλος του αιώνα. Αντί για αυτό, σκοντάφτουν εδώ και πέντε χρόνια στην ανάπτυξη του "νέου μηχανισμού αγοράς" που αποφασίστηκε κατ' αρχήν στο Παρίσι για να προσφέρει περισσότερα μέσα προς αντικατάσταση των μειώσεων εκπομπών από τις αποκαλούμενες "καθαρές επενδύσεις" που δημιουργούν "Δικαιώματα εκπομπής". Η εμπειρία που έχει συσσωρευτεί από το Πρωτόκολλο του Κυότο δείχνει ότι αυτοί οι μηχανισμοί είναι γενικά απλώς ένας τρόπος για να παρακαμφθούν οι αποτελεσματικές μειώσεις εκπομπών και αποτελούν και μια πράσινη νεο-αποικιοκρατία, ιδιοποιημένη δόση και άλλους φυσικούς πόρους, εις βάρος των πληθυσμών. Αλλά αυτό ακριβώς είναι το κύριο ζήτημα για τους καπιταλιστές: να καταφέρουν η κοινή γνώμη να πιστέψει ότι αγωνίζονται κατά της καταστροφής, ενώ αυτοί θα συνεχίζουν τη δουλειά της συσσώρευσης με απαλλοτρίωση και καταστροφή της βιοποικιλότητας. Πριν συζητήσουν πώς να γεφυρώσουν το χάσμα, οι καπιταλιστές και οι πολιτικοί τους αντιπρόσωποι θέλουν να ξέρουν την έκταση αυτών των

δυνατοτήτων εξαπάτησης. Αυτό θα είναι το προαπαιτούμενο για την “αύξηση των φιλοδοξιών” που αναμένεται να είναι το μείζον ζήτημα στο COP26 (Γλασκώβη).

4 Περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώνα μετά την Διάσκεψη Κορυφής για τη Γη (Ρίο 1992) και την υιοθέτηση της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC), οι ετήσιες εκπομπές CO₂ έχουν αυξηθεί κατά 60%. Η ατμοσφαιρική συγκέντρωση CO₂, συνεχώς αυξανόμενη, είναι τώρα πάνω από 50% σε σχέση με τα προ-βιομηχανικά επίπεδα και σύντομα θα είναι πάνω από τα επίπεδα του Πλειόκαινου (πριν 2,6 ως 5,3 εκατομμύρια χρόνια), όταν δεν υπήρχε μόνιμο στρώμα πάγου στο Βόρειο Ημισφαίριο και όταν το επίπεδο της θάλασσας ήταν περίπου 25 μέτρα υψηλότερο απ’ ότι σήμερα. Είτε στο πλαίσιο των COP είτε σε άλλα βήματα συζητήσεων, οι κλιματικές διαπραγματεύσεις υπάγονται στις προσταγές της καπιταλιστικής ανάπτυξης και των γεωστратηγικών αντιπαλοτήτων. Είναι απατηλό να προσδοκούμε από αυτές τις COP να υιοθετήσουν μέτρα που αρκούν αντικειμενικά για μια πραγματική λύση, που να σέβεται την κοινωνική δικαιοσύνη και την κλιματική δικαιοσύνη Βορρά – Νότου, διότι αυτή η λύση είναι ασύμβατη με την καπιταλιστική συσσώρευση. Με αυτή την έννοια, υποστηρίζουμε τη δήλωση της Greta Thunberg στην COP 25 στη Μαδρίτη ότι η λύση δεν θα έρθει από αυτές τις διαπραγματεύσεις, μπορεί να έρθει μόνο από τους αγώνες των λαών.

5 Τα χρόνια 2019-20 είδαν μια θεαματική ανάπτυξη του παγκόσμιου κλιματικού κινήματος με απεργίες σε γυμνάσια και λύκεια, κάποιες φορές εξαιρετικά μεγάλες μαζικές διαδηλώσεις (550.000 στο Μοντρεάλ!), δράσεις πολιτικής ανυπακοής, καταλήψεις που στοχεύαν να εμποδίσουν επενδύσεις σε ορυκτά, κτλ. Νέοι, γυναί-

κες, αυτόχθονες πληθυσμοί και χωρικοί επιβεβαιώνουν τον κινητήριο ρόλο τους. Η οικο-ανησυχία έχει γεννήσει δίκτυα ακτιβιστών που προσανατολίζονται στη δράση (FFF, Rise 2020, XR, κτλ.), κυρίως στις λεγόμενες “αναπτυγμένες” χώρες. Ταυτόχρονα, κινήματα αυτοχθόνων συνεχίζουν και συχνά έχουν αναβαθμίσει τις οργανωτικές πρωτοβουλίες κατά του εξωρυκτικού καπιταλισμού και της αύξησης των αρπαγών γης, την κλοπή σπόρων και την καταστροφή των περιοχών όπου έχουν ζήσει για αιώνες σε σχετική αρμονία με την Pachamama. Κινήματα αυτοχθόνων, χωρικοί αγρότες και γυναίκες έχουν ηγετικό ρόλο σε αρκετούς άλλους τεράστιους μαζικούς αγώνες ανά τον κόσμο – στην Αργεντινή, τη Χιλή, το Εκουαδόρ, στην Ινδία, κτλ. - σε κινήματα που δεν επικεντρώνονται άμεσα σε οικολογικά αιτήματα, αλλά που είναι απαραίτητοι σύμμαχοι στον αγώνα για κλιματική δικαιοσύνη. Σε ορισμένες περιπτώσεις έχει ενδυναμωθεί η αλληλεγγύη ανάμεσα σε κινήματα στις χώρες του Βορρά και του Νότου.

Αντιμέτωπες με αυτά, όταν οι προσπάθειές τους για πατερναλιστική αναπλήρωση και ενσωμάτωση στο σύστημα “διακυβέρνησης” δεν λειτουργούν πλέον, οι κυβερνήσεις απαντούν με συκοφαντία, ποινικοποίηση και καταστολή. Αυτό παίρνει ιδιαίτερα βίαιες μορφές έναντι αυτόχθονων πληθυσμών και επαρχιακών κοινοτήτων, όπου πολλοί ακτιβιστές δολοφονούνται, ενώ οι καταστροφείς δασών και άλλοι που ρυπαίνουν μένουν ατιμώρητοι. 11.088 τετραγωνικά χλμ. του δάσους του Αμαζονίου έχουν καταστραφεί σε δώδεκα μήνες, άμεσο αποτέλεσμα της πολιτικής του Μπολσονάρο υπέρ των αγροτικών επιχειρήσεων και των εξωρύξεων, που μπόρεσε να αναπτυχθεί μακριά από φώτα της δημοσιότητας εξ’ αιτίας της πανδημίας. Η επιτάχυνση της αποψίλωσης των δασών και του πολλαπλασιασμού των πυρκαγιών μας φέρνουν όλο και πιο κοντά σε μια μη αναστρέψιμη “κατάρρευση” του Αμαζονίου. Η Τέταρτη Διεθνής καλεί για την ευρύτερη δυνατόν αλληλεγγύη με τα θύματα αυτής της καταστολής και του σχεδίου γενοκτονίας κατά των αυτόχθονων πληθυσμών. Υποστηρίζει οποιαδήποτε πρωτοβουλία για το μπουκοτάρισμα των πολυεθνικών ή τοπικών εταιριών που είναι αναμειγμένες στην καταστροφή του Αμαζονίου. Λαμβάνοντας υπ’ όψιν την αποφασιστική σημασία του δάσους του Αμαζονίου για την οικολογική ισορροπία του πλανήτη, η 4η Διεθνής καλεί για διεθνείς κινητοποιήσεις σε υποστήριξη των πληθυσμών που προσπαθούν να αντισταθούν στα οικονομικά σχέδια της βραζιλιάνικης κυβέρνησης. Υποστηρίζουμε την καμπάνια εναντίον της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Mercosur, που θα είχε καταστροφικές συνέπειες για τον Αμαζόνιο.

6 Ο μόνος ρεαλιστικός τρόπος να σταματήσουμε την καταστροφή είναι να δουλέψουμε ακούραστα προς μια μακράς πνοής, μαζική παγκόσμια κινητοποίηση. Πρέπει να εργαστούμε για την σύγκλιση όλων των κοινωνικών κινημάτων των εκμεταλλευομένων και των καταπιεσμένων, για να κατεβάσουμε στους δρόμους δεκάδες εκατομμύρια, εκατοντάδες εκατομμύρια γυναίκες και άνδρες. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως έμπνευση οι αντιπυρηνικές κινητοποιήσεις στη Γερμανία, οι μαζικές κινητοποιήσεις ενάντια στην εγκατάσταση των πυρηνικών πυραύλων του NATO στην Ευρώπη, και το παγκόσμιο κίνημα ενάντια στον πόλεμο του Ιρακ. Αντί να συμβουλευόμαστε τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, όπως κάνουν κάποιες μεγάλες ΜΚΟ, πρέπει να αμφισβητείται η αξιοπιστία κυβερνήσεων και επιχειρήσεων και να αποστεθεροποιούνται ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά. Μόνο αν η άρχουσα τάξη δει την κυριαρχία της να απειλείται, μόνο τότε κάποια ρεύματα εντός της θα σκεφθούν να

εγκαταλείψουν το νεοφιλελεύθερο “όλα στην αγορά” και θα ξεκινήσουν να παίρνουν τα ρυθμιστικά μέτρα που είναι απαραίτητα για να περιορίσει κάπως την παραγωγικίστικη φρενιτιδα.

Επί μέρους μέτρα θα βοηθούσαν να δώσουν στο κοινωνικό κίνημα εμπιστοσύνη στην ικανότητά του να προχωρήσει στο δρόμο του “Αλλαγή συστήματος, όχι αλλαγή κλίματος”. Με αυτό το πνεύμα η Τέταρτη Διεθνής καλεί να οργανωθούν κινητοποιήσεις παντού σχετικά με την COP 26, και, αν το επιτρέψουν οι συνθήκες της πανδημίας, να γίνουν οι μεγαλύτερες δυνατόν κινητοποιήσεις στη Γλασκώβη. Αυτή η νέα δυναμική του κινήματος για το κλίμα έχει ήδη ξεκινήσει ελπιδοφόρα. Η έκκληση του “Συνασπισμού COP26” για “From the Ground Up #1”, το Νοέμβριο 2020 είχε σαν αποτέλεσμα να εγγραφούν πάνω από 8.000 ακτιβιστές, πολλοί από το Νότο, για πέντε μέρες συζήτησης, κυρίως σε μια πολύ ριζοσπαστική βάση που ήταν συχνά αντικαπιταλιστική και οικονομισοσιαλιστική. Αυτό αναδεικνύει τις δυνατότητες να γίνει η σύγκλιση κινημάτων από το νότο και το βορρά, συνδικαλιστών και ακτιβιστών άμεσης δράσης, για να πιέσουμε περισσότερο προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η διαδικασία “Glasgow Agreement”, που είναι μια πλατφόρμα δράσης για την κλιματική δικαιοσύνη και τη στρατηγική συνάνθρωψη, περιλαμβάνει τώρα πάνω από 130 οργανώσεις και συλλογικότητες από 40 χώρες σε τέσσερις ηπείρους. Η συμφωνία αυτή εμπεριέχει ένα πολιτικό πρόγραμμα για την κλιματική δικαιοσύνη που ευθυγραμμίζεται πλήρως με τον οικονομισμό και την μαζική άμεση δράση σε στηρίξιμη βάση, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

7 Η ήττα του Τραμπ, η υγειονομική κρίση και η επίδρασή της στην παραγωγή, αλλά επίσης και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ανανεώσιμων, ιδίως στην παραγωγή ηλεκτρισμού από ηλιακή ενέργεια (φωτοβολταϊκά, και αιολικές ξηράς είναι σήμερα πιο φτηνά από τον άνθρακα και το πετρέλαιο, και σύντομα θα ξεπεράσουν και το φυσικό αέριο): όλα αυτά τα γεγονότα των τελευταίων λίγων μηνών αλλάζουν την κατάσταση. Από εδώ και μπρος, το πρόγραμμα του Μπάιντεν, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και οι διακηρύξεις του Πεκίνου έχουν κοινό σημείο “καθαρά μηδενικές εκπομπές CO₂ το 2050”. Φαίνεται πιθανόν οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ευρώπη να συγκλίνουν στην COP26 για την επανεργονοποίηση της διαδικασίας “πράσινου καπιταλισμού” που αποφασίστηκε στην COP21.

Εν τούτοις, αυτή η σύγκλιση είναι κατά πολύ λιγότερη από τις δεσμεύσεις που χρειάζονται για να αποφύγουμε να ξεπεράσουμε το +1,5°C. Σύμφωνα με την ΔΟΚΑ (IPCC), για να φτάσουμε σε αυτό το στόχο, οι καθαρές εκπομπές πρέπει να πέσουν κατά 58% παγκοσμίως μέχρι το 2030 και κατά 65% τουλάχιστον στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ακόμα περισσότερο στις ΗΠΑ.

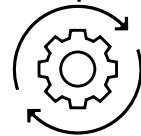
Οι “καθαρά μηδενικές εκπομπές” δεν είναι μηδενικές εκπομπές: είναι απλώς ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα, συμβατό με τον καπιταλιστικό παραγωγισμό και συνεπάγεται διάφορες επικίνδυνες ψευτο-λύσεις όπως πυρηνική ενέργεια, διάφορες τεχνολογίες αρνητικών εκπομπών για δέσμευση και αποθήκευση του CO₂, διάφοροι μηχανισμοί αντιστάθμισης εις βάρος των χωρών του Νότου και τους πληθυσμούς τους, και ακόμα ανάπτυξη της γεωμηχανικής. Με γερές ρίζες στην αγορά και τον ανταγωνισμό, αυτή η φαινομενικά φιλόδοξη κλιματική πολιτική στρέφει την πλάτη της στις αρχές των κοι-

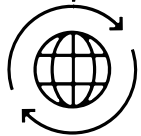
νών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών και ανοίγει μια νέα φάση πράσινου ιμπεριαλισμού. Πάνω απ’ όλα, είναι μέρος ενός ανόητου σεναρίου “προσωρινής υπέρβασης” του ορίου του +1,5°C ως το 2050, που θα ακολουθηθεί από μια υποθετική ψύξη με τεχνολογίες αρνητικών εκπομπών. Όμως, ακόμα και αν υποθέσουμε ότι αυτή η τεχνολογική ψύξη είναι εφικτή, η κατάσταση είναι τόσο κρίσιμη που είναι πιθανό μια μη αναστρέψιμη μεταβολή να συμβεί κατά τη διάρκεια της αποκαλούμενης “προσωρινής υπέρβασης”. Ποτέ ως τώρα δεν ήταν τόσο ορατός ο απόλυτος ανταγωνισμός μεταξύ της καπιταλιστικής συσσώρευσης και των ορίων του πλανήτη. Απειλείται άμεσα η φυσική επιβίωση εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων και καταδικάζονται άλλοι (και τα παιδιά τους) να ζήσουν σε ένα κατεστραμμένο κόσμο με βιοποικιλότητα που έχει καταρρεύσει.

Η λύση στην αντίφαση μεταξύ του επιπέδου συνείδησης και της αντικειμενικής αναγκαιότητας δεν βρίσκεται στον προσδιορισμό ενός άμεσου αιτήματος που να γεφυρώνει αυτό που φαίνεται πολιτικά εφικτό στη σημερινή συγκυρία, αφενός, και στο ριζοσπαστικό αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα που είναι αντικειμενικά αναγκαίο για να σταματήσει την καταστροφή, αφετέρου. Ούτε βρίσκεται σε προσπάθειες να επιβληθούν τεχνητές αναφορές επαναστατικών και οικονομισοσιαλιστικών αρχών στο μαζικό κίνημα. Αντιθέτως, η λύση βρίσκεται στην υιοθέτηση από το κίνημα ενός ασυμβίβαστου συνόλου προϋποθέσεων που να βασίζονται σε αναγνωρισμένες επιστημονικές διαγνώσεις (χωρίς καταστροφική κλιμάκωση), στις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, ίσων δικαιωμάτων, χειραφέτησης και δημοκρατίας, όπως και στο δικαίωμα μελλοντικών γενεών να κληρονομήσουν έναν πλανήτη που να είναι κατάλληλος για τη ζωή.

Η Τέταρτη Διεθνής προτείνει το κίνημα να συγκεκριμενοποιήσει αυτόν τον αλγεβρικό τύπο υιοθετώντας μια στάση πρόκλησης και δυσπιστίας απέναντι στους ιθύνοντες στη βάση των εξής στοιχείων:

- τα σχέδια για τη μείωση εκπομπών στους διάφορους τομείς –μεταφορές, κτήρια, ενέργεια και γεωργία– να μείνει κάτω από το +1,5°C.
- άρνηση της “προσωρινής υπέρβασης”: Ως παράδειγμα, το ΔΟΚΑ (IPCC) θέτει το σημείο ανατροπής του στρώματος πάγου της Γροιλανδίας μεταξύ +1,5 και +2°, αλλά αν ξεπεραστεί, δεν θα καταστεί δυνατόν να γυρίσει πίσω ούτε με κάποια ψύξη στη συνέχεια.
- αγώνα κατά των επικίνδυνων τεχνολογιών (πυρηνικών, γενετικά τροποποιημένων, γεωμηχανικής, BECCS1), καμία λογική συλλογής και θαψίματος CO₂ δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως άλλοθι για την συνέχιση της εκμετάλλευσης των ορυκτών καυσίμων.
- σεβασμός για τους πληθυσμούς των χωρών του Νότου και ιδιαίτερα τους αυτόχθονους πληθυσμούς, που σημαίνει τέλος σε μηχανισμούς αντιστάθμισης. Αυτοί οι μηχανισμοί υποχρεώνουν τις χώρες του Νότου να φέρουν το βάρος της ανταπόδοσης για αέρια θερμοκηπίου που εκπέμπονται από και για τους πιο πλούσιους, απαλλοτριώνοντας τη γη και τα δάση των πληθυσμών αυτών.
- κλιματική δικαιοσύνη (διαφοροποιημένες ευθύνες και δυνατότητες για τις χώρες του Βορρά και του Νότου) και κοινωνική δικαιοσύνη (δίκαιη μετάβαση, με την πραγμα-

τική έννοια της λέξης): “ο πλανήτης πάνω από τα κέρδη”, “να σώσουμε το κλίμα του 99%”, “να το πληρώσει το 1%”, “οι ρυπαίνοντες να πληρώσουν”.

- την απόλυτη ανάγκη να μειώσουμε την υλική παραγωγή και τις μεταφορές δεν μπορεί να παρακαμφθεί.

8 Η πολιτική απεχθάνεται το κενό. Βαθαίνοντας το κενό μέχρι το σημείο του να καταστεί ανυπόφορο, το μαζικό κίνημα θα προωθήσει πολιτική ανασύνταξη και σχέδια εναλλακτικών που θα κάνουν πραγματικότητα τη δυνατότητα δημιουργίας ενός άλλου μέλλοντος. Η “Πράσινη Νέα Συμφωνία” (ΠΝΣ) που προτείνεται στις ΗΠΑ από τον Μπέρνι Σάντερς και την Αλεξάνδρα Οκάσιο-Κορτέζ πρέπει να ιδωθεί σε αυτό το πλαίσιο. Αυτή η ΠΝΣ δεν είναι επαρκές πρόγραμμα να σταματήσει την καταστροφή: ανάμεσα σε άλλα, δεν σημαίνει ρήξη με την καπιταλιστική δυναμική συσσώρευσης, και δεν αμφισβητεί νεοαποικιακούς μηχανισμούς, όπως την αντιστάθμιση άνθρακα. Αλλά, αντίθετα με το ευρωπαϊκό υποκατάστατο που προτείνεται από την Κομισιόν της ΕΕ, το ΠΝΣ είναι ένα σχέδιο, και αυτό το σχέδιο στοχεύει να λύσει και την κοινωνική κρίση (εργασία, εισόδημα, συνθήκες εργασίας) και την οικολογική/κλιματική κρίση. Αυτά τα δύο κύρια χαρακτηριστικά κάνουν την ΠΝΣ ένα σημαντικό πολιτικό γεγονός και ένα μοχλό για τη διεύρυνση της συζήτησης για το πώς να σταματήσουμε την καταστροφή. Από αυτή την άποψη, η επίπτωση της πρότασης στο εργατικό κίνημα είναι ιδιαίτερα σημαντική και πρέπει να προωθηθεί

9 Προφανώς, δεν θα αλλάξουμε τον τρόπο παραγωγής δίχως τους παραγωγούς, και κατά μείζονα λόγο εναντίον τους. Αυτό σημαίνει ότι το κύριο στρατηγικό ζήτημα είναι, περισσότερο από ποτέ, η εμπλοκή του εργατικού κινήματος στον αγώνα για το κλίμα και κατά της οικολογικής καταστροφής γενικά. Περιορισμένα άλλα σημαντικά γεγονότα έχουν συμβεί την τελευταία περίοδο, που αξίζει να εκλαϊκευτούν γιατί δείχνουν ότι αυτή η συμμετοχή είναι εφικτή. Για παράδειγμα, διαψεύδοντας όλες τις προβλέψεις, υπάρχει σύγκλιση των “κίτρινων γιλέκων” στη Γαλλία και του κινήματος για το κλίμα στον αγώνα κατά της κυβέρνησης Μακρόν. Αψηφώντας τον Τζεφ Μπέζος, οι ειδικευμένοι εργάτες στο αρχηγείο της Amazon στο Σνάτλ απήργησαν, διαμαρτυρήθηκαν -ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της Γκρέτα Τούνμπεργκ- και απαίτησαν η εταιρεία να δεσμευτεί για τη σωτηρία του πλανήτη. Στην Ελβετία, στο καντόνι της Γενεύης, συνδικαλιστές εργάζονται στενά με το κίνημα των νέων για το κλίμα και με το φεμινιστικό κίνημα για την προετοιμασία της “απεργίας για το μέλλον” της 15 Μάη 2020. Η πανδημία και η καραντίνα θέτει το ζήτημα της άχρηστης παραγωγής που μπορεί και πρέπει να σταματήσει και των δραστηριοτήτων που έχουν καθοριστική σημασία για τη ζωή, που υποτιμούνται και γίνονται κατά συντριπτική πλειοψηφία από γυναίκες. Η Τέταρτη Διεθνής καλεί τους αριστερούς συνδικαλιστές να βασίζονται σε πρωτοβουλίες αυτού του είδους για να ευαισθητοποιήσουν τους συναδέλφους τους ώστε να ενταχθούν στους οικοσυστησιαστικούς αγώνες. Ο στόχος που πρέπει να επιδιωχθεί είναι το εργατικό κίνημα να καταστρώσει τα δικά του αιτήματα, που να βασίζονται στον τρόπο που οι εργάτες έχουν υποστεί τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, σε σχέση με τις συνθήκες εργασίας, όπως και με τις συνθήκες ζωής γενικά, και να κινητοποιούνται για μια δίκαιη μετάβαση που να έχει νόημα για αυτούς.

10 Συνοπτικά, η 4η Διεθνής καλεί τα τμήματά της και τους υποστηρικτές της να οργανώσουν την πιο δυναμική δυνατόν κινητοποίηση γύρω από τις εκδηλώσεις της COP26 στη Γλασκώβη στο τέλος του χρόνου, και κατά τη διάρκεια του χρόνου ως τότε.

Η 4η Διεθνής επιβεβαιώνει ότι είναι επιτακτική ανάγκη να πετύχουμε τις περικοπές εκπομπών που είναι απαραίτητες για να κρατήσουμε την αύξηση της θερμοκρασίας κάτω από +1,5°C. Αυτό συμπεριλαμβάνει την υιοθεσία μιας νέας δέσμης πιο ριζοσπαστικών, εθνικά προσδιορισμένων συνεισφορών, με ένα χρονικό πλαίσιο που να επικεντρώνεται στην ερχόμενη δεκαετία, όχι στο 2050, όπως και μια μαζική μεταφορά χρημάτων στις χώρες του Νότου για τη χρηματοδότηση της κλιματικής δικαιοσύνης.

Γύρω από την COP26, είναι ζήτημα οικοδόμησης κινητοποιήσεων που θα προκαλέσουν τις ελίτ να δράσουν για την αναστροφή της σημερινής κατάστασης και θα απορρίψει τις δικαιολογίες τους για μη συμμόρφωση. Οι κυβερνήσεις μπορούν να κάνουν σημαντικές αλλαγές όταν το θελήσουν –για παράδειγμα, για να διεξάγουν πόλεμο, μπορούν να μεταμορφώσουν τις οικονομίες τους εντός μηνών. Η κρίση του COVID μας έχει διδάξει επίσης ότι οι κυβερνήσεις μπορούν να βρουν τεράστια ποσά χρημάτων όταν το αποφασίσουν.

Τα σημεία υποστήριξης και προτάσεις για κινητοποίηση συμπεριλαμβάνουν:

- α) Τη δεύτερη εκδήλωση για την COP26, “From the Ground UP”, στο τέλος Μαρτίου, που ονομάζεται αυτή τη φορά, “Taking Action Now” και στοχεύει στην ανάπτυξη σχεδίων για κινητοποίηση, τοπικά και παγκόσμια.
- β) Τη μέγιστη κινητοποίηση για την COP στη Γλασκώβη. Ανάλογα με τις δυνατότητες, αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνει διαδηλώσεις στη Γλασκώβη και κάποια άλλα μέρη του κόσμου, αποκεντροποιημένες δράσεις αλλού, συν μια διαδικτυακή συγκέντρωση αντί για την Συνάντηση Κορυφής των Λαών στη Γλασκώβη.
- γ) Τη διαδικασία της Συμφωνίας της Γλασκώβης.
- δ) Την πρόταση για μια παγκόσμια κλιματική απεργία που έχει γίνει από το Παγκόσμιο Οικοσυστησιαστικό Δίκτυο σε σχέση με το συνέδριο της COP στη Γλασκώβη το Νοέμβριο του 2021.

Στη βάση των δράσεων και των προοπτικών στις διάφορες χώρες, θα υπάρξει μια ειδική συνεδρίαση για να διευκρινιστούν οι προτάσεις μας σε σχέση με τη διοργάνωση της κινητοποίησης.

Διεθνής Επιτροπή

24/2/2021

[Η απόφαση αυτή υιοθετήθηκε με 52 υπέρ και 4 αποχές από τη Διεθνή Επιτροπή της 4ης Διεθνούς]

<https://tpt4.org/?p=5794>

4η Διεθνής, Διεθνής Επιτροπή, 24/2/2021

Μια πλήρης μετατροπή των συγκοινωνιών είναι επιτακτική

Μια πλήρης μετατροπή του τομέα των μεταφορών είναι επιτακτική

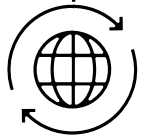
Για να αγωνιστούμε ενάντια στην κλιματική αλλαγή, πρέπει να αντιστρέψουμε και να αναδημιουργήσουμε συνολικά το σύστημα των μεταφορών, γιατί είναι σήμερα υπεύθυνο για το ένα πέμπτο (σε ορισμένες χώρες για το ένα τέταρτο) της παραγωγής αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου. Από το 1970 μέχρι το 2004, ο τομέας των μεταφορών που βασίζεται στο πετρέλαιο (αυτοκίνητα Ι.Χ., SUV, φορτηγά, πλοία, αεροπλάνα) αύξησε τις εκπομπές του CO2 κατά 222%. Οι προβλέψεις είναι ότι από τώρα μέχρι το 2030, θα αυξηθούν περαιτέρω κατά 80%. Από το 2015 έως το 2019, παράχθηκαν τουλάχιστον 90 εκατομμύρια αυτοκίνητα ετησίως. Ωστόσο, το κάθε Ι.Χ. παραμένει ακρισιμολογούμενο κατά το 90% του χρόνου του, γεγονός που απαιτεί την κατασκευή θέσεων στάθμευσης και γκαράζ. Τα οχήματα αυτά είναι υπεύθυνα για το 78% των εκπομπών CO2 που παράγονται από την κατασκευή, τη συντήρηση και τη χρησιμοποίηση των οδών και των αυτοκινητοδρόμων (το υπόλοιπο προέρχεται από τα λεωφορεία, τα τραμ και τα τρένα). Επίσης, αυτός ο τρόπος ατομικής μετακίνησης συνιστάται από την αγορά και ενισχύει τις ανισότητες. Δεν μπορούμε να διατηρήσουμε άλλο την «κουλτούρα του αυτοκινήτου» που κυριάρχησε στην κοινωνία τα 75 τελευταία χρόνια.

Παρά την ανάγκη σοβαρής μείωσης της κυκλοφορίας και

συσσώρευσης των Ι.Χ., η μετατροπή της αυτοκινητοβιομηχανίας σε βιομηχανία που θα παράγει για τις μαζικές μεταφορές θα είναι ένα δύσκολο έργο. Ωστόσο, έχουμε ένα μερικό παράδειγμα: κατά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο, ολόκληρη η αμερικανική παραγωγή αυτοκινήτων σταμάτησε γιατί η Ουάσιγκτον επέταξε τα εργοστάσια για παραγωγή σε καιρό πολέμου. Σήμερα είναι αναγκαία μια ακόμη πιο προχωρημένη βιομηχανική μετατροπή, δεδομένης της ανάγκης να μειωθεί σοβαρά η εξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα.

Επίσης, τα τροχαία ατυχήματα αποτελούν ένα σοβαρό πρόβλημα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας 1,35 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν κάθε χρόνο και 50 εκατομμύρια υφίστανται μη θανατηφόρα τραύματα λόγω τροχαίων ατυχημάτων. Περίπου επτά εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν από τη μόλυνση του αέρα, περίπου ένα εκατομμύριο από τις εκπομπές των ορυκτών καυσίμων των οχημάτων και της συντήρησής τους.

Η αυτοκινητοβιομηχανία ήταν μια από τις κεντρικές κινητήριες δυνάμεις της εκβιομηχάνισης κατά τον προηγούμενο αιώνα. Η βιομηχανία εξαρτάται προς τα κάτω της από ένα δίκτυο που τρυπάει ή συνθλίβει για το πετρέλαιο και σκάβει και εξάγει για τα μεταλλεύματα. Αυτά μετατρέπονται

σε χημικά προϊόντα, ελαστικά, γυαλί, χάλυβα, πλαστικά και στη συνέχεια στέλνονται στα εργοστάσια συναρμολόγησης. Δημιουργεί ένα δίκτυο προς τα επάνω της που αποτελείται από εκθεσιακούς χώρους, συνεργεία επισκευής, σταθμούς υποστήριξης και χώρους εναπόθεσης σιδηρικών. Αναλύοντας πως η αναζήτηση κερδοφορίας συνδέεται με με την ανάγκη αύξησης της παραγωγής, αναγνωρίζουμε ότι πρέπει να κάνουμε περισσότερα από του να «απο-ανθρακοποιήσουμε» τον κόσμο μας. Πρέπει επίσης να υπολογίσουμε και να αποδώσουμε τις άλλες φυσικές πηγές που μπαίνουν σε αυτές τις διαδικασίες παραγωγής. Δεδομένου ότι η ατομική ιδιοκτησία και η αποδοτικότητα που δημιουργεί μας έβαλαν σε αυτή την κρίση, η ελίτ των επιχειρήσεων είναι ξεκάθαρα ανίκανη να διαχειριστεί την αποκατάσταση.

Στο βαθμό που αναγνωρίζουν τη σοβαρότητα της κρίσης, αυτοί οι καπιταλιστές αντέδρασαν προτείνοντας σαν λύση τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Αν αυτή η λύση επιτρέπει τη μείωση της χρησιμοποίησης ορυκτών καυσίμων στο ρεζερβουάρ, δεν αντιμετωπίζει το σύνολο της διάρκειας ζωής του αυτοκινήτου. Αντί για αυτά προτείνουμε επιτροπές εργαζομένων – κοινοτήτων που μπορούν να διαχειριστούν ένα σύστημα μεταφορών αποτελεσματικό και προσβάσιμο σε όλους.

Τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα δεν είναι μια λύση στα οικολογικά προβλήματα που υπάρχουν

Τα ΜΜΕ, ένα τμήμα της αστικής τάξης και ένα μεγάλο τμήμα του κοινού βλέπουν το πέρασμα στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα σαν μια λύση στα προβλήματα που προκαλούνται από τα αέρια θερμοκηπίου του τομέα των μεταφορών. Αλλά υπάρχουν βασικοί λόγοι για τους οποίους αυτό δεν ισχύει και μπορεί μάλιστα να επιδεινώσει τα οικολογικά προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουμε:

- Πριν ακόμη οδηγηθούν τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα δημιουργούν ένα τεράστιο «οικολογικό παθητικό»: η παραγωγή μπαταριών απαιτεί υψηλά επίπεδα κατανάλωσης ενέργειας και μια εντατική χρησιμοποίηση πρώτων υλών τόσο ώστε απαιτείται οδήγηση του αυτοκινήτου για 8 χρόνια πριν να υπάρξει μια μείωση παραγωγής του CO₂ σε σχέση με ένα βενζινοκίνητο αυτοκίνητο ¹.
- Αλλά και τα 8 αυτά χρόνια για να μειωθούν οι εκπομπές του CO₂ δεν ισχύουν παρά μόνο αν η ηλεκτρική ενέργεια που θα καταναλωθεί είναι 100% οικολογική, κάτι που είναι τελείως ουτοπικό. Η σύνθεση της ηλεκτροπαραγωγής που υπάρχει (κύρια άνθρακας, φυσικό αέριο, πετρέλαιο, ανανεώσιμες πηγές) δεν θα αλλάξει σοβαρά τα επόμενα χρόνια. Άρα, εάν θα επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί ένας αξιόλογος αριθμός ηλεκτρικών αυτοκινήτων (ακόμη και χωρίς να πάρουμε υπόψη τα ηλεκτρικά φορτηγά και λεωφορεία με μπαταρίες) θα πρέπει να παραχθεί περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια από άνθρακα (ορυκτά ενέργεια). Επίσης θα ήταν αναγκαία μια τεράστια ποσότητα νέων υποδομών (εκατομμύρια ακροδέκτες επαναφόρτισης κλπ) που θα επέβαλε μια επιπλέον παραγωγή CO₂.

- Θα πρέπει να προστεθεί και η διαρκής συντήρηση των αυτοκινητόδρομων σαν αναπόσπαστο τμήμα της υποδομής: το 2014 στις ΗΠΑ το μέσο κόστος ανακατασκευής μιας υπάρχουσας λωρίδας ενός μεγάλου αστικού αυτοκινητόδρομου ήταν 7,7 εκατομμύρια δολάρια ανά χιλιόμετρο και σε έναν μικρό δρόμο μιας μικρής αστικής ζώνης ήταν 1,5 εκατομμύρια δολάρια.

Υπάρχουν σημαντικά φαινόμενα μπούμερανγκ:

- Η χρησιμοποίηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων θα δημιουργούσε μεγαλύτερη κυκλοφορία, γιατί οι άνθρωποι νομίζουν ότι πρόκειται για ένα οικολογικό όχημα (γιατί δεν καίει καύσιμο), πέραν του ότι ένα τέτοιο αυτοκίνητο είναι πολύ πιο ακριβό, και θα μπορούσαν να σκεφτούν ότι πρέπει να το χρησιμοποιούν πιο συχνά για να το κάνουν «αποτελεσματικό οικολογικά». Ταυτόχρονα, τα άτομα αυτά θα χρησιμοποιούσαν αραιότερα τα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Λόγω της μικρής αυτονομίας αυτών των οχημάτων (περίπου 200 χλμ, μόνο το μεγάλο TESLA φτάνει τα 400 χλμ, και τον Χειμώνα αυτοί οι αριθμοί είναι ακόμα μικρότεροι) και απαιτούνται πολλές ώρες για να επαναφορτισθεί η μπαταρία, το 59% των ηλεκτρικών οχημάτων είναι δευτερεύοντα αυτοκίνητα. Αυτά τα συμπληρωματικά αυτοκίνητα προστίθενται στα μειονεκτήματα αυτού που μπορούμε να αποκαλούμε «κοινωνία του αυτοκινήτου».
- Και υπάρχει ένα αρνητικό αποτέλεσμα ήδη ορατό σήμερα: τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα παρατείνουν την αυξανόμενη παραγωγή του SUV.

Πέρα από το γεγονός ότι όλα τα υπόλοιπα ελαττώματα του συστήματος μεταφορών που βασίζεται στο αυτοκίνητο θα παρέμεναν (δες πιο κάτω), πρέπει να ξέρουμε ότι υπάρχουν και άλλες οικολογικές ζημιές που αγνοούνται πλήρως από τους οπαδούς και τους χρήστες των ηλεκτρικών αυτοκινήτων:

Θα γίνει μαζική εκμετάλλευση πολλών πρώτων υλών. Χρειάζεται τετραπλάσια ποσότητα χαλκού για ένα ηλεκτρικό αυτοκίνητο (έως 80 χγρ ανά όχημα). Από τώρα έως το 2027 η παραγωγή του χαλκού θα δεκαπλασιαστεί (οι χώρες που κύρια αφορά είναι η Βραζιλία, το Περού, η Χιλή και η Αργεντινή). Η παραγωγή των μπαταριών απαιτεί την επεξεργασία μεγάλων ποσοτήτων εξαιρετικά πολύτιμων πρώτων υλών: λίθιο, γραφίτη, κοβάλτιο και νικέλιο. Η παραγωγή λιθίου, που σήμερα ανέρχεται σε 200.000 τόννους θα περάσει, μέχρι το 2025, σε 600.000 τόννους. Οι μηχανικοί της TESLA προβλέπουν ανάγκες 2 έως 3 εκατομμυρίων τόννων ². Για να παραχθεί ένας τόννος λιθίου χρειάζονται 1,9 εκατομμύρια λίτρα νερού.

Η μετακίνηση με ιδιωτικό όχημα είναι ένας από τους κυριότερους συντελεστές παραγωγής αερίων θερμοκηπίου στον τομέα των μεταφορών, αλλά και άλλοι συντελεστές είναι

επίσης πολύ επιβλαβείς: η θαλάσσια μεταφορά κοντέινερς γύρω από τον κόσμο, τα πλοία κρουαζιέρας και οι εναέριες μεταφορές, για παράδειγμα αυτές οι τελευταίες είναι τρεις φορές πιο βλαβερές από ότι τα αυτοκίνητα και 19 φορές πιο βλαβερές από τα τρένα (υπολογισμένα σε επιβατοχιλιόμετρα). Καταστρεπτικά δεν είναι μόνο τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούν ιδιώτες αλλά και η αυξανόμενη χρήση καμιονιών (ενώ ταυτόχρονα αποδιαρθρώνονται οι σιδηρόδρομοι) για τη μεταφορά φορτίων είναι φοβερή και όχι μόνο στο οικολογικό επίπεδο.

Άλλωστε η αλλαγή του τομέα μεταφορών είναι επιτακτική και πέρα από τους οικολογικούς λόγους.

Γιατί η μετακίνηση με ιδιωτικό όχημα είναι φονική, ακόμη και αν δεν λάβουμε υπόψη μας τις οικολογικές συνέπειες

¹ Πριν απ όλα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε το γεγονός ότι αυτός ο τύπος συστήματος μεταφορών προκαλεί έναν μεγάλο αριθμό νεκρών. Μόνο στην Ε.Ε. το 2018 σε τροχαία ατυχήματα πέθαναν 25.000 άτομα και τραυματίστηκαν σοβαρά 135.000. Τα στοιχεία του Road Safety Report 2018 (για το 2016) που δημοσιεύθηκαν από τον ΠΟΥ δείχνουν ότι στις ΗΠΑ σκοτώθηκαν περισσότεροι από 39.000 άτομα, στην Ινδία περισσότεροι από 299.000 και σε παγκόσμιο επίπεδο 1.323.666 (πρόκειται μόνο για επίσημα καταγεγραμμένους θανάτους). Αυτός ο μεγάλος αριθμός νεκρών δεν μπορεί να ερμηνευθεί παρά μόνο με τον αυξημένο κίνδυνο αυτού που μπορούμε να αποκαλέσουμε «κοινωνία του αυτοκινήτου», δηλαδή τη μετακίνηση με ιδιωτικό αυτοκίνητο και την υπερβολική χρήση των καμιονιών, αεροπλάνων και φορτηγών για κοντέινερς. Για να έχουμε ένα καλύτερο μέτρο, μπορούμε να πάρουμε το παράδειγμα της Ιαπωνίας των ετών 1966 έως 1975 οπότε 190 νεκροί προέρχονταν από ατυχήματα των τρένων αλλά 46.486 από τροχαία ατυχήματα, τη στιγμή που την υπόψη περίοδο τα τρένα αυτά είχαν μεταφέρει περισσότερα άτομα απ' ότι τα αυτοκίνητα, δηλαδή 245 προς 1 ³. Από την εφεύρεση του αυτοκινήτου, ο αριθμός των νεκρών ξεπερνάει τα 48 εκατομμύρια, αριθμός που αντιστοιχεί σε έναν παγκόσμιο πόλεμο.

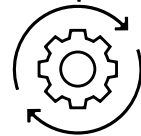
² Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε τις μακροπρόθεσμες συνέπειες των νοσηρών ουσιών που εκπέμπουν τα αυτοκίνητα και τα καμιόνια. Τα σωματίδια είναι ιδιαίτερα καταστρεπτικά (σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας των εκπομπών των αυτοκινήτων και των καμιονιών, ιδιαίτερα των ελαστικών και των φρένων και των οξειδίων του αζώτου). Στις περισσότερες μεγάλες πόλεις τα όρια που ορίζει ο ΠΟΥ ξεπερνιούνται κατά πολύ ⁴. Στη Σανγκάι μέχρι το τέλος του 20ου αιώνα οι γιατροί αντιμετώπιζαν 1.000 καρκίνους του πνεύμονα ετησίως. 15 χρόνια αργότερα ο αριθμός τους έχει ξεπεράσει τις 10.000. Ο ΠΟΥ εκτίμησε ότι σε διεθνές επίπεδο, περίπου 4,5 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν κάθε χρόνο εξαιτίας των σωματιδίων (που οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην οδική κυκλοφορία). Υπάρχει και ένας ακόμη παράγοντας που βλάπτει την υγεία μας: η χρήση των εναέριων και οδικών μεταφορών είναι ένας σημαντικός παράγοντας του αυξανόμενου θορύβου που προκαλεί έναν αξιόλογο αριθμό καρδιακών κρίσεων, αϋπνιών, αρτηριακών υπερτάσεων, νευρικών κρίσεων και άλλων σοβαρών ασθενειών.

³ The Economist 31-8-1985.

⁴ Το όριο για τα σωματίδια που έχει καθορίσει ο ΠΟΥ είναι 45μg/m³ για 35 μέρες το χρόνο.

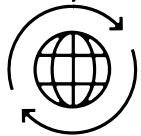
³ Η προτεραιότητα των επενδύσεων και των υποδομών δίνεται στους τομείς όπου το κεφάλαιο μπορεί να πετύχει το μέγιστο κέρδος, πράγμα που - για τον τομέα των μεταφορών – αφορά όχι μόνο την κατασκευή των αυτοκινητοδρόμων αλλά επίσης το σύνολο των πόλεων μας. Η δομή των πόλεων μετατράπηκε τελείως υπέρ των αυτοκινήτων και όχι των πεζών ή των ποδηλατών. Γεγονός που αποτελεί εμπόδιο στις δημόσιες συγκοινωνίες και κάνει τις πόλεις όχι μόνο ανθυγιεινές αλλά χώρους όπου πραγματικά δεν θέλουμε να ζούμε ή να περνάμε τον ελεύθερο χρόνο μας. Η δομή των πόλεων έχει θιγεί σοβαρά, γεγονός που κάνει τον αγώνα για το «δικαίωμα στην πόλη» (Lefebvre) ακόμη πιο επείγοντα. Ταυτόχρονα, το επικεντρωμένο στο Ι.Χ. σύστημα των μεταφορών βλάπτει την υποδομή σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Όλες σχεδόν οι διαδρομές (κάθε μετακίνηση) επιμκύνονται. Στη δεκαετία του 1970, οι καθημερινές διαδρομές με όχημα ενός Δυτικοευρωπαίου ήταν περίπου 9.000 χλμ ετησίως. Το 2006 είχαν ήδη ανέβει σε 14.000 χλμ. Αυτό δεν οφείλεται κύρια στον αριθμό των μετακινήσεων αλλά στην απομάκρυνση από το χώρο εργασίας, προμηθειών κλπ. Ο πολεοδός Martin Wagner (εξοριστος στις ΗΠΑ) σύγκρινε το Βερολίνο στα τέλη της δεκαετίας του 1920 με τη Νέα Υόρκη του 1957. Τα αποτελέσματα των μελετών αυτών είναι ξεκάθαρα: ο ετήσιος αριθμός των διαδρομών (δηλαδή κάθε μετακίνηση) που ένα πρόσωπο οφείλει (ή θέλει) να κάνει δεν άλλαξε αξιόλογα στη διάρκεια αυτών των ετών. Δηλαδή περίπου 1.000 το χρόνο, από τα οποία 650 θα μπορούσαν να γίνουν με τα πόδια, εαν τα πολεοδομικά σχέδια είχαν γίνει με σεβασμό στα οικολογικά και κοινωνικά κριτήρια. Οι πρόσφατες γερμανικές στατιστικές καταμέτρησαν έναν ετήσιο μέσο όρο 1.216 διαδρομών. Η αύξηση οφείλεται κύρια στην ανακάλυψη νέων διαδρομών, όπως η συνοδεία των μικρών παιδιών, που δεν θα ήταν – σε μεγάλο βαθμό – αναγκαίες, αν οι αποστάσεις για τα παιδιά ήταν αρκετά σύντομες, δηλαδή τόσο σύντομες όσο εδώ και 100 χρόνια και αν είχε γίνει ένας ορθολογικός πολεοδομικός σχεδιασμός.

⁴ Η κοινωνία του αυτοκινήτου είναι επίσης πολύ καταναλωτική σε χώρο, ιδιαίτερα η χρησιμοποίηση Ι.Χ., γιατί απαιτείται οκτώ φορές μεγαλύτερος χώρος για τη μεταφορά από εκείνον που απαιτεί ένα σύστημα βασισμένο στα τρένα (μετρημένο σε επιβατοχιλιόμετρα). Το τραμ χρειάζεται 40 φορές μικρότερο χώρο. Στις σύντομες διαδρομές τα φορτηγά χρειάζονται 15 φορές περισσότερο χώρο από τα τρένα, για τα μικρότερα καμιόνια (και τις μικρότερες διαδρομές), η αναλογία είναι 70 προς 1. Το αποτέλεσμα της κατανάλωσης χώρου ισχύει σε δύο άλλα επίπεδα: υπάρχει καταρχήν η ατέλειωτη κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, πάρκινγκ που απαιτούν όλο και περισσότερα εδάφη για να εξαχθούν οι πρώτες ύλες κλπ. Σε δεύτερο συμπληρωματικό επίπεδο: το Worldwatch Institute (Ουάσιγκτον) διαπίστωσε ότι η παραγωγή αιθανόλης απαιτεί μια τεράστια ποσότητα εδαφών: για ένα αυτοκίνητο που λειτουργεί με αιθανόλη, χρειάζεται μια αγροτική έκταση 16,5 φορές μεγαλύτερη από εκείνη που χρειάζεται ένας μικροκαλλιεργητής για να παράγει τα αναγκαία για να ζήσει για ένα χρόνο. Σήμερα, περίπου 900 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν από πείνα ενώ κάθε χρόνο 142 εκατομμύρια τόννοι σιτηρών και κόλζα, αρκετά για να θρέψουν 420 εκατομμύρια ανθρώπους, μετατρέπονται σε βιοκαύσιμα. Αφού μια αυξανόμενη ποσότητα αρδευόμενης γης μετατρέπεται σε ζώνες φυτών «που θα γεμίσουν το ρεζερβουάρ», οι

¹ Για να παραχθεί αποθηκευτική ικανότητα μιας κιλοβατώρας σε μπαταρία, εκλύεται το ισοδύναμο 15-200 κιλών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂e). Για να παραχθούν οι μπαταρίες ενός μικρού ηλεκτρικού αυτοκινήτου (e-car), πρέπει να παραχθούν 6 τόννοι CO₂e, ενώ για ένα Tesla S (85 kWh) ο όγκος αυτός φτάνει τους 17 τόννους CO₂e. Για να έχετε μια ιδέα σύγκρισης: κατά μέσον όρο ένας πολίτης στη Γερμανία εκλύει σε CO₂e 8,9 τόννους ετησίως (στην Αυστρία 6,9 τόννους και στις ΗΠΑ 15 τόννους).

² Για να έχουμε μια ιδέα των μεγεθών αυτών: για ένα κινητό smartphone χρειάζονται 3 γραμμάρια, για ένα laptop 50 γραμμάρια, για ένα Tesla e-car: 50 κιλά.

ζώνες αυτές αφαιρούνται από την παραγωγή τροφίμων. Χωρίς να ξεχνάμε ότι, ανάλογα με την περιοχή, χρειάζονται έως 3.500 λίτρα νερού για να παραχθεί ένα λίτρο «βιοκαυσίμου».

Χάρη στην ασταμάτητη ανάπτυξη της «κοινωνίας του αυτοκινήτου», όχι μόνο οι διαδρομές (η μέση μετακίνηση) επιμηκύνθηκαν, αλλά οι άνθρωποι πρέπει να αφιερώνουν όλο και περισσότερο χρόνο στις διαδρομές, κυρίως για να πάνε στη δουλειά τους. Στις πόλεις, από το Μεξικό ως το Πεκίνο, από το Λος Άντζελες στο Νέο Δελχί, οι άνθρωποι περνάνε ώρες στα καθημερινά μπουτιλιαρίσματα. Ήδη από το 1998, οι γερμανικές στατιστικές καταμετρούσαν ότι τα άτομα σε αυτοκίνητα δαπανούσαν ετήσια 67 ώρες σε μπουτιλιαρίσματα (περισσότερος χρόνος απ' όσον αφιερώνουν για να κάνουν έρωτα). Το 2018, ο μέσος χρόνος που πέρασαν μπλοκαρισμένοι ανερχόταν σε 120 ώρες ανά έτος και ανά οδηγό⁵.

Άλλωστε, ο αριθμός των αυτοκινήτων θα αυξηθεί σε όλο τον κόσμο. Το 2010 είχαμε ένα δισεκατομμύριο αυτοκίνητα, τον Απρίλη 2019 1,24 δισεκατομμύρια, το 2025 οι πρόσφατες μελέτες εκτιμούν ότι θα έχουμε 1,8 δισεκατομμύρια και το 2025 2,7 δισεκατομμύρια. Συμπεριλαμβανοντας και τα καμiónια, τα λεωφορεία κλπ το 2025 θα έχουμε 2,1 δισεκατομμύρια οχήματα στους δρόμους, δηλαδή διπλάσια απ' ό τι το 2010⁶. Προσθέστε σε αυτά το γεγονός ότι τα αυτοκίνητα που παράγονται και χρησιμοποιούνται (!) είναι όλο και ισχυρότερα. Το 2017 στις ΗΠΑ πουλήθηκαν 11 εκατομμύρια SUV, χωρίς να υπολογίσουμε τον αυξανόμενο αριθμό (και την αυξανόμενη ισχύ) των καμιονετών.

Γενικά αντιμετωπίζουμε μια κλιματική κατάρρευση εκτός αν επιβάλλουμε μια πλήρη ανατροπή της φιλοσοφίας του τομέα μεταφορών.

Η «κοινωνία του αυτοκινήτου» κοστίζει ακριβά

Η αγορά και η συντήρηση ενός αυτοκινήτου είναι πολύ πιο ακριβές από τη χρησιμοποίηση ενός ορθολογικού συστήματος δημόσιων μεταφορών. Ανεξάρτητα από τις οικολογικές και τις άλλες συνέπειες που αναφέρθηκαν παρά πάνω, κάθε αυτοκίνητο επιδοτείται πολύ από την κοινωνία (δηλαδή από τους φορολογούμενους).

Αν και ο όρος «εξωτερικά κόστη» που χρησιμοποιείται πλατιά είναι στην πραγματικότητα απατηλός (γιατί τα κόστη αυτά δεν προέρχονται από το εξωτερικό και είναι δομικά σύμφυτα με το σύστημα μεταφορών του αυτοκινήτου), τα αποτελέσματα των διαφόρων μελετών είναι αρκετά ξεκάθαρα και λογικά συνδεδεμένα. Η σημαντικότερη είναι η έρευνα «Εξωτερικές επιπτώσεις των μεταφορών. Κόστη των ατυχημάτων, του περιβάλλοντος και της συμμόρφωσης των μεταφορών στη Δυτική Ευρώπη». Σύμφωνα με τη μελέτη του 2004, οι αριθμοί είναι της χρονιάς 2000, στην τότε Ε.Ε. των 15 μαζί με τη Νορβηγία και την Ελβετία τα κόστη αυτά ανήλθαν στο 7,3% του ΑΕΠ, χωρίς να υπολογίσουμε το κόστος της συμμόρφωσης. Τα μεγαλύτερα τμήματα του κόστους αυτού είναι οι επιπτώσεις στο κλίμα (30% του «εξωτερικού κόστους») και στην περιθαλψη στα νοσοκομεία (24%).

Τώρα –μαζί με τα αυτοκίνητα, και ιδιαίτερα τα SUV, που όλο και μεγαλώνουν, την κατασκευή των αυτοκινητόδρομων που όλο και ακριβαίνει– βλέπουμε να ξοδεύεται μέχρι και το 10% του ΑΕΠ για τα υποτιθέμενα «εξωτερικά» κόστη, το οποίο είναι ακόμη μεγαλύτερο αν πάρουμε υπόψη μας το κόστος της συμμόρφωσης και τα αυξανόμενα κόστη των νέων μεγαλύτερων υποδομών που απαιτούνται για τα καμiónια (όπως το «οδικό τρένο» κλπ).

Αυτό αντιστοιχεί στις έρευνες που έγιναν στο πανεπιστήμιο της Δρέσδης, που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι (στη Γερμανία) κάθε αυτοκίνητο επιδοτείται ετήσια με 2.000 ευρώ. Αυτό ισοδυναμεί με 45.000 ευρώ επιδότηση ανά αυτοκίνητο από την κοινωνία. Άλλες μελέτες, όπως εκείνη του Ινστιτούτου IWW/INFRAS βγάζουν μεγαλύτερα νούμερα. Για το 1996, το Ινστιτούτο αυτό υπολόγισε ετήσια επιδότηση 4.000 DM (2.250 ευρώ) για κάθε αυτοκίνητο⁷! Πράγματι, μόνο ένα μικρό τμήμα του πληθυσμού θα μπορούσε να προσθέσει 25.000 ευρώ στην τιμή που πληρώνει για ένα καινούργιο αυτοκίνητο. Το τωρινό σύστημα είναι λοιπόν ένα τεράστιο σύστημα επιδότησης για το σύνολο της πετρελαικής οικονομίας και κύρια για την αυτοκινητοβιομηχανία.

Ο καπιταλισμός δεν μπορεί να λύσει τα προβλήματα

Το σημερινό πολιτικό και κοινωνικό σύστημα κυριαρχείται από μια πλειονότητα ισχυρών εταιριών που συνδέονται με την ορυκτή ενέργεια, έχουν επενδύσει μεγάλα κεφάλαια σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας, και αυτό την κάνει μια πετρελαική οικονομία. Εδώ και δεκαετίες από τα 10 μεγαλύτερα τραστ του κόσμου τα 5 έως 7 είναι «ορυκτά» (η ακόλουθη κατάταξη είναι εκείνη του 2017 οπότε 7 ήταν ακόμη «ορυκτά»): ROYAL SINOPPEC (πετρελαικός τομέας, 3η από τις 10 μεγαλύτερες επιχειρήσεις) CHINA NATIONAL PETROLEUM (πετρέλαιο, 4η), SHELL (πετρέλαιο, 5η), TOYOTA (αυτοκινητοβιομηχανία, 6η), VOLKSWAGEN (αυτοκινητοβιομηχανία, 7η), BP (πετρέλαιο, 8η), EXXON (πετρέλαιο, 9η).

Αυτός ο ισχυρός τομέας της καπιταλιστικής οικονομίας είναι ταυτόχρονα εκείνος που προωθεί την καπιταλιστική ανάπτυξη. Από την αποκατάσταση ενός «κανονικού» κύκλου καπιταλιστικής ανάπτυξης (στα μέσα της δεκαετίας του 1970), είχαμε 5 κύκλους και αυτοί ήταν πάντοτε ταυτόχρονα οι κύκλοι της αυτοκινητοβιομηχανίας (σήμερα είμαστε στο τέλος του βου κύκλου). Το εύρος της πετρελαικής οικονομίας (η ορυκτή οικονομία) πηγαίνει πέρα από την αυτοκινητοβιομηχανία: στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, στην αεροπλοΐα (εναέρια κυκλοφορία) και φυσικά στον τομέα της ενέργειας (ηλεκτρισμός, θέρμανση). Το σύνολο των υποδομών της οικονομίας και ο τρόπος της ζωής μας (από τον τρόπο που οικοδομούνται οι πόλεις μας μέχρι το σύνολο του τομέα των μεταφορών) καθορίζονται από τον ορυκτό τομέα της οικονομίας. Ακόμη σημαντικότερο, οι νέες μέθοδοι παραγωγής και μεταφοράς που υιοθετήθηκαν από τη δεκαετία του 1970 επέτρεψαν την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας αλυσίδας προμηθειών που χρησιμοποιεί καμiónια, αεροπλάνα, τρένα και πλοία για να μειωθεί το κόστος παραγωγής. Αυτές οι διαφορετικές μέθοδοι μεταφοράς επιτρέπουν τη μεταφορά

τυποποιημένων κοντέινερ απ' τη μια άκρη του κόσμου στην άλλη. Αυτή η τεχνολογία μείωσης του χώρου βασίζεται στη μείωση των τελωνειακών φραγμών και στη βελτίωση των επικοινωνιών. Η τεχνολογία επιτρέπει το συντονισμό ενός συνόλου δραστηριοτήτων σκορπισμένων σε παγκόσμια κλίμακα, γεγονός που επιτρέπει έναν αυξανόμενο καταμερισμό της εργασίας. Αρχίζει από την προμήθεια πρώτων υλών, αλλά θίγει τη συναρμολόγηση των υλικών και την παραγωγή των εξαρτημάτων σε ζώνες με χαμηλούς μισθούς, επιβάλλοντας ταυτόχρονα αυστηρούς κανόνες (διαδικασία γνωστή με το όνομα fissuring). Η διοίκηση της εταιρίας δίνει επίσης βάρος στη μειωμένη παραγωγή και στην παράδοση «ακριβώς στην ώρα» για να μειώσει δραστικά την ανάγκη για αποθέματα. Αν και η λογιστική της αλυσίδας του παγκόσμιου εφοδιασμού διαφέρει ανάλογα με την βιομηχανία, στην αυτοκινητοβιομηχανία επέτρεψε τη μείωση κατά 11% του συνολικού κόστους μόνο στις χώρες του ΟΟΣΑ⁸. Πάντως ορισμένες επιχειρήσεις ξανασκέφτονται την παγκοσμιοποίηση λόγω των αναταράξεων που προκάλεσε ο ιός COVID-19.

Η εγκατάλειψη αυτού του τύπου οικονομικής λειτουργίας δεν θα είναι δυνατή μόνο με σοβαρά επιχειρήματα. Μια πλειοψηφία του πληθυσμού πρέπει να πεισθεί ότι χρειάζομαστε μια πλήρη αλλαγή εάν θέλουμε εμείς, τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας να έχουμε ένα αξιοβίωσιμο μέλλον. Πλατιές συμμαχίες οικολογικών και κοινωνικών δυνάμεων πρέπει να αγωνιστούν ενάντια στα συμφέροντα αυτών των επιχειρήσεων. Αυτό θα πρέπει, από τη φύση όλων όσων εμπλέκονται σε αυτό, να συνδεθεί με τον αγώνα για ένα οικονομικό και κοινωνικό σύστημα άλλου τύπου. Αυτή η στροφή θα απαιτήσει μια πλήρη αντιστροφή όλων των επενδύσεων. Μόνο το σύνολο της κοινωνίας θα μπορεί να το αναλάβει και να το υλοποιήσει. Η απαλλοτρίωση των κεφαλαίων θα είναι ένας όρος αναγκαίος αλλά όχι από μόνος του αρκετός. Αυτό είναι παρόμοιο με εκείνο που ισχύει για την απελευθέρωση των γυναικών, των καταπιεσμένων εθνοτήτων κλπ: χωρίς την κατάργηση της κοινωνίας του αυτοκινήτου, ο σοσιαλισμός δεν θα είναι εφικτός και η κατάργηση της κοινωνίας του αυτοκινήτου δεν θα είναι εφικτή χωρίς το σοσιαλισμό.

Το κλειδί για τη μετατροπή της αυτοκινητοβιομηχανίας σε ένα σύστημα μαζικής μεταφοράς είναι οι εργαζόμενοι/-νες και η κοινότητα με την πλατιά έννοια σε κάθε φάση της διαδικασίας εξόρυξης, παραγωγής, μεταφοράς και συντήρησης. Ένα δίκτυο από οργανώσεις των εργαζομένων και της κοινότητας θα πρέπει να αναλύσει, σχεδιάσει και οικοδομήσει το νέο σύστημα. Ταυτόχρονα οι επιτροπές αυτές θα κάνουν πράξη τις συνθήκες εργασίας δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην αποζημίωση και την ασφάλεια των εργαζομένων και της κοινότητας. Πρόκειται ιδιαίτερα για τη μείωση και την κατανομή των ωρών εργασίας, τη μεγιστοποίηση της δυνατότητας όλων να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την αναμόρφωση των εργασιών για να διαμοιραστούν οι γνώσεις και η ικανοποίηση. Θα εξασφαλισθούν πληρωμένες άδειες για μια πλατιά γκάμα αναγκών. Η διαφορά ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο θα εκλείψει και οι άλλες μορφές διακρίσεων θα καταργηθούν χάρη στη δημοκρατική συμμετοχή όλων. Φυσικά, θα γίνουν λάθη, αλλά αυτά μπορούν να διορθωθούν χάρη στις διαφανείς δημοκρατικές διαδικασίες ανάλυσης, αξιολόγησης και λήψης απόφασης.

Ποιοί είναι οι στόχοι μας;

Παρουσιάζοντας τις διεκδικήσεις μας, δεν απευθυνόμαστε στις κυβερνήσεις (ή στην άρχουσα τάξη συνολικά) αλλά εξηγούμε ξεκάθαρα τις αλλαγές για τις οποίες θεωρούμε ότι είναι αναγκαίο να αγωνιστούμε. Ο αγώνας αυτός πρέπει να οργανωθεί από τα κάτω από όλες τις εκμεταλλευόμενες τάξεις.

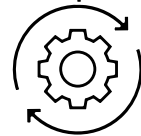
Οι διεκδικήσεις μας, οι βραχυπρόθεσμοι και οι μακροπρόθεσμοι στόχοι μας είναι:

- Μαζικός εκσυγχρονισμός των συστημάτων μαζικής μεταφοράς δίνοντας βάρος στην επανεισαγωγή, κατασκευή και μαζική επέκταση των μεταφορών βασισμένων στο τραμ και -όπου αυτό είναι εφικτό– στην επανεισαγωγή και διάδοση των τρόλεϊ.
- Μετατροπή της αυτοκινητοβιομηχανίας σε κατασκευή οχημάτων δημόσιων μεταφορών (τρένα, τραμ, τρόλεϊ κλπ).
- Όλες οι δημόσιες μεταφορές στις πόλεις και στα περίχωρα να γίνουν δωρεάν για τους χρήστες.
- Αναδόμηση των πόλεων ώστε η πλειονότητα των κατευθύνσεων (χώροι εργασίας, προμηθειών, ...) να είναι προσβάσιμες με τα πόδια.
- Παράλληλα με την εφαρμογή αυτών των μέτρων, απαγόρευση των αυτοκινήτων στις πόλεις (εκτός από εκείνα των υπηρεσιών ανάγκης και παρόμοια).
- Φορολόγηση των εναέριων μεταφορών με τέτοιο τρόπο ώστε οι αερομεταφορές να περιοριστούν κατά 70 – 80%. Απαγόρευση πτήσεων μικρότερων από 1.000 χλμ.
- Κατάργηση της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού της βιομηχανίας σε μεγάλη κλίμακα ώστε η μεταφορά με κοντέινερς να περιοριστεί σε μικρή κλίμακα.

Στον αγώνα για ένα διαφορετικό σύστημα μεταφορών, η μετατροπή της αυτοκινητοβιομηχανίας είναι απολύτως αναγκαία. Δεδομένου ότι η παραγωγή και η συντήρηση των μέσων μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία, τρένα κλπ) απέχουν από του να πραγματοποιούν κέρδη συγκρίσιμα με εκείνα της μαζικής παραγωγής αυτοκινήτων, είναι αδύνατον να πεισθούν οι κάτοχοι των αντίστοιχων κεφαλαίων να προχωρήσουν σε μια τέτοια μετατροπή. Επομένως ο αγώνας για την απαλλοτρίωση και την κοινωνικοποίηση αυτών των μέσων παραγωγής χωρίς αποζημίωση είναι η μεγάλη πρόκληση στον αγώνα ενάντια στην κλιματική αλλαγή και για ένα σύστημα μεταφορών κοινωνικό και υγιέστερο.

[Υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή της 4ης Διεθνούς στις 24/2/2021 με 47 ψήφους υπέρ, 3 λευκά και 6 αποχές]

<https://tpt4.org/?p=5812>

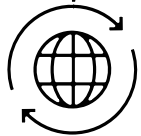

⁵ Βερολίνο: 154 ώρες, Μόναχο: 140 ώρες <https://de.statista.com/infografik/4761/zeitverlust-im-stau-je-fahrer/>. Το κόστος υπολογίστηκε από διάφορους ερευνητές: 80 000 εκατομμύρια € μόνο για τη Γερμανία.

⁶ Ο μέγιστος αριθμός ηλεκτρικών αυτοκινήτων αναμένεται να φτάσει τα 150 εκατομμύρια, το οποίο σημαίνει πως η αύξηση των αυτοκινήτων με καύσιμα θα είναι μεγαλύτερη από των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

⁷ Στη Γερμανία (1996) οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων πλήρωσαν 63,7 δισεκατομμύρια μάρκα σε φόρους, αλλά στο ίδιο διάστημα η κοινωνία δαπάνησε 301 δισεκατομμύρια μάρκα για το αυτοκινούμενο τμήμα του συγκοινωνιακού συστήματος.

⁸ Βλ. <https://www.bu.edu/transportation/CTS2002G.pdf>

Διεθνής Επιτροπή της 4ης Διεθνούς, 24/2/2021

Η νέα άνοδος του γυναικείου κινήματος

«Για να αλλάξουν οι συνθήκες ζωής πρέπει να μάθουμε να τις βλέπουμε με τα μάτια των γυναικών»

Λέων Τρότσκι¹

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια ζήσαμε μια νέα άνοδο των φεμινιστικών κινημάτων που, σε ορισμένες χώρες, πήραν μαζικό χαρακτήρα και, παράλληλα, είχαμε και μεγαλύτερη συμμετοχή γυναικών, στη βάση και στην ηγεσία, σε πλατιά κινήματα μαζικής διαμαρτυρίας και σε λαϊκές εξεγέρσεις. Από την άποψη αυτήν, δεδομένης της διαφοράς υποδείγματος αυτών των αγώνων σε σχέση με τους προηγούμενους, του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου αιώνα ή των δεκαετιών 1960 και 1970, καθώς και της ανάπτυξής τους ταυτόχρονα με άλλες διαδικασίες μαζικών διεθνών κινητοποιήσεων, θεωρούμε πως αυτό που αναδύεται τώρα είναι ένα νέο κύμα του κινήματος των γυναικών, το οποίο θα έχει βαθιές επιπτώσεις στις μορφές και στα αιτήματα της πάλης των τάξεων και ιδιαίτερα μέσω του νέου εργαλείου της απεργίας των φεμινιστριών.

1. Το πλαίσιο

Το 2020, η πανδημία του Covid-19 δημιούργησε ένα τελείως νέο πλαίσιο, αναδεικνύοντας τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά της κατάστασης. Το κείμενο του 17ου παγκόσμιου Συνεδρίου μας, το 2018, είχε υπογραμμίσει το γενικό γεωπολιτικό χάος και τις κρίσεις που υπάρχουν σήμερα. Η πανδημία αποτελεί χτυπητή απεικόνιση της παγκοσμιοποίησης, με τη γρήγορη μετάδοση της πανδημίας σε όλο τον κόσμο και το χάος που δημιουργεί η ανικανότητα όλων των καπιταλιστικών κυβερνήσεων να διαχειριστούν τις κρίσεις που απορρέουν, την υγειονομική, την κοινωνική και την οικονομική.

Μια ένταση δημιουργήθηκε στο επεί-

γον της κατάστασης ανάμεσα στο υγειονομικό και στο οικονομικό, έτσι ώστε να αποπροσανατολιστεί και να οδηγηθεί σε λάθος κατεύθυνση ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού σε σχέση με τη σοβαρότητα και το βάθος της σημερινής φάσης αυτής της κρίσης πολιτισμού. Σε μεγάλο βαθμό, η ιδέα που καλλιεργήθηκε είναι πως η πανδημία θα ήταν η αιτία της οικονομικής κρίσης, ενώ στην πραγματικότητα, ο καπιταλισμός σε κρίση αναζητάει αναδιοργάνωση κρυπτόμενος πίσω από την πανδημία. Έτσι, τα μέτρα που παίρνονται κατά των κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας παρουσιάζονται ως “έκτακτα” που θα πρέπει όσο γίνεται γρηγορότερα να αντικατασταθούν από “κανονικές” πολιτικές. Αποκρύπτεται έτσι το γεγονός ότι η πανδημία ξεπήδησε από έναν καπιταλισμό που με κανέναν τρόπο δεν είχε ξεπεράσει τις συνδυσμένες του κρίσεις (χρηματιστική, κοινωνικοοικονομική, περιβαλλοντική, γεωπολιτική) που εξακολουθούν να δρουν πίσω από τα μεγάλα lockdown και τους ειδικούς εγκλεισμούς που προκάλεσε ο Covid-19.

Οι τωρινές αλληλεπιδρώνες κρίσεις επηρεάζουν ιδιαίτερα τις γυναίκες, πράγμα που ενισχύεται και από τις επιπτώσεις της πανδημίας, και οικοδομούν μια γενικευμένη οπισθοχώρηση σε σχέση με αυτό που συχνά ονομάστηκε η “πλέον μακρόχρονη επανάσταση”, που ενίσχυσε τα δικαιώματα των γυναικών κατά τον περασμένο αιώνα.

Η αντίφαση ανάμεσα στην επιθυμία των γυναικών για μια ζωή που να αξίζει, από τη μια, και στην επιδείνωση της σημερινής κατάστασης, από την άλλη, βρίσκεται στη βάση της νέας ανόδου των κινητοποιήσεων των γυναικών και εξηγεί και τον περιεκτικό χαρακτήρα

που συνήθως έχουν οι διάφορες αναδυόμενες πλατφόρμες, καθώς και την ανάπτυξη της φεμινιστικής απεργίας των γυναικών, αλλά και διάφορες τοπικές και κοινοτικές εμπειρίες ως μεθόδους συμβολικής δράσης για την απόρριψη του συστήματος στο σύνολό του.

1.1 Πανδημία του Covid-19

Η πανδημία του Covid-19 είναι το προϊόν της σύζευξης των οικολογικών και κοινωνικών κρίσεων που βρίσκονται από κάτω: Είναι η παραμόρφωση της σχέσης της ανθρώπινης κοινωνίας με τη φύση (αποψίλωση δασών, κατάρρευση της βιοποικιλότητας, εμπόριο άγριων ζώων, βιομηχανική γεωργία, γενετική μηχανική στη ζωική και διατροφική παραγωγή) και η ανικανότητα των καπιταλιστικών κυβερνήσεων, που κινητοποιούνται από το κέρδος, να οργανώσουν και να συντηρήσουν αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας και άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Επίσης αποτελεί και χονδροειδέστατη απόδειξη της παγκόσμιας ανισότητας στο χώρο της πρόσβασης στην περίθαλψη και στους πόρους υγείας, καθώς για παράδειγμα το 90% των διαθέσιμων εμβολίων έχουν αποδοθεί στις χώρες του Βορρά.

Οι κυβερνήσεις κατέφυγαν σε κατασταλτικά μέτρα εγκλεισμού και απαγόρευσης κυκλοφορίας, που συχνά πάρθηκαν την ώρα που η πανδημία ακολουθούσε απρόβλεπτη πορεία και ήταν αδικαιολόγητα ή δικαιολογούνταν μόνο στο μέτρο που οι υπηρεσίες υγείας ήταν συρρικνωμένες και ανίκανες να την αντιμετωπίσουν. Όμως, ακόμα και μετά το πρώτο κύμα, δεν υπήρξαν ενέσεις με νέους πόρους, για να ετοιμαστεί το αναπόφευκτο δεύτερο (ή και

τρίτο) κύμα. Η κατάσταση αυτή έδωσε επίσης την αφορμή για θεωρίες συνωμοσίας επί κατασκευασμένων ιών και για αντιεμβολιαστικές καμπάνιες, που αρχίζουν να είναι και αυτές μια απειλή για τη δημόσια υγεία σε μερικές χώρες.

Είναι οι γυναίκες που υφίστανται το μεγαλύτερο κοινωνικό κόστος της πανδημίας. Η πανδημία αποκάλυψε με χτυπητό τρόπο ποιοί είναι οι “ουσιαστικοί εργαζόμενοι”: είναι αυτοί και αυτές που είναι αναγκαίοι για την ανθρώπινη ζωή, δηλαδή εργαζόμενοι(-ες) στο χώρο της υγείας και της φροντίδας, το προσωπικό καθαριότητας, οι εργαζόμενοι(-ες) και αγρότες(-ισσες) στη διατροφική διανομή και παραγωγή, το εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό στην εκπαίδευση, οι εργαζόμενοι(-ες) στις μεταφορές. Οι γυναίκες είναι επίσης αυτές που επικρατούν στους τομείς που επλήγησαν περισσότερο από τις επιπτώσεις των εγκλεισμών και της απαγόρευσης της κυκλοφορίας: ξενοδοχειακά, εμπόριο και άτυπος τομέας. Όλοι οι τομείς αυτοί έχουν έντονο χαρακτήρα μειονοτικών φυλών και συχνά περιλαμβάνουν υψηλό ποσοστό ιθαγενών εργαζομένων. Οι εξελίξεις αυτές επίσης επλήρξαν έντονα την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ, η οποία επικεντρώνεται με δυσανάλογο τρόπο στους ουσιαστικούς και στους επισφαλείς τομείς.

Όταν κλείνουν τα σχολεία και οι βρεφικοί σταθμοί, τότε το οικιακό βάρος που πέφτει στις γυναίκες αυξάνει, χωρίς να συνυπολογίσουμε το στρες και το άγχος που προκαλεί η ανάγκη επιτήρησης για να μπορούν οι μαθητές να παρακολουθήσουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση, όταν υπάρχει, προσφέροντας εξοπλισμό και τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνει σωστά. Η ανεπάρκεια των προσφερόμενων πόρων επιφέρει αυξημένο ποσοστό δυσκολιών και εγκατάλειψης της μάθησης. Οι ευθύνες των γυναικών ως αυτών που φροντίζουν για τα άρρωστα ή ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας αυξήθηκαν.

Οι περιορισμοί στην περίθαλψη των άλλων ιατρικών ασθενειών, καθώς η προτεραιότητα δόθηκε στους αρρώστους με Covid-19, πλήττει πολλούς ανθρώπους, όσους πάσχουν από χρόνια νοσήματα, όπως και τους ασθενείς με καρκίνο και άλλα νοσήματα που χρειάζονται τακτική φροντίδα, όπως και όσους πάσχουν από HIV και τους τρανς που χρειάζονται τακτικά φάρμακα. Οι έγκυες γυναίκες επίσης χρειάζονται τακτική ιατρική φροντίδα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη γέννα. Και πλήττονται ιδιαίτερα οι γυναίκες που χρειάζονται άμεση ιατρική βοήθεια για να διακόψουν ανεπιθύμητη ή απο-

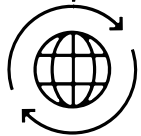
γραμμάτιστη κύηση.

Για τα εκατοντάδες εκατομμύρια γυναίκες κάτω από τα όρια ακραίας φτώχειας, η απελπιστική εξάρτηση από τα χρέη για την επιβίωση μάλιστα επιδεινώθηκε. Από τα 250 εκατομμύρια πελάτες των μικροπιστώσεων, πάνω από το 80% είναι πολύ φτωχές γυναίκες, που υφίστανται εξαιρετικά υψηλά επιτόκια, ενίοτε και τοκογλυφικά.

Πολλοί μετανάστες, τόσο εγχώριοι όσο και διεθνείς, όπου συμπεριλαμβάνονται και χιλιάδες γυναίκες που δουλεύουν ιδιαίτερα ως οικιακές βοηθεί και στην υφαντουργία, εκδιώχθηκαν από τους χώρους όπου δούλευαν πριν την πανδημία. Ενώ είχαν μεταναστεύσει κυρίως επειδή δεν έβρισκαν εργασία στις πατρίδες τους, η οικονομική συρρίκνωση εξαιτίας της πανδημίας το έκανε αυτό ακόμα χειρότερο και, έτσι, συχνά αφέθηκαν σε επαρχιακές κοινότητες χωρίς καν μέσα επιβίωσης.

Οι εγκλεισμοί συγκροτούν επίσης πρόσθετη απειλή για τις εγκλειστές γυναίκες που έχουν βίαιους εταίρους ή άλλα τέτοια μέλη στην οικογένεια και που, σε τέτοιες τεταμένες συνθήκες, προκαλούν μετρήσιμη αύξηση της οικιακής βίας. Σε ορισμένες χώρες, πάρθηκαν μέτρα για να επιτραπεί στις γυναίκες

30 ¹ Μεταφρασμένο από το Leon Trotsky, « Against Bureaucracy, Progressive and Unprogressive » (6 Αυγούστου 1923), in Problems of Everyday Life and Other Writings on Culture and Society, Monad Press, New York, 1973, σελ. 65.

να αναφέρουν τέτοιες περιπτώσεις και να βρουν άλλη στέγη, αλλά αυτά ήταν ανεπαρκή και βραχυπρόθεσμα. Πολλά ΛΟΑΤΚΙ άτομα, ιδιαίτερα τα πιο νέα, αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην αρχική τους οικογένεια, πράγμα που συχνά οδήγησε σε βία και σε αυξημένη καταστολή σε βάρος τους.

Την ώρα που οι κυβερνήσεις επιχειρούσαν να αντιμετωπίσουν την πανδημία στην ουσία με κατασταλτικά και αυταρχικά μέτρα, την ίδια ώρα, σε τοπικό επίπεδο και πολύ συχνά με πρωτοβουλία των γυναικών, οργανώθηκαν δίκτυα υποστήριξης, που ανέλαβαν καθήκοντα όπως να κάνουν ψώνια για τους ηλικιωμένους και ευάλωτους ή να φτιάξουν μάσκες και, έτσι, να σπάσουν την απομόνωση που επέβαλε ο εγκλεισμός και η εργασία από το σπίτι, και προσφέροντας και συναισθηματική στήριξη σε όσους φοβούνται πως ο ιός θα τους σκοτώσει ή θα σκοτώσει τους δικούς τους. Οι γυναίκες παραγωγοί στην επαρχία στήριξαν την τοπική και αστική διατροφική παραγωγή.

Η υγειονομική κρίση αναδεικνύει την κεντρικότητα της εργασίας της κοινωνικής αναπαραγωγής από τις γυναίκες και ενισχύει και το αίτημα για ανατίμηση των επαγγελματιών φροντίδας. Επίσης αναδεικνύει και την ανάγκη διεθνούς αλληλεγγύης και δικαιοσύνης στην πρόσβαση της φροντίδας και των πόρων υγείας.

1.2 Νεοφιλελευθερισμός

Η καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, η χρηματιστηριοποίηση και η αυξανόμενη διεθνοποίηση των αλυσίδων παραγωγής έχουν συρρικνώσει την ικανότητα των κυβερνήσεων να εφαρμόζουν οικονομικές πολιτικές προς το συλλογικό συμφέρον των αρχουσών τάξεων. Οι ιμπεριαλιστικές χώρες προσπαθούν ακόμα να εξασφαλίσουν ευνοϊκές συνθήκες για τη συσσώρευση του κεφαλαίου, αλλά το παγκόσμιο κεφάλαιο λειτουργεί πιο ανεξάρτητα από παλιά. Οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις του 1997 και του 2007-2008 αποκάλυψαν τις εσώτερες αντιφάσεις της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης με τις κύριες επιπτώσεις τους: πολιτικές, κοινωνικές, διαρθρωτικές, εκ των οποίων η έκρηξη του χρέους, η αναζωογόνηση του οργανωμένου εγκλήματος και ακόμα και η επανεμφάνιση της ανθρωπίνης δουλείας. Οι κυριότερες ιδιωτικές τράπεζες προσπαθούν να κατακτήσουν νέες αγορές και εκατοντάδες εκατομμύρια πελάτες μέσα από τις μικροπιστώσεις,

ιδιαίτερα γυναίκες που δεν έχουν τραπεζικούς λογαριασμούς.

Η ανεργία, η υποαπασχόληση και η επισφάλεια, η μαζική μείωση των βασικών υπηρεσιών (στέγη, εκπαίδευση, κοινωνική πρόνοια, κλπ.), καθώς και οι αγροτικές κρίσεις, έχουν μαζική επίπτωση στην ικανότητα επιβίωσης για εκατομμύρια ανθρώπους.

Εξαιτίας της αύξησης των παγκοσμιοποιημένων και αρρύθμιστων κεφαλαίων, της διαφθοράς και της αναρμοδιότητας των κυβερνήσεων και της φτωχοποίησης πλατιών στρωμάτων του πληθυσμού, το οργανωμένο εγκλημα έχει γίνει κύριος οικονομικός και κοινωνικός παράγοντας στη διεθνή σκηνή. Δεν περιορίζεται στο λαθρεμπόριο και στις πωλήσεις ναρκωτικών, αλλά έχει επεκταθεί στο εμπόριο ανθρώπων για σεξουαλική και για εργασιακή εκμετάλλευση, το οποίο αποτελεί και τη δεύτερη πηγή εισοδήματος, καθώς και στο εμπόριο όπλων, το οποίο προσελκύει χιλιάδες νέους στις γραμμές του και επιφέρει τρομακτικά επίπεδα βίας μέσα στις κοινότητες.

Όλα αυτά έχει ειδική επίπτωση στις γυναίκες, τόσο στη μισθωτή όσο και στη μη μισθωτή τους εργασία. Οι γυναίκες είναι οι πιο πολυπληθείς στις επισφαλείς θέσεις εργασίας, στις θέσεις απασχόλησης στον άτυπο τομέα ή στους τομείς όπου η ανεργία έχει εκτιναχθεί, και η πλειονότητα των θυμάτων του εμπορίου ανθρώπων είναι γυναίκες. Η επιδείνωση των δημοσίων υπηρεσιών αυξάνει την ποσότητα της αναγκαίας οικιακής εργασίας στην αναπαραγωγή του νοικοκυριού -και ένα δυσανάλογο τμήμα της ανατίθεται στις γυναίκες.

1.3 Ακροδεξιά, φονταμενταλισμός, αυταρχισμός

Η άνοδος των φονταμενταλιστικών ρευμάτων της άκρας δεξιάς, αυταρχικών και θρησκευτικών, συχνά συνδεδεμένων, αν και όχι πάντα ταυτόσημων, έχει ειδικές και επιζήμιες επιπτώσεις για τις γυναίκες.

Η ανανέωση της ριζοσπαστικής δεξιάς ενισχύει μια αντιδραστική ώθηση που έχει για στόχο να υποσκάψει τα δικαιώματα των γυναικών και των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ, την έκτρωση και τα αναπαραγωγικά δικαιώματα γενικά, τα οικογενειακά δικαιώματα, και να στήσει κυνήγι μαγισσών κατά των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ.

Ορισμένα κινήματα επιτίθενται σαφώς στις γυναίκες και στα ΛΟΑΤΚΙ άτομα,

συχνά παρουσιάζοντας την ομοφυλοφιλία και τα δικαιώματα ΛΟΑΤΚΙ ως ιμπεριαλιστικές εξαγωγές. Άλλα, με πρόφαση την υπεράσπιση των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, βάζουν στο στόχαστρο τους μετανάστες και/ή τους μουσουλμάνους, παριστάνοντας ότι υπερασπίζονται τα δικαιώματα των γυναικών απαγορεύοντας το φουλάρι, κατηγορώντας τους για βιασμούς ή λέγοντας ότι το Ισλάμ είναι κατά της ομοφυλοφιλίας. Έτσι, η άκρα δεξιά μπορεί να γνωρίσει εντάσεις ανάμεσα σε αυτούς που θέλουν να χρησιμοποιήσουν το σεξισμό και τον ετεροσεξισμό της βάσης τους και σε αυτούς που εργαλειτουργούν τα δικαιώματα των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ, για να ενισχύσουν την ισλαμοφοβία και τις αντιμεταναστευτικές προκαταλήψεις. Ωστόσο, στην πράξη, αλληλο-ενισχύονται μεταξύ τους.

Οι θρησκευτικοί νομικοί κώδικες εξαρτώνται πολύ από την οικογένεια και από τον καταμερισμό των ρόλων ανάμεσα στα φύλα, από τα οποία πηγάζουν οι καταπιεστικές σχέσεις εξουσίας επί του σώματος των γυναικών, το οποίο είναι και αυτό που θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των γυναικών. Οι φονταμενταλιστές βάζουν συχνά στο στόχαστρο τη συμμετοχή των γυναικών στην εργασία, ιδιαίτερα σε εργοστάσια, γιατί θα ήταν απαγορευμένη.

Άλλα ρεύματα της άκρας δεξιάς επίσης αναδύονται ως θρησκευτικοί φονταμενταλισμοί όλων των "μεγάλων" θρησκειών (ή φονταμενταλισμοί "εθνικοί θρησκευτικοί", όπως στην περίπτωση της σιωνιστικής άκρας δεξιάς). Αυτά επηρεάζουν κυβερνήσεις πολύ σημαντικές όπως των ΗΠΑ ή της Βραζιλίας και παίζουν κεντρικό ρόλο σε ορισμένες χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Είτε ευαγγελιστές είτε ακραίοι καθολικοί, τα χριστιανικά ρεύματα κάνουν θραύση στη Λατινική Αμερική και στην Αφρική, με βαθιά αντιδραστικές πολιτικές απέναντι στις γυναίκες -ιδιαίτερα στο ζήτημα της έκτρωσης και του δικαιώματος των γυναικών να αποφασίζουν- και στους ΛΟΑΤΚΙ, με μια ιδεολογία κατά των φύλων που προσπαθεί να στηρίξει τους παραδοσιακούς ρόλους του άντρα και της γυναίκας και να επιτεθεί στα δικαιώματα των ΛΟΑ και ιδιαίτερα των τρανς. Ο μουσουλμανικός κόσμος έχει μια ιδιαίτερα διεθνή διάσταση στον θρησκευτικό φονταμενταλισμό, με κινήματα που ξεπερνούν τα σύνορα όπως το Ισλαμικό Κράτος ή οι ταλιμπάν. Τα θεοφασιστικά κινήματα προσφεύγουν σε συστηματική σεξουαλική βία κατά των γυναικών και των

ανηλίκων στις περιοχές που ελέγχουν, ιδιαίτερα με τη μορφή του βιασμού και της σεξουαλικής δουλείας. Και χρησιμοποιούν τα τελευταία, για να στρατολογήσουν μέλη και για να αντικρούσουν άλλες ομάδες.

Ο νεοφιλελεύθερος συντηρητισμός, που έχει ως στόχο να ενισχύσει την πατριαρχική οικογένεια, έχει ενισχύσει σημαντικά τη βία κατά των γυναικών. Επιπλέον και από την αιμωρησία που απολαμβάνουν οι θύτες αυτών των βιαιοτήτων, η μείωση της υλικής βοήθειας προς αυτές που είναι τα θύματα δημιουργεί ένα κοινωνικό περιβάλλον που ενθαρρύνει την αρρενωπή βία.

1.4 Κλιματική καταστροφή

Η προαναγγελλόμενη για το μέλλον κλιματική καταστροφή είναι ήδη παρούσα σε πολλές περιοχές του πλανήτη. Η κλιματική αλλαγή, η διατροφική κρίση, η κρίση του νερού, ο περιβαλλοντικός ρατσισμός, η προώθηση των πολυεθνικών εταιρειών στα εδάφη και στις πηγές τους, ο εξορυκτικισμός -η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων για το κέρδος- και η "χρηματιστηριοποίηση της ζωής" είναι σημαντικά στοιχεία της πραγματικότητας του Νότου.

Οι αυτόχθονες λαοί, οι αγρότες και οι νέοι βρίσκονται στην πρωτοπορία των περιβαλλοντικών αγώνων και οι γυναίκες παίζουν, στο εσωτερικό τους, έναν ρόλο πρώτου επιπέδου. Η κατάσταση αυτή είναι το προϊόν της ειδικής τους καταπίεσης και όχι του βιολογικού τους φύλου -όπως το έχει δείξει ο μη-ουσιολογικός οικοφεμινισμός. Η πατριαρχία επιβάλλει στις γυναίκες κοινωνικές λειτουργίες που συνδέονται άμεσα με τη "φροντίδα" και τις θέτει στην πρωτοπορία των περιβαλλοντικών προκλήσεων.

Οι γυναίκες παράγουν το μεγαλύτερο τμήμα της βασικής διατροφής στις χώρες του Νότου, είναι επομένως άμεσα αντιμέτωπες με τα πλήγματα που επιφέρει η κλιματική αλλαγή, με τον εξορυκτικισμό και με τις αγροτοεπιχειρήσεις. Επίσης, αυτές είναι που εξασφαλίζουν τα περισσότερα καθήκοντα που συνδέονται με την εκπαίδευση των παιδιών και με τη συντήρηση του σπιτιού. Έτσι βρίσκονται άμεσα αντιμέτωπες με τις επιπτώσεις στην υγεία και στην εκπαίδευση από την καταστροφή του περιβάλλοντος και τη δηλητηρίαση του κοινότητων τους. Η αυτο-οργάνωση των θυμάτων του κλιματικού χάους και η υπεράσπισή τους είναι τμήμα της

κλιματικής πάλης. Οι γυναίκες μέσα στις κοινότητες τους βρίσκονται στην καρδιά των κινητοποιήσεων αυτών.

1.5 Μαζική μετανάστευση

Υπάρχουν σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμών: 250 εκατομμύρια διεθνείς μετανάστες, 750 εκατομμύρια εσωτερικοί μετανάστες, συχνά εξαιτίας διαρθρωτικών οικονομικών αλλαγών με σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά περιοχή. Υπάρχουν επίσης και μετακινήσεις διαρκείας που οφείλονται σε πολέμους και στη βία του οργανωμένου εγκλήματος, και τώρα υπάρχουν και εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Τα δύο τρίτα των διεθνών μεταναστεύσεων γίνονται ανάμεσα σε χώρες που έχουν ανάλογο επίπεδο ανάπτυξης.

Οι γυναίκες μεταναστεύουν, τόσο διεθνώς όσο και στο εσωτερικό των χωρών, ψάχνοντας καλύτερες συνθήκες ζωής για τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους, ή εξαιτίας πολιτικών διώξεων, ή μετά από πολέμους και από τοπικές βιαιότητες, ή ακόμα και εξαιτίας της οικιακής βίας. Στο πλαίσιο της κρίσης, η μετανάστευση αυξάνει την καταπίεση και τις επιπτώσεις της στην εκμετάλλευση των γυναικών. Αυτές είναι που υποφέρουν από ακραία φτωχοποίηση και από απώλεια των δικαιωμάτων τους και αντιμετωπίζουν σεξουαλική διάκριση, ρατσισμό και εκμετάλλευση. Οι γυναίκες επίσης υποφέρουν και από τις "νέες" μορφές εργασίας, που πρακτικά είναι πολύ κοντά στη δουλεία: εγκλεισμό, πορνεία και εμπορία τους.

Οι βιομηχανικές χώρες χρειάζονται τη μεταναστευτική εργατική δύναμη τόσο στον τυπικό όσο και στον άτυπο τομέα. Ωστόσο, οι μετανάστες γίνονται συχνά ο στόχος ξενόφοβων καμπανιών που τους παρουσιάζουν ως εκθρούς. Κατασταλτικές νομοθεσίες, που περιορίζουν τη μετανάστευση, πλήττουν τις οικογένειες, είτε δίνοντας στις γυναίκες την αποκλειστική ευθύνη της φροντίδας της οικογένειας όταν οι άνδρες μέλη της οικογένειας μεταναστεύουν είτε, αντίστροφα, υποχρεώνοντάς τες να γίνουν μετανάστριες για να κερδίσουν λεφτά για τις οικογένειές τους. Η μεταναστευτική αλυσίδα βαραίνει έτσι όλο και περισσότερο στις γυναίκες μέλη της οικογένειας των μεταναστριών για να ασχολούνται με τις οικογένειες που μένουν πίσω στις χώρες προέλευσης.

1.6 Κρίση αναπαραγωγής

Ο καπιταλισμός πάντα χρειαζόταν να εξασφαλίζει την αναπαραγωγή της ερ-

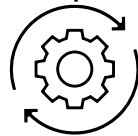
γατικής δύναμης χωρίς την οποία δε θα μπορούσε να λειτουργήσει: η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης είναι αναπόσπαστο τμήμα του κύκλου της αξιοποίησης του κεφαλαίου.

Η πατριαρχική μορφή της καπιταλιστικής οικογένειας, ενισχυμένη από ένοικους όπως ο "μισθός του αρχηγού του νοικοκυριού", που αποδίδει στις γυναίκες μέσα στην οικογένεια την ευθύνη για τα καθήκοντα της αναπαραγωγής, επέτρεψε στον καπιταλισμό να εξασφαλίζει την αναπαραγωγή αυτή με το ελάχιστο κόστος για τον ίδιο.

Είναι μια άνιση διαδικασία, όχι μόνο επειδή η ανάπτυξη του ίδιου του καπιταλισμού είναι άνιση, έτσι που σήμερα βλέπουμε ακόμα και προκαπιταλιστικά απομεινάρια να παραμένουν σε ορισμένες περιοχές του κόσμου, αλλά και επειδή, για οικονομικούς και πολιτικούς λόγους, τα μοντέλα που αναπτύχθηκαν σε διαφορετικές καταστάσεις ποικίλουν.

Όταν ο καπιταλισμός χρειάζεται τη μάζα των γυναικών να συμμετάσχει στη μισθωτή εργασία, ιδιαίτερα κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά στο μεταπολεμικό μπουμ στις αναπτυσσόμενες καπιταλιστικές χώρες, αναγκάστηκε, με διάφορους τρόπους ανάλογα με το συσχετισμό δύναμης και με την ακριβή φύση της τοπικής οικονομίας, να προσφέρει ορισμένες υπηρεσίες μέσα από το κράτος: εκπαίδευση, υγεία, στέγη, βρεφονηπιακούς σταθμούς, κλπ. Η εργασία αυτή, θεωρούμενη ως γυναικεία, επειδή θα αντιστοιχούσε στο ρόλο των γυναικών μέσα στην οικογένεια, ήταν και παραμένει χαμηλά αμειβόμενη και εκτελείται, στη μεγάλη της πλειονότητα, από γυναίκες, που συχνά προέρχονται από εθνικές μειονότητες και/ή μετανάστριες.

Αλλά καθώς ο καπιταλισμός έχει εισέλθει σε βαθιά οικονομική κρίση, αναγκάστηκε να επιτεθεί και σε αυτές τις ίδιες υπηρεσίες και δικαιώματα μέσα από τη λιτότητα, προσπαθώντας ταυτόχρονα να κρατήσει και τις γυναίκες στη μισθωτή εργασία, αλλά μειώνοντας περαιτέρω τους μισθούς και τις συνθήκες τους. Αυτό αύξησε το βάρος για πολλές γυναίκες, αναγκάζοντάς τες να κάνουν τη δουλειά που προηγουμένως εξασφάλιζε το κράτος. Και έσπρωξε πολλές γυναίκες να εγκαταλείψουν την αγορά εργασίας ή να καταλάβουν ακόμα πιο επισφαλείς θέσεις απασχόλησης. Και επίσης δημιούργησε μια αυ-

ξανόμενη ζήτηση για ακόμα πιο κακοπληρωμένες και επισφαλείς γυναίκες -όπως και χωρίς χαρτιά-, για να κάνουν τις δουλειές αυτές επιτρέποντας σε άλλες γυναίκες να κρατήσουν τις θέσεις τους στην αγορά εργασίας.

2. Παράγοντες που προκάλεσαν την άνοδο αυτήν

2.1 Τα κεκτημένα των προηγούμενων κυμάτων

Οι νέες γενιές μπόρεσαν να επωφεληθούν -με άνισο αλλά συνδυασμένο σε παγκόσμια κλίμακα τρόπο- από τα κεκτημένα του γυναικείου κινήματος των προηγούμενων κυμάτων: πρώτα-πρώτα στο επίπεδο των τυπικών δικαιωμάτων, των νομοθεσιών, της πρόσβασης των γυναικών στην εκπαίδευση και στην υγεία, και, κατόπιν, στο επίπεδο των αναπαραγωγικών και σεξουαλικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, του ανοίγματος στον επαγγελματικό, ακαδημαϊκό, πολιτιστικό, πολιτικό και μιντιακό κόσμο. Σε πολλές χώρες, ορισμένες σοσιαλιστικές φεμινιστικές τάσεις (πάλης των τάξεων) πάλεψαν με επιτυχία μέσα -και μαζί με- το εργατικό κίνημα για να βελτιωθούν τα εργατικά δικαιώματα.

2.2 Επέκταση των γυναικών στην εργασία

Οι γυναίκες δουλεύουν παντού περισσότερο από τους άντρες,... αλλά ένα τμήμα της εργασίας τους καθίσταται αόρατο: οι γυναίκες συνεχίζουν να αντιπροσωπεύουν πάνω από τα τρία τέταρτα της μη αμειβόμενης εργασίας φροντίδας στον κόσμο, τόσο στο Νότο όσο και στον Βορρά.

Ακόμα και αν η απόκλιση από τους άντρες συνεχίζει, ωστόσο οι γυναίκες εισέρχονται όλο και περισσότερο στην παγκόσμια αγορά εργασίας, με 4 στους 10 εργαζόμενους παγκοσμίως να είναι γυναίκες. Η αύξηση αυτή παρατηρείται σε όλες τις περιοχές, έστω και αν σε ορισμένες, όπως στη βόρεια Αφρική και στη δυτική Ασία, το ποσοστό τους είναι μικρότερο (λιγότερο από το 30%) από,τι σε άλλες περιοχές του παγκόσμιου Νότου.

Παντού οι γυναίκες υφίστανται περισσότερη επιβεβλημένη μερική εργασία, τάση που ενισχύθηκε με την πανδημία του Covid-19. Η υποαπασχόληση αυτή μπορεί να φτάνει έως και στο ήμισυ της συνολικής γυναικείας απασχόλησης. Σε παγκόσμιο επίπεδο, σχεδόν οι μισές εργαζόμενες βρίσκονται σε αυτό που ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας ονομά-

ζει “ευάλωτη απασχόληση”, ιδιαίτερα στις αγροτικές επιχειρήσεις, στις βιοτεχνίες, στο εμπόριο. Στη νότια Ασία και στην υποσαχάρια Αφρική, ξεπερνούν το 70%.

Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση έχει αλλάξει βαθιά τη δομή της οικονομίας και της απασχόλησης.

Η απασχόληση, χοντρικά, κατά τα τελευταία 20 χρόνια μεταφέρθηκε από τη γεωργία προς τη βιομηχανία και έπειτα προς τις υπηρεσίες, που απασχολούν περίπου το ήμισυ της εργατικής δύναμης.

Το ένα τέταρτο της παγκόσμιας γυναικείας εργατικής δύναμης εξακολουθεί να δουλεύει στη γεωργία, που παραμένει η κυριότερη πηγή απασχόλησης για τις γυναίκες στη νότια Ασία και στην υποσαχάρια Αφρική. Στη Λατινική Αμερική και στην Καραϊβική, η γυναικοποίηση της εργατικής δύναμης στην επαρχία είναι αυξανόμενη. Καθώς πάνω από το 60% των προϊόντων που φτάνουν στις πόλεις προέρχονται από οικογενειακή και αγροτική γεωργία, ο ρόλος των γυναικών είναι ουσιαστικός για την οικονομία. Αλλά οι οικονομικές πολιτικές ευνοούν τους τομείς που προσανατολίζονται προς τις εξαγωγές, και αυτοί κυριαρχούνται κυρίως από άντρες, σε

βάρος των καλλιεργειών για τοπική διατροφή. Καθώς οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα των μικρών καλλιεργητών παγκοσμίως, η κατάστασή τους έτσι επιδεινώνεται περαιτέρω.

Η παρουσία των γυναικών στη βιομηχανία έχει εξασθενήσει μετά το 1995. Γενικά, οι γυναίκες συγκεντρώνονται σε τομείς όπως η υφαντουργία και η ένδυση. Στις “ειδικές οικονομικές ζώνες” (ζώνες χωρίς δασμούς), οι εξαγωγικές βιομηχανίες προσλαμβάνουν κατά προτεραιότητα γυναίκες, συχνά νέες, συνδυάζοντας χαμηλούς μισθούς με απουσία κοινωνικής προστασίας, κακές συνθήκες εργασίας και σεξιστική βία.

Από το 1995 έως το 2015, το μερίδιο των γυναικών που δουλεύουν στις υπηρεσίες έγινε πλειοψηφικό παγκοσμίως. Παντού οι γυναίκες επικεντρώνονται σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων: εμπόριο στις χώρες ενδιάμεσου εισοδήματος, υγεία και εκπαίδευση στις χώρες υψηλού εισοδήματος. Γενικότερα, η έντονη συγκέντρωση των γυναικών συνδέεται με υψηλή συχνότητα της μερικής εργασίας και με σχετική αδυναμία των αμοιβών, κυρίως στις πωλήσεις, στην καθαριότητα και στην εστίαση. Η υπεραντιπροσωπευτικότητα τους στην υγεία, την εκπαίδευση και την κοινωνική εργασία συνδέεται άμεσα με τα έμφυλα στερεότυπα που υποτιμούν την απαιτούμενη κατάρτιση σε αυτούς τους κλάδους.

Αλλά και γενικότερα, ευελιξία και ειδικά επώδυνες συνθήκες, που περιλαμβάνουν πολλαπλότητα καθηκόντων και συναισθηματική εμπλοκή, θεωρούνται ότι είναι “τυπικά γυναικεία χαρακτηριστικά”, τα οποία και διαμορφώνουν νέες μορφές δουλειάς.

Η απόκλιση στους μισθούς ανάμεσα σε γυναίκες και άντρες εκτιμάται στο 23% κατά μέσο παγκόσμιο όρο. Σχεδόν το 40% των γυναικών δεν διαθέτουν κάλυψη κοινωνικής προστασίας από τη δουλειά τους, καθώς είναι σε άτυπο τομέα, σε μαύρη εργασία, περιστασιακά, στο σπίτι, ... Το αποτέλεσμα είναι ότι 200 εκατομμύρια γυναικών που φτάνουν σε ηλικία συνταξιοδότησης δεν έχουν καμία σύνταξη. Και συνολικά το 70% των φτωχών στον κόσμο είναι γυναίκες.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η μαζική προσφυγή στην τηλε-εργασία, η οποία ενώνει στον ίδιο χώρο, στην οικία, τόσο τη μισθωτή εργασία όσο και την ακόμα πιο αυξημένη οικιακή εργασία, ενισχύει το ψυχικό και πνευ-

ματικό βάρος που πέφτει στις γυναίκες. Σπρωγμένες σε παραίτηση από εξάντληση, εξαιτίας της υπερβολικής δουλειάς, απολυόμενες ή εμποδιζόμενες να κάνουν τις δραστηριότητές τους, πολλές γυναίκες βλέπουν να τους αφαιρούνται τα μέσα για να καλύψουν με αυτόνομο τρόπο τις ανάγκες τους.

Δεν διαθέτουμε ακόμα αρκετές στατιστικές, για να εκτιμήσουμε πλήρως τι σημαίνει αυτό για τη θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας, αλλά ασφαλώς μπορούμε να πούμε πως οι ως τώρα ανισότητες επιδεινώνονται.

Η “γυναικοποίηση” της εργασίας σημαίνει ταυτόχρονα και ότι αυξάνει η αριθμητική συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, αλλά και ότι, εξαιτίας των πληγμάτων από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, οι χαρακτηριστικές συνθήκες της κατάστασης των γυναικών στην εργασία -επισφάλεια, αστάθεια, ευάλωτη κατάσταση, υποαπασχόληση, απουσία δικαιωμάτων και κοινωνικής προστασίας, μικρή συνδικαλιστική ένταξη, ...- έχουν την τάση να επεκταθούν στο σύνολο του προλεταριάτου.

Η επισφάλεια στην απασχόληση αυξάνει συνεχώς και αφορά σχεδόν το ήμισυ της συνολικής απασχόλησης. Το ίδιο και η άτυπη οικονομία, που αφορά περισσότερους από έξι στους δέκα εργαζόμενους(-ες) στον κόσμο.

Τα όρια ανάμεσα στην αμειβόμενη εργασία και στην ξεκούραση τείνουν να απαλειφθούν -όπως και στην εργασία της αναπαραγωγής, πρέπει να είσαι στην υπηρεσία του εργοδότη 24 ώρες το 24-ωρο- και το ίδιο συμβαίνει και με τα όρια ανάμεσα την προσωπική και στην επαγγελματική ζωή. Και απαιτείται και η εφαρμογή ικανοτήτων και χαρακτηριστικών που αποδίδονται στις γυναίκες, όπως κομψή εμφάνιση, γοητεία, προσοχή στις σχέσεις, συμπόνια, πολυεργασία, ..., στην υπηρεσία της επιχείρησης.

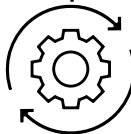
2.3 Αύξηση της σεξιστικής βίας

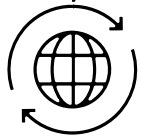
Η βία απέναντι στις γυναίκες, που κατασκευάζεται κοινωνικά και φυσικοποιείται από το κράτος, χαίρει ατιμωρησίας. Οι βίαιοι θάνατοι εντάσσονται σε ένα σύνθετο δίκτυο διακρίσεων και εκμετάλλευσης των γυναικών, με βάση το φύλο τους, αλλά και την κοινωνική τους τάξη, την εθνικότητά τους συμμετοχή, σε καταστάσεις πολλαπλών κινδύνων -περιθωριοποίηση, ανασφάλεια, στρατιωτικοποίηση, μετανάστευση, κλπ.

Πάνω από το ένα τρίτο των γυναικών παγκοσμίως θα υποστούν σεξουαλική ή φυσική βία στη ζωή τους. Η πλειονότητα των γυναικών που σκοτώνονται σε πράξεις σεξουαλικής βίας αφορά εταιρο ή πρώην. Και βρισκόμαστε μπροστά σε κλιμάκωση των σεξιστικών εγκλημάτων, που επιδεινώθηκε από την κρίση του 2008, με τη διάλυση των δημοσίων υπηρεσιών και της κοινωνικής προστασίας, την αύξηση των ευθυνών και καθηκόντων φροντίδας, τη μείωση των δυνατοτήτων διαφυγής από τη βία, ενώ οι πολιτικές λιτότητας μειώνουν τη χρηματοδότηση των κέντρων και των καταφυγίων για τις γυναίκες θύματα βίας. Η αυξανόμενη οικονομική, ψυχολογική και σεξουαλική ανεξαρτησία των -νέων- γυναικών τις καθιστά στόχους για “αντίποινα” από την πλευρά των αρσενικών μελών της οικογένειας. Τα εγκλήματα μίσους για να “διορθωθούν” οι συμπεριφορές των γυναικών, των λεσβίων, των τρανς, που “προδίδουν” τους συντηρητικούς κώδικες, νομιμοποιούνται από τους προπαγανδιστές της πολιτικής και θρησκευτικής δεξιάς.

Η γυναικοκτονία, που σήμερα αναγνωρίζεται ως μία από τις ακραίες μορφές έμφυλης βίας, είναι η δολοφονία και η θανάτωση γυναικών ακριβώς επειδή είναι γυναίκες και πηγάζει από διάφορες μορφές βίας: φυσικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής, οικογενειακής, εργασιακής, θεσμικής. Η μορφή αυτή βίας αρχίζει να διαπιστώνεται κατά τη δεκαετία του 1980 και τεκμηριώνεται στην Θιουδά Χουάρεθ του Μεξικού από το 1993. Κατόπιν ιχνυλατείται σε αυτή τη χώρα ολόκληρη και τώρα αναγνωρίζεται ως ηπειρωτικό φαινόμενο στη Λατινική Αμερική, αλλά και παγκοσμίως. Το σύνθημα «Ni Una Más!» («ούτε μία ακόμα»), που εφφύραν οι Μεξικάνες, μετατράπηκε, 22 χρόνια αργότερα στο «Ni Una Menos!» («ούτε μία λιγότερη»), των Αργεντινών γυναικών -σύνθημα που υιοθετείται πλέον και σε ηπειρωτικό, αλλά και σε παγκόσμιο, επίπεδο-, πράγμα που αποτελεί απτή απόδειξη της επιμονής και της αύξησης αυτής της μορφής μισογυνικής και ματιστικής βίας, καθώς και της ατιμωρησίας και της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε πολλές χώρες, οι γυναίκες οργανώνονται για να αναζητήσουν τις εξαφανισμένες κόρες τους και να ζητήσουν δικαιοσύνη από το κράτος για τα ζητήματα γυναικοκτονίας. Υιοθετώντας τα ονόματα των θυμάτων, οι καμπάνιες αυτές γίνονται εμβληματικές.

Το κίνημα #MeToo, που αναδύθηκε

στις ΗΠΑ, είχε παγκόσμιο αντίκτυπο. Οι γυναίκες πήραν το λόγο, για να καταγγείλουν τη σεξουαλική παρενόχληση σε διάφορες σφαίρες πολιτιστικές, επαγγελματικές, κοινωνικές και την παρενόχληση στην εργασία. Έσπασαν τη σιωπή, πράγμα που αποδεικνύει τα εμπόδια που συναντούν όταν θέλουν να το κάνουν θεσμικά και αυτό, έτσι, στήριξε και τη νομιμοποίηση της δημόσιας καταγγελίας.

Μια νέα γενιά νέων φεμινιστριών αντέδρασε στη σεξουαλική βία μέσα στα πανεπιστήμια, αντιμετωπίζοντας τις πανεπιστημιακές αρχές και απαιτώντας απαντήσεις και μέσα για να αντιμετωπίζονται οι σεξουαλικές αυτές επιθέσεις.

Σε πολλές χώρες, οι γυναίκες εξαφανίζονται, αφού έχουν χρησιμοποιηθεί ως σεξουαλικές σκλάβες και για εξαναγκαστική εργασία από διεθνή δίκτυα εμπορίας και οργανωμένου εγκλήματος. Σε πολλές συγκρούσεις, ο βιασμός χρησιμοποιείται ως πολεμικό όπλο. Ακολουθεί έτσι διάφορα μοτίβα, από την κοινοτική ταπείνωση ως την εθνική κάθαρση, περνώντας από την τρομοκρατία των όπλων πληθυσμών.

Οι μεταναστευτικές συνθήκες των γυναικών τις καθιστούν πιο ευάλωτες στη σεξουαλική βία, στις εξαφανίσεις, στην πορνεία, στη σωματεμπορία, στην εκμετάλλευση, στην αποκοπή από τις οικογένειές τους (πολλές ταξιδεύουν μαζί με τα παιδιά τους), σε καταχρηστικές φυλακίσεις, σε αρρώστιες, σε ατυχήματα και σε γυναικοκτονία. Καθώς συχνά είναι υπεύθυνες και για τα παιδιά που ταξιδεύουν μαζί τους, γίνονται διπλά στόχος και οι δυσκολίες αυξάνουν επειδή η κατάσταση της εργαζόμενης χωρίς χαρτιά δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την εύρεση εργασίας ή υπηρεσίας για τις ίδιες και τα παιδιά τους.

Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, με την πίεση του φεμινιστικού κινήματος για να αναλάβει το κράτος τις ευθύνες του και να δημιουργήσει νέα νομικά πλαίσια που να αντιμετωπίζουν τη βία, πολλές χώρες εισήγαγαν νομοθεσίες και δημόσιες πολιτικές για να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες και τη βία κατά των γυναικών και τις γυναικοκτονίες. Ωστόσο, οι κυβερνητικές αυτές υποσχέσεις, σε αντίθεση με τα λόγια τους, στην πράξη, δεν μεταφράστηκαν σε πολιτικές που να χρηματοδοτηθούν ή να εφαρμοστούν και, ακόμα λιγότερο, που να είναι σε θέση να εξαφανίσουν τη βία. Αντίθετα, η βία αυξάνει παράλλη-

λα με την ορατότητα που της αποδίδει η ενέργεια και η αποφασιστικότητα των γυναικών να την καταγγέλλουν.

Τα εμπόδια στα οποία προσκρούουν οι γυναίκες θύματα της βίας στο να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη συνδέονται με τις σεξουαλικές διακρίσεις, τις προκαταλήψεις για κατωτερότητα των γυναικών και τα στερεότυπα που στηρίζονται από τη συστημική κουλτούρα και ιδεολογία. Οι αγωνίστριες, όσες υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι φεμινίστριες που παλεύουν για την υποστήριξη των γυναικών θυμάτων βίας αντιμετωπίζουν την εκθρόνιση και τις απειλές, την ποινικοποίησή τους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την εξαναγκαστική εξορία τους.

2.4 Αυξημένος ρόλος των γυναικών σε κοινωνία και κοινωνικά κινήματα

Οι γυναίκες πάντα συμμετείχαν ενεργά στα κινήματα διαμαρτυρίας απέναντι στην κατεστημένη τάξη πραγμάτων. Αλλά είναι ιδιαίτερα κατά τις τελευταίες δεκαετίες που οι γυναίκες αναδύθηκαν σαφώς ως πολιτικό υποκείμενο, στο πρώτο πλάνο των κινητοποιήσεων κάθε είδους.

Ας αναφέρουμε μόνο μερικές:

- Τη Maxima Acuña και τον αγώνα της κατά των εξορυκτικιστικών δραστηριοτήτων στο Περού.
- Την Berta Caceres, υπερασπίστρια του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ονδούρα.
- Την Alaa Salaa, ηγέτρια της δημοκρατικής εξέγερσης στο Σουδάν.
- Τις Alicia Garza, Patrisse Cullors, και Opal Tometi του κινήματος Black Lives Matter στις ΗΠΑ.
- Την Greta Thunberg στο παγκόσμιο κίνημα νεολαίας ενάντια στην κλιματική καταστροφή.
- Την Dayamani Barla από το Τζαρχάντ στην Ινδία, επικεφαλής μιας μαζικής κινητοποίησης κατά της μεγαλύτερης χαλυβουργίας στον κόσμο, της ArcelorMittal.
- Το Ποιμενικό Συμβούλιο Γυναικών Μασαί από το Λολιόντο (Τανζανία), που καθοδηγεί αγώνες για τη γη.
- Τις Mujeres Unidas y Activas (MUA),

μια οργάνωση λατινο-αμερικανίδων μεταναστριών στην περιοχή του Σαν Φρανσίσκο (ΗΠΑ), που έπαιξε ρόλο κλειδί για να υιοθετηθεί, το 2013, ο νόμος για τα δικαιώματα των οικιακών εργαζομένων...

Οι γυναίκες οργανώνουν αντιστάσεις των κοινοτήτων τους, όπως:

- Η πορεία γυναικών που διεκδικεί την προστασία της γης, της υγείας και της εκπαίδευσης, για πάνω από 100 αυτόχθονες λαούς στη Βραζιλία.
- Ο πρωταρχικός ρόλος των αυτόχθονων γυναικών του Ισημερινού που έχουν εξεγερθεί ενάντια στα οικονομικά μέτρα που θέλουν να σταματήσουν τις επιδοτήσεις στα καύσιμα, το οποίο θα έχει επίπτωση στην καθημερινή τους ζωή.
- Οι γυναίκες στα Πρώτα Έθνη του Καναδά και ο αμερικανο-ινδιάνες γυναίκες στις ΗΠΑ που κατάφεραν να σταματήσουν την εκμετάλλευση φυσικών πόρων στα εδάφη τους.
- Οι νέες και οι φοιτήτριες στη Χιλή συμμετείχαν σε μια εντυπωσιακή εξέγερση, η οποία αποκάλυψε ότι η χώρα, που παρουσιάζεται ως το νεοφιλελεύθερο μοντέλο προς μίμηση στην περιοχή, αποτελεί πλήρες αντιπαράδειγμα, και ανέτρεψε το Σύνταγμα του Πινοσέτ.
- Η M Coordinadora Feminista, ιδιαίτερα μέσα από την οργάνωση συνελεύσεων και την επεξεργασία φεμινιστικού προγράμματος, έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία αυτή.
- Στη Βόρειο Αφρική και στη Μέση Ανατολή, οι γυναίκες που ηγήθηκαν των κινήματων κατά των τυραννιών και της κοινωνικής κατάρρευσης είναι αναγκασμένες να διεξάγουν και την ιδεολογική μάχη κατά του θρησκευτικού φονταμενταλισμού που διαπερνάει την κοινωνία και την κρατική μηχανή.
- Στη Βραζιλία και στις ΗΠΑ, οι γυναίκες ήταν επικεφαλής των διαμαρτυριών ενάντια στην καταστροφική διαχείριση της πανδημίας εκ μέρους των κυβερνήσεών τους, και των αυταρχικών και ματιστών Προέδρων τους, Μπολσονάρο και Τραμπ.

- Σε δύο χώρες του τέως σοβιετικού μπλοκ, οι γυναίκες ηγούνται του λαϊκού μαζικού αγώνα κατά των αυταρχικών και διεφθαρμένων καθεστώτων. Στην Πολωνία, με αφορμή την αμφισβήτηση του -ήδη πολύ περιορισμένου- δικαιώματος στην άμβλωση, κινητοποιήσαν εκατομμύρια ανθρώπους, δημιουργώντας το χώρο για μια γενική δημοκρατική επέκταση των διεκδικήσεων. Στη Λευκορωσία, αυτές βρέθηκαν στην πρώτη σειρά των λαϊκών αγώνων για το σεβασμό των εκλογικών αποτελεσμάτων και για να φύγει η κυβέρνηση των σφετεριστών.

Η νέα φεμινιστική άνοδος και ο αυξημένος ρόλος των γυναικών στα κοινωνικά κινήματα επέτρεψε την εμφάνιση νέων γυναικείων πολιτικών προσωπικτήτων. Η εκλογή της Ada Colau ή και της συντρόφισσάς μας Teresa Rodriguez στο Ισπανικό Κράτος, νέων -μη λευκών- γυναικείων εκπροσώπων από την αριστερά των Δημοκρατικών στις ΗΠΑ, όπως της Alexandria Ocasio Cortez και της Rashida Tlaib, ή στη Βραζιλία της Marielle Franco και της συντρόφισσάς της Monica Benicio, το μαρτυρούν παραδειγματικά.

Βρισκόμαστε, έτσι, μπροστά σε μια αξιόλογη ανάπτυξη ενός ενεργού και ηγετικού ρόλου των γυναικών μέσα στο κοινωνικό και πολιτικό κίνημα, που εισβάλλουν πλήρως στις εθνικές πολιτικές διαδικασίες αντιστεόμενες στη φτωχοποίηση πλατιών λαϊκών στρωμάτων από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές.

Βλέπουμε ότι πρόκειται για αγώνες που συνδέονται με το ζήτημα της υπεράσπισης της ζωής, της κοινωνικής αναπαραγωγής με την οικολογική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστικής και ενίοτε και πνευματική έννοια. Αυτό συμβαδίζει και με μια συνειδητοποίηση από τις πρωταγωνίστριες αυτών των αγώνων για την έμφυλη ανισότητα και την πατριαρχική βία που επικρατεί στον ίδιο το δικό τους χώρο όπως και γενικότερα στην κοινωνία.

2.5 Τα προηγούμενα κύματα διεθνώς

Στη διάρκεια του προηγούμενου κύματος του γυναικείου κινήματος, είχαν γίνει προσπάθειες για διεθνή συντονισμό. Στα τέλη της δεκαετίας του 1970, ιδρύθηκε η Διεθνής Καμπάνια για το Δικαίωμα στην Έκτρωση και μετά εξε-

λίχθηκε και μετατράπηκε σε Παγκόσμιο Δίκτυο Γυναικών για τα Αναπαραγωγικά Δικαιώματα, που είναι πάντα ενεργό. Οι πρώτες φεμινιστικές Συναντήσεις (Encuentros) στη Λατινική Αμερική και στην Καραϊβική οργανώθηκαν στην Κολομβία το 1981 και συνεχίζουν ενεργά ανά διετία. Η Συνδιάσκεψη αυτή αποφάσισε να χαρακτηρίσει τις 25 Νοεμβρίου ως ημέρα πάλης ενάντια στη βία κατά των γυναικών, ημερομηνία που υιοθετήθηκε και από τον ΟΗΕ ως διεθνής ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών.

Η Παγκόσμια Πορεία Γυναικών κατά της φτώχειας και της βίας γεννήθηκε το 1998, στη συνέχεια της Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ για τις γυναίκες, στο Πεκίνο το 1995, εμπνεόμενη από την πορεία γυναικών στο Κεμπέκ την ίδια χρονιά, αλλά πιο προσανατολισμένη προς τις λαϊκές γυναίκες και προς τη δράση στο δρόμο, με 17 διεκδικήσεις και προτάσεις για την εξάλειψη της φτώχειας και της βίας κατά των γυναικών. Η Πορεία γνώρισε κάποια επιτυχία κατά την περίοδο των κοινωνικών Φόρουμ και υπάρχει ακόμα σε ορισμένες χώρες.

Οι διάφορες αυτές προσπάθειες για διεθνή συντονισμό συνέπεσαν με στιγμές ανόδου των κοινωνικών κινήματων σε διεθνές επίπεδο και υπέστησαν την ίδια εξασθένηση με τα κινήματα αυτά. Ωστόσο, παρά τις αρνητικές πλευρές της ΜΚΟ-ποίησης, τέτοιες δομές επέτρεψαν τη συνέχιση ενός ορισμένου διεθνούς συντονισμού. Υπήρξαν διεθνείς συναντήσεις αγροτισσών για τα ζητήματα της διατροφικής επικυριαρχίας (Nyeleni – Μαλί 2007) και μια όλο και πιο φεμινιστική τοποθέτηση της Via Campesina, κύριου αγροτικού διεθνούς δικτύου που έχει αναπτυχθεί.

Ταυτόχρονα, όλες οι κοινωνικές εξεγέρσεις ή επαναστάσεις που ξέσπασαν τις τελευταίες δεκαετίες γνώρισαν ισχυρή συμμετοχή των γυναικών, που ανέπτυξαν τη δική τους ανάλυση και δράση μέσα στα κινήματα αυτά: από το νόμο των γυναικών στο ζαπατιστικό κίνημα ως την παρουσία των γυναικών στα κινήματα Ταχρίρ, Occupy, 15M, στην "αραβική Άνοιξη", καθώς και στο εξαιρετικό παράδειγμα των μαχητριών γυναικών στο Κουρδιστάν. Σε όλα αυτά τα κινήματα δεν υπήρχε πλέον ζήτημα να ιεραρχηθούν οι αγώνες, αντιαποικιακοί, αντικαπιταλιστικοί, δημοκρατικοί, αντιρατσιστικοί και αντιπατριαρχικοί, αλλά αντίθετα αρχίζει να αναδύεται με σαφήνεια ένας φεμινισμός που προσεγγίζει το σύνολο των διασταυρού-

μενων αυτών καταπίεσεων με συνδυασμένο τρόπο.

2.6 Άλλα ρεύματα του φεμινισμού

Σε πολλές χώρες από τις πιο εκβιομηχανισμένες, που είχαν γνωρίσει έναν ορισμένο βαθμό κράτους πρόνοιας στο μεταπολεμικό μπουμ, ένα από τα υποπροϊόντα του δεύτερου κύματος φεμινισμού ήταν ο ρεφορμιστικός και ο φιλελεύθερος φεμινισμός.

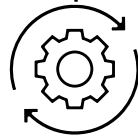
Ο ρεφορμιστικός φεμινισμός χαρακτηρίζεται από την ένταξη των φεμινιστικών και συχνά και αγωνιστικών διεκδικήσεων μέσα στα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα και σε άλλα ρεφορμιστικά κόμματα, ιδιαίτερα όταν βρίσκονται σε τοπική ή εθνική διακυβέρνηση, υιοθετώντας πολιτικές και χρηματοδοτώντας σχέδια που εμπνέονται από το γυναικείο κίνημα αλλά χωρίς ή με λίγη αυτο-οργάνωση. Τα προγράμματα λιτότητας αφήνουν ελάχιστο χώρο σε τέτοιου είδους φεμινισμό.

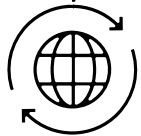
Ο φιλελεύθερος φεμινισμός επικεντρώνεται στα ποσοστά γυναικών στις επιχειρήσεις, στις διοικήσεις και στην κυρίαρχη κουλτούρα, χωρίς να θέτει σε αμφισβήτηση τον ταξικό χαρακτήρα ή και τον χαρακτήρα "φυλής" και, αντίθετα, χρησιμοποιείται και ως άλλοθι για την εκμετάλλευση άλλων κοινωνικών στρωμάτων: μεταναστών, διαφορετικών φυλών, φτωχών, ... Ο φιλελεύθερος αυτός αστικός φεμινισμός χρησιμοποιήθηκε ως φρένο, για μια ορισμένη περίοδο, ώστε νέες γενιές και άλλα στρώματα μη προνομιούχων γυναικών να μην μπορούν να ταυτιστούν με το φεμινισμό.

Στον παγκόσμιο Νότο αναπτύχθηκε και το φαινόμενο της ΜΚΟ-ποίησης, δηλαδή της εξάρτησης και της σταδιακής εξουδετέρωσης των κινήματων των γυναικών μέσα από ΜΚΟ και στο πλαίσιο διάφορων ραντεβού του ΟΗΕ, που χρηματοδοτήθηκαν και επαγγελματιοποιήθηκαν από αυτές σε βάρος του ριζοσπαστισμού τους και της αυτοδιαχείρισης.

Δεδομένης της επιδείνωσης των συνθηκών ζωής και της αυξανόμενης επισφάλειας, μετά την κρίση του 2008, και αντίθετα προς τις αυταπάτες του σταδιασμού, τα κινήματα που δημιουργήθηκαν στη δεκαετία του 2010 αναπτύχθηκαν σε σαφή αντιπαράθεση με αυτές τις προσεγγίσεις.

Ένα άλλο προβληματικό εμπόδιο εί-

ναι και η αναγέννηση ενός ρεύματος φεμινισμού με βάση το βιολογικό ντετερμινισμό, το οποίο το βλέπουμε κυρίως στις αντιδραστικές καμπάνιες με στόχο να περιοριστούν τα δικαιώματα των γυναικών τρανς στους δημόσιους χώρους.

3. Ποιές είναι οι ιδιομορφίες του κινήματος αυτού;

Ο σημερινός κύκλος κινητοποιήσεων έχει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, που προέρχονται από το πλαίσιο στο οποίο διεξάγονται. Από τη μια, βρίσκουμε ζητήματα που χαρακτηρίζουν την ιστορική περίοδο (κρίση της αριστεράς, των πολιτικών υποκειμένων, νεοφιλελεύθερος ατομικισμός που επεκτείνεται σε όλες τις σφαίρες, καχυποψία απέναντι στην πολιτική, απώλεια αλλά και ανανέωση του ενδιαφέροντος για στρατηγική, κλπ.) και, από την άλλη, βρίσκομαστε με τις ίδιες τις δικές μας μορφές αγώνα, με μια νέα γραμματική του φεμινιστικού κινήματος. Το φεμινιστικό κίνημα είναι ένα δημιουργικό κίνημα, που είναι σε θέση να βάλει στο τραπέζι νέες συζητήσεις και νέα εργαλεία για να αλλάξει ο κόσμος.

3.1 Γεωγραφική διεύρυνση και διευρυνόμενο περιεχόμενο

Οι κινητοποιήσεις έχουν αγκαλιάσει όλο τον πλανήτη, με μεγαλύτερη απήχηση στη Λατινική Αμερική και στην περιφέρεια της Ευρώπης. Η Αργεντινή, η Βραζιλία, η Ισπανία και πρόσφατα το Μεξικό βρίσκονται επικεφαλής στις κινητοποιήσεις αυτές που επεκτάθηκαν και σε άλλες χώρες. Οι τεράστιες διαμαρτυρίες για το δικαίωμα στην έκτρωση στην Πολωνία το 2020 -που ξαναάρχισαν και το 2021- ενάντια στη σχεδόν πλήρη ποινικοποίηση από την κυβέρνηση του δικαίωματος των γυναικών να αποφασίζουν ανήκουν επίσης στην ίδια εξέλιξη. Η ιστορική νίκη των Αργεντινών γυναικών στη νομιμοποίηση της έκτρωσης, στα τέλη του 2020, αποτελεί δικαιολογημένο λόγο πανηγυρισμού για τον κόσμο όλο. Η πάλη για το δικαίωμα επί του σώματός σου, για το δικαίωμα να αποφασίζεις και για την αποποινικοποίηση της έκτρωσης, καθώς και η πάλη κατά της ματιστικής βίας (ιδιαίτερα ενάντια στη γυναικοκτονία και στη σεξουαλική βία) ήταν οι κύριοι άξονες της κινητοποίησης.

Η φεμινιστική απεργία έγινε κεντρικός άξονας συνάρθρωσης του φεμινιστικού κινήματος σε διεθνές επίπεδο επε-

κτεινόμενη σε όλο τον πλανήτη. Αλλά το πιο σημαντικό είναι να καταλάβουμε πώς αυτή η φεμινιστική απεργία αναδύεται σε μια στιγμή που οι γυναίκες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, ως πρωτοπορία, των αντιστάσεων στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Και να καταλάβουμε επίσης ότι οι αντιστάσεις αυτές έχουν ιδιαίτερες μορφές σε κάθε περιοχή. Στις ΗΠΑ, συναρθρώθηκαν γύρω από την απόρριψη του Τραμπ. Στη Βόρειο Αφρική και στη Μέση Ανατολή, ο ρόλος που έπαιξαν οι γυναίκες στις κοινωνικές και πολιτικές κινητοποιήσεις είναι αναμφισβήτητος.

Η πάλη κατά της ματιστικής βίας επέτρεψε επίσης να συναρθρωθεί το κίνημα και σε διεθνές επίπεδο, με αμοιβαία αναγνώριση από τη Λατινική Αμερική ως την Ινδία, από την Αφρική ως την Ευρώπη. Πρωτοβουλίες όπως το #Metoo διακρίνονται από τη μιντιακή τους απήχηση, αλλά η αμοιβαία αυτή αναγνώριση και η έμφαση που μπαίνει στη σεξουαλική βία πάνε πολύ πιο πέρα από τις πρωτοβουλίες αυτές, σε μια συνεχή δουλειά για να υπάρξει ορατότητα, καταγγελία και οργάνωση απέναντι σε τέτοια βία.

Είναι επίσης σημαντικό να γνωστοποιήσουμε καλύτερα, σε διεθνές επίπεδο, και τις άλλες μορφές αντίστασης που δεν χρησιμοποιούν την απεργία: εξεγέρσεις, ειρηνικές καταλήψεις και πολιτιστικοί αγώνες.

3.2 Νέες γενιές και νέοι φορείς

Η είσοδος των νέων γυναικών στις κινητοποιήσεις αυξάνει και οι νέες αυτές γενιές φέρνουν μαζί τους και έναν νέο τρόπο να κατανοηθεί ο φεμινισμός και η πολιτική δουλειά, ξεκινώντας από τη δική τους προσωπική εμπειρία της καθημερινής ματιστικής βίας. Σε πολλές περιπτώσεις, η είσοδος αυτή συνοδεύεται από μια αμφισβήτηση της ηγεμονίας του θεσμικού φεμινισμού, καθώς οι κινητοποιήσεις γεννιούνται από μια κρίση στις απαντήσεις που δίνει ο φεμινισμός αυτός στα προβλήματα και τις ανάγκες των γυναικών.

Αυτό δεν είναι καινούργιο στο φεμινιστικό κίνημα, όπου το προσωπικό είναι πάντα πολιτικό, αλλά έχει να κάνει με τον τρόπο με τον οποίο οι νέες γενιές ταυτίζονται με την πολιτική και συγκροτούνται ως υποκείμενα, με το πώς επαναδιατυπώνουν την προσωπική και συλλογική τους ταυτότητα, με το τί περιμένουν από τους χώρους αυτοοργάνωσης του κινήματος, με το πώς οι

κοδομούν χώρους φεμινιστικής αμοιβαιότητας, κλπ. Όλα αυτά εκφράζουν την ανάγκη ενός φεμινιστικού υποκειμένου που να απαντάει στις σημερινές προκλήσεις, που να ιδιοποιείται τις απαιτήσεις αυτές, που να αυτο-αμφισβητείται και να ξανα-ανακαλύπτει τον εαυτό του, κλπ. Αυτό συνεπάγεται επίσης την ανάγκη να σφυρηλατηθεί μια συλλογική πολιτική έκφραση της νέας εξέγερσης των γυναικών, πράγμα που σημαίνει πως το κίνημα θα χρειαστεί δομές και χώρους για να μπορέσουν οι γυναίκες να συζητήσουν δημοκρατικά για τον τρόπο οικοδόμησης, για τον τρόπο αποτελεσματικής εφαρμογής της αλλαγής και για την προσέκλυση αυξανόμενου αριθμού γυναικών. Όταν οι χώροι αυτοί δεν υπάρχουν ή περιορίζονται π.χ. στον πανεπιστημιακό κόσμο, τότε οι δυνατότητες να δημιουργηθεί μια αληθινά στρατηγική σκέψη περιορίζονται.

3.3 Νέες ανησυχίες

Η προσοχή στο “προσωπικό” προέρχεται από ανησυχίες που επανέρχονται και ενισχύονται όπως για την ανάγκη χώρων αλληλοστήριξης μέσα στις φεμινιστικές οργανώσεις, για τους τρόπους λήψης των αποφάσεων και για τους τρόπους συζήτησης, για την οικοδόμηση χώρων ένταξης και συμμετοχής, ... καθώς και για αυτά που αφορούν την καθημία μας: τη σημασία των συναισθηματικών και σεξουαλικών πλεωρών, τις ταυτότητες φύλου, την έκφραση του τρόπου βίωσης της ταυτότητάς μας, την ανάγκη αξιοδότησης της καθημερινής μας ζωής, το να ξανασκεφτούμε τον τρόπο με τον οποίο συσχετιζόμαστε οι μεν με τους δε, και σε τελευταία ανάλυση το να βάλουμε τη ζωή μας στο κέντρο, με τη σημασία των συναισθημάτων, της φροντίδας. Συζητήσεις για τη μητρότητα, για ο,τιδήποτε αγγίζει το σώμα μας και τη σεξουαλικότητά μας, για τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε το χρόνο, κλπ.

Οι σκέψεις αυτές μπορεί να οδηγούν σε πόλωση επί της εμπειρίας και επί της ατομικής αντίδρασης και όχι τόσο για συλλογικό εντοπισμό και δράση, αλλά σε ορισμένες περιστάσεις συμβάλλουν και στο να αναδειχθούν σε πρώτο επίπεδο ζητήματα που ως τώρα παρουσιάζονταν σα να μην είχαν τόσο θέση στο φεμινισμό, ενώ γενικά απουσιάζουν και από τα άλλα κοινωνικά και πολιτικά κινήματα.

Νέα υποκείμενα αναδύθηκαν στο κοινωνικό και πολιτικό προσκήνιο, προκαλώντας αποφασιστικότητα στο να

συμπεριλάβουν και να προσφέρουν ορατότητα σε υποκείμενα που ως τότε ήταν αόρατα, παίρνοντας υπόψη τα ζητήματα του ρατσισμού, της φυλετικής/εθνικής ταυτότητας, της σεξουαλικότητας και της έμφυλης ταυτότητας, καθώς και άλλων ζητημάτων όπως η αναπηρία, η νοτική αρρώστια, οι ηλικιωμένοι, η σχέση μεταξύ επαρχίας και πόλης, κλπ.

Ο ρόλος των γυναικών, ιδιαίτερα των νέων γυναικών, μέσα στο κίνημα Black Lives Matter ήταν ιδιαίτερα διακριτός και το ίδιο και οι ειδικές κινητοποιήσεις που διεκδίκησαν ότι οι Black Trans Lives Matter.

Το κίνημα αλληλοβοήθειας, κατά μεγάλη πλειονότητα καθοδηγούμενο από γυναίκες, λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό με βάση τις αρχές της αυτο-φροντίδας για αμοιβαιότητα στις οποίες απέδωσαν ιδιαίτερη αξία από πριν οι φεμινίστριες, ιδιαίτερα οι νέες γενιές φεμινιστριών, οι αγρότισσες, οι αυτόχθονες και οι άλλοι άνθρωποι που οργανώνονται στις περιοχές τους. Οι γυναίκες επίσης προωθούν συνειδητές αρχές πάλης κατά των διακρίσεων και συλλογικής αντίστασης. Στο πλαίσιο της αμφισβήτησης της θεσμοποίησης ορισμένων τμημάτων του κινήματος, το σύνθημα “αλληλεγγύη, όχι φιλανθρω-

πία” είναι ουσιαστικό.

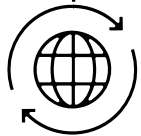
Ορισμένα συνδικάτα, πιο πρόσφατα ή πιο ριζοσπαστικά, έχουν εντείνει την οργάνωσή τους στους “ουσιαστικούς” τομείς, των οποίων η υποτίμηση υπογραμμίστηκε κατά την πανδημία, και προχώρησαν και σε μεγάλες στρατολογήσεις και δημιούργησαν και νέες δομές. Καταγράφηκαν και ορισμένες νίκες, μικρές αλλά συμβολικές, σε στιγμή που η άρχουσα τάξη έχει καταφέρει να περάσει το βάρος της πανδημίας στην εργατική τάξη και ιδιαίτερα στα μέλη της που είναι ιδιαίτερων φυλών και γυναίκες. Η οργάνωση αυτή θέτει επίσης σε αμφισβήτηση το γεγονός ότι τα παραδοσιακά κόμματα χαίρονται που μπορούν να κάνουν, προς τους εργαζόμενους αυτών των τομέων με πολλές γυναίκες και ιδιαίτερων φυλών, χειρονομίες υποστήριξης χωρίς περιεχόμενο και χωρίς να δώσουν την υλική στήριξη που αξίζει η συμβολή τους στη συλλογική ευημερία, τόσο σε όρους αμοιβής όσο και σε όρους συνθηκών εργασίας.

3.4 Νέες μέθοδοι πάλης: φεμινιστική απεργία και εμπειρίες γυναικείων χώρων

Η φεμινιστική απεργία αναδύεται ως η νέα μέθοδος πάλης του σημερινού

κύκλου κινητοποιήσεων σε πολλές χώρες, όχι μόνο εξαιτίας της συναρθρωτικής της δύναμης αλλά και πιο θεμελιακά επειδή συνεπάγεται την επεξεργασία και την επέκταση της απεργίας ως εργαλείο αγώνα. Η φεμινιστική απεργία έρχεται να διαλύσει το διαχωρισμό ανάμεσα σε παραγωγικό και σε αναπαραγωγικό, υπογραμμίζοντας τις σχέσεις τους και, κυρίως, βάζοντας την έμφαση στο αναπαραγωγικό ως στρατηγική για να τεθεί η ζωή στο επίκεντρο.

Η κλασική απεργία δεν απέκλειε ποτέ την αναπαραγωγική πλευρά: για να κρατήσει μια απεργία, χρειάζονται προμήθειες, σε μια γενική εξεγερσιακή απεργία. Πρέπει να συναρθρωθούν μηχανισμοί τροφοδοσίας, αναπαραγωγής της ζωής, οργάνωσης της ζωής διαφορετικά. Μακρόχρονοι αγώνες, που βλέπουν την αυτο-οργάνωση των γυναικών στις κοινότητες να υποστηρίζουν την απεργία, όπως η απεργία των βρετανών ανθρακωρύχων το 1984-1985, αποκαλύπτουν εν μέρει πολλές από αυτές τις πλευρές. Στην πραγματικότητα, η δυναμική της απεργίας για την οικοδόμηση εναλλακτικής εξουσίας, για την οικοδόμηση παράλληλης κοινωνίας με μορφές οργάνωσης των εργαζομένων σε κάθε σφαίρα της ζωής, χρειάζεται την αναπαραγωγική

διάσταση. Ωστόσο, ποτέ αυτή δεν είχε αναγνωριστεί.

Η φεμινιστική απεργία ήρθε να ξανα-σκεφτεί την απεργία σαν εργαλείο που ενσωματώνει όχι μόνο ό,τι ως τότε έμενε αόρατο αλλά και προωθώντας αυτό που έχει επεξεργαστεί το φεμινιστικό κίνημα.

Η πρωτοβουλία της Διεθνούς Απεργίας Γυναικών το 2017 οδήγησε σε μια νέα πρόταση διεθνούς συνάρθρωσης, που συγκεκριμενοποιήθηκε στη μαζική απεργία 6 εκατομμυρίων ανθρώπων το 2018 στο Ισπανικό Κράτος, στις απεργίες στην Ιταλία, στο Βέλγιο και στην Ελβετία, που οργανώθηκαν από το κίνημα των γυναικών με τα συνδικάτα, μετά από τις απεργίες του 2016 στην Αργεντινή ενάντια στη σεξιστική βία και στην Πολωνία για το δικαίωμα στην έκτρωση. Οι γυναίκες δεν είναι παντού οργανωμένες γύρω από την πρόταση της απεργίας ως τέτοιας. Υπάρχουν πολύ διαφορετικές οργανωτικές εκφράσεις, που σε ορισμένες χώρες ριζώνουν γερά στις διεκδικήσεις και στους αγώνες των κοινοτήτων και των αυτοχθόνων εθνοτήτων.

Αυτό που ονομάζουμε “εμπειρίες εντοπιότητας” είναι μια μορφή να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι γυναίκες οργανώνονται στις αστικές και επαρχιακές τους περιοχές, συγκροτώντας σημαντικούς κοινούς αγώνες για να οικοδομήσουν την αντίσταση ενάντια σε πλήγματα στα δικαιώματα. Αυτό δημιουργεί και τις υλικές συνθήκες της επιβίωσης, επιβίωση στην πανδημία, αφού ορισμένες κυβερνήσεις δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη τους για τον πιο φτωχό πληθυσμό. Υπάρχουν διαφορετικές εμπειρίες σε πολλά μέρη όπου οι γυναίκες καθοδηγήτριες και πρωταγωνίστριες, ιδιαίτερα στο Νότο του πλανήτη, αλλά και στις περιφέρειες των πόλεων των κεντρικών χωρών του καπιταλισμού. Εδώ είναι που η λαϊκή εξουσία αναδύεται μέσα από την κοινοτική εργασία, την αυτο-οργάνωση και την αλληλεγγύη, από συλλογικότητες επισφαλών και άνεργων εργαζομένων, γυναικών και νέων από περιφέρειες, από την αγροτική και οικολογική γεωργία, από δημόσια σχολεία, από αγωνιζόμενους εκπαιδευτικούς.

Τα βιώματα των εμπειριών, συνειδητοποιημένα, επεξεργασμένα και μετασχηματισμένα, υπάρχουν εδώ και από πάνω από 500 χρόνια αντίστασης στην αποικιακή επιδρομή, που βίωσε τα εδάφη του πλανήτη και τα σώματα των

κυριαρχούμενων, μέσα στην προγονική σύνεση και κουλτούρα, στις μνήμες των αγωνιζόμενων συλλογικών υποκειμένων. Αυτά έχουν μεγάλη σημασία για να ξεπεραστούν οι ακραίες καταστάσεις. Και είναι όλες σημαντικές για να μπορέσει να οικοδομηθεί μια άλλη κοινωνία: να οικοδομηθεί πάνω στη βάση της δικής μας ιστορίας, εντοπίζοντας τις εμπειρίες που μετρούν και αλλάζοντας τις ζωές των γυναικών που ριζώνουν στα μέρη όπου ζουν, οργανώνουν την αντίστασή τους. Η εμπειρία αυτή δείχνει τη σημασία της εντοπιότητας για το λαϊκό φεμινισμό που αναπτύσσεται στον κόσμο και το ρόλο του σήμερα.

3.5 Νέες θεωρητικές κατανοήσεις

Ο αντικαπιταλιστικός φεμινισμός και η φεμινιστική οικονομία επεξεργάστηκαν θεωρητικά το πώς το κεφάλαιο προσκρούει στη ζωή και πώς ο φεμινισμός, αναδιοργανώνοντας το χρόνο και την εργασία, είναι σε θέση να έρθει σε ρήξη με τη λογική αυτήν και να αμφισβητήσει το σύστημα (ή το σύνολο των συστημάτων καταπίεσης), προτείνοντας έναν άλλο τρόπο σύνδεσης με τη φύση και ικανοποίησης των ουσιαστικών μας αναγκών. Η θεώρηση αυτή απορρίπτει το αξίωμα του “ουσιοκρατικού” φεμινισμού σύμφωνα με το οποίο οι γυναίκες θα είχαν μια ειδική σχέση με τη φύση, επειδή γεννάνε. Ο τρόπος με τον οποίο ο καπιταλισμός απάντησε ιστορικά στην ανάγκη εξασφάλισης της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης, που είναι με την απόδοση στις γυναίκες της αναπαραγωγικής εργασίας, διευκολύνει τις γυναίκες στη συνειδητοποίηση των αναγκών της ζωής και των ορίων και των υλικών βάσεων, όπου συμπεριλαμβάνεται και η εντοπιότητά τους.

Η θεωρία της κοινωνικής αναπαραγωγής αναφέρεται στην ανάγκη του καπιταλισμού για αναπαραγωγική εργασία. Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε από μαρξίστριες φεμινίστριες με βάση τη σχέση ανάμεσα στη μη αμειβόμενη οικιακή εργασία, που είναι απαραίτητη για την αναπαραγωγή του καπιταλιστικού συστήματος και της κοινωνίας και που διεξάγεται κατά πλειονότητα από τις γυναίκες, και στη θέση των γυναικών στην ίδια την αγορά εργασίας, που συγκεντρώνεται σε τομείς που αντικατοπτρίζουν το ρόλο των γυναικών στην οικογένεια.

Οι διασταυρούμενες καταπίεσεις [intersectionality] -ως κατανόηση του γεγονότος ότι η εμπειρία των πολ-

λαπλών καταπίεσεων δεν είναι απλό άθροισμα- έχει επίσης ενισχύσει τη μαρξιστική μας ανάλυση.

Οι συζητήσεις για τα Green New Deals και για την ανάγκη να δημιουργηθούν πολλές και καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας στο σύνολο του τομέα της φροντίδας πήραν μεγάλη έκταση σε χώρους των ακτιβιστών.

Η εργασία, ο χρόνος, το σώμα και η γη/φύση γίνονται, έτσι, κεντρικά στοιχεία των σημερινών θεωρητικών επεξεργασιών, που ξεκινούν από αυτό που μάθαμε όντας στην πρώτη γραμμή των νεοφιλελεύθερων επιθέσεων (ενίσχυση της επισφάλειας της ζωής, ιδιωτικοποιήσεις, υποβάθμιση του περιβάλλοντος,...) και από μια θεωρητική προσπάθεια να επεκταθεί η κριτική του καπιταλισμού από τη συσσώρευση του κεφαλαίου και προς την αναπαραγωγική διάσταση.

4. Ποιά είναι η στρατηγική του σημασία;

Τα τελευταία χρόνια, ο ρόλος του διεθνούς κινήματος των γυναικών έχει σημαντικά αλλάξει. Σήμερα, δεν μπορεί πλέον να κατανοηθεί απλώς ως κλαδικό ζήτημα (αιτήματα και προτάσεις που αγγίζουν ένα ειδικό τμήμα του πληθυσμού), αλλά γίνεται μια προσπάθεια να εκφραστεί μια ορισμένη ολότητα. Ως φεμινίστριες και μαρξίστριες, πρέπει να αναλύσουμε την αλλαγή αυτήν, να της αποδόσουμε τη σημασία που της αξίζει και να αναπροσαρμόσουμε τη στρατηγική μας κατανόηση για το φεμινιστικό κίνημα.

4.1 Οδηγώντας την αντίσταση των κυριαρχούμενων τάξεων συνολικά

Οι άμεσες επιπτώσεις της διαδικασίας καπιταλιστικής εξόδου από την κρίση του 2007-2008 είναι δύο: Είναι η γενίκευση και η επιδείνωση των συνθηκών επισφάλειας της ζωής, που αγγίζουν όλο και περισσότερους ανθρώπους, ενώ στις πιο σοβαρές περιπτώσεις μειώνεται και η διαφορά μεταξύ επισφάλειας και αποκλεισμού. Και είναι και η εμφάνιση μιας κρίσης της κοινωνικής αναπαραγωγής στις χώρες του παγκόσμιου Βορρά, αντίστοιχη με την κρίση που ήδη υπήρχε στις χώρες του Νότου και που συνδέεται με το φαινόμενο “περιφερειοποίηση του κέντρου”. Είναι οι γυναίκες που έχουν υποστεί την κρίση και που έχουν πλέξει δίκτυα ασφάλειας τελικής καταφυγής, συχνά με αντίτιμο

τη δική τους τωρινή εξάντληση και την αφαίρεση της δυνατότητάς τους για το μέλλον να ολοκληρωθούν ως αυτόνομοι άνθρωποι. Είναι στα περιθώρια αυτά, στους χώρους που συνδέονται με την κοινωνική αναπαραγωγή και με την όλο και μεγαλύτερη επισφάλεια στη ζωή που διεξάγονται σήμερα οι κύριες μάχες και που οργανώνεται ένας νέος κύκλος αγώνων.

Μιλάμε όχι μόνο για άνοδο του φεμινιστικού κινήματος, αλλά και για ένα φαινόμενο “γυναιοποίησης της αμφισβήτησης”. Γενικά, και αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο από την αρχή της πανδημίας, υπάρχουν πέντε τομείς στους οποίους οι γυναίκες οδηγούν αγώνες και αντιστάσεις:

τους αγώνες για τις κοινωνικές υπηρεσίες (και, στην Ευρώπη, ενάντια στην αποδιάρθρωση των κρατών πρόνοιας)

τους αγώνες για αξιοπρεπή στέγη

τους αγώνες για διατροφική επικυριαρχία και για το δικαίωμα στη γη και στο νερό (που συναντήθηκαν τους τελευταίους μήνες με τα νέα κινήματα για κλιματική δικαιοσύνη και ενάντια στον εξορυκτικισμό)

τους αγώνες για βελτίωση των συνθηκών εργασίας και για την κατάκτηση δικαιωμάτων σε αυτό που βρισκόταν ως τώρα “στο περιθώριο της αγοράς εργασίας”, καθώς και στις αναπαραγωγικές θέσεις, αλλά που, στη σημερινή φάση της καπιταλιστικής κρίσης, επεκτείνεται και κανονικοποιείται μετατρεπόμενο όλο και περισσότερο σε “νόρμα” (επισημασμένοι τομείς, ίσως και στη μαύρη εργασία, γεωγραφικές μετακινήσεις, κλπ.)

και τις αντιστάσεις απέναντι στους νέους νεοφιλελευθερισμούς.

Η πανδημία έχει ωστόσο θέσει ιδιαίτερα εμπόδια στη δυνατότητα των αγροτιστών του Νότου να οργανώνονται. Ο αγώνας κατά των αθέμιτων χρεών, ειδικά των καταχρηστικών μικροπιστώσεων, είναι που κινητοποιεί τις πιο φτωχές γυναίκες.

Οι επιπτώσεις της συγκυρίας που περιλαμβάνει αυτή τη “γυναιοποίηση της αμφισβήτησης” και τη σταθεροποίηση ενός φεμινιστικού κινήματος ως θεμελιακού φορέα κινητοποίησης σε πολλές χώρες, που είναι σε θέση να εκραγεί σε στιγμές έντονης υποχώρησης και διάλυσης των κοινωνικών σχέσεων, κουβαλώντας βαθιά αντικαπιταλιστικές ενοράσεις, είναι πολλαπλές. Το

ένα από τα κύρια είναι πως η δυναμική διαρκούς κινητοποίησης και δικτύωσης έχει καταστήσει το φεμινισμό αγωνιστική σχολή εκπαίδευσης για πολλές γυναίκες, που πολιτικοποιούνται γρήγορα και μπορούν να παρέμβουν και σε άλλους τομείς, δημιουργώντας γυναικείες αναφορές και ισχυρές γυναίκες που ασκούν διαφόρων τύπων ηγεσίες. Από την άλλη, πρέπει να υπογραμμίσουμε τη συνάρθρωση των διεκδικήσεων και των συγκεκριμένων αγώνων που δεν είναι αυστηρά φεμινιστικοί αλλά πολύ πιο συνολικοί: ενάντια στα σύνορα ως χώρους συστηματικών σφαγών, ενάντια στην καταστροφή γαιών από τη βιομηχανική γεωργία, ιδιαίτερα την κτηνοτροφία, και τις εξορυκτικές πολυεθνικές, για την υπεράσπιση των πολιτικών δικαιωμάτων ενάντια στις ακροδεξιές ή αυταρχικές κυβερνήσεις, για την απάντηση και την αντίσταση στις πολιτικές διαρθρωτικής προσαρμογής, κλπ. Το πρόγραμμα της διεθνούς απεργίας γυναικών στις διάφορες χώρες μας δίνει μια καλή άποψη.

4.2 Στρατηγική κατανόηση για το ρόλο του γυναικείου κινήματος

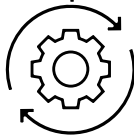
Συμφωνούμε με την ιδέα που διαδίδεται όλο και περισσότερο μέσα στο κίνημα των γυναικών ότι οι φεμινιστικές προοπτικές συγκροτούν μια προνομιούχα οπτική για να αναλύσουμε τις συνθήκες της σύγχρονης εκμετάλλευσης. Επίσης συγκροτούν προνομιούχα οπτική για να δοκιμάσουμε νέες μορφές οργάνωσης και αγώνα. Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι όλα όσα αναλύθηκαν ως τώρα έχουν σημαντικές στρατηγικές επιπτώσεις. Έτσι, υποστηρίζουμε πως οι φεμινιστικές απεργίες και οι απεργίες γυναικών μπορούν να θεωρηθούν ως μια κεντρική εμπειρία για να σκεφτούμε την οργάνωση, όχι μόνο των γυναικών, αλλά και της πλειονότητας της εργατικής τάξης. Εξάλλου, και ο τρόπος με τον οποίο συναρθρώνονται οι φεμινιστικές κινητοποιήσεις για το δικαίωμα στην έκτρωση ή ενάντια στη γυναικοκτονία και τη ματιστική βία ανοίγει έναν ολόκληρο χώρο άμεσης σύγκρουσης με το ταξικό κράτος και τους θεσμούς του: δικαιοσύνη, στρατό, θρησκευτικές αρχές, κλπ.

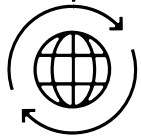
Η διαδικασία αυτή εκδημοκρατισμού του εργαλείου της απεργίας ενδέχεται να έχει και μακρόχρονες επιπτώσεις, καθώς διαλύει το μονοπώλιο των συνδικαλιστικών γραφειοκρατιών στη νομιμοποίηση του καλέσματος της απεργίας. Οι ημέρες 8 Μάρτη του 2018, 2019 και 2020 επέτρεψαν σε σημαντι-

κό στρώμα εργαζομένων γυναικών να οργανώσουν μια απεργία, σε πολλές περιπτώσεις για πρώτη φορά στη ζωή τους. Η αυτοπεποίθηση, η αυτονόμηση, η συσσώρευση εμπειρίας και τα δίκτυα που στήνονται με χιλιάδες γυναίκες μπορούν να σημάνουν ποιοτικό άλμα για όλη την τάξη που δεν μπορεί να αποτιμηθεί παρά με το χρόνο. Το άλλο στοιχείο εκδημοκρατισμού είναι η οργάνωση της απεργίας σε τομείς πολύ συχνά ξεχασμένους από τον παραδοσιακό συνδικαλισμό, όπως στη φροντίδα ή στην κατανάλωση, οι οποίοι ωστόσο είχαν σημασία στο εργατικό κίνημα των αρχών του αιώνα: οι απεργίες κατά του υψηλού κόστους της ζωής ή για τα ενοίκια αποτελούν καλό παράδειγμα. Προς αυτή την κατεύθυνση, ο εκδημοκρατισμός της απεργίας μας επιτρέπει να δοκιμάσουμε το εργαλείο αυτό στο περιθώριο της αγοράς εργασίας που αναφέραμε προηγουμένως. Αυτό ενισχύει την ιδέα πως οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν οι ίδιες και κατεξοχήν εργασία.

Η χρήση του απεργιακού εργαλείου, η κεντρικότητα των αγώνων για την κοινωνική αναπαραγωγή, η προσπάθεια να κατανοηθούν οι διαδικασίες παραγωγής και αναπαραγωγής ως ένα ολοκληρωμένο όλο και η λειτουργία τους ως φορέας πολιτικοποίησης και ριζοσπαστικοποίησης των μαζών καθιστούν αυτό το νέο φεμινιστικό κίνημα μια διαδικασία ανάπτυξης της ταξικής συνείδησης. Σε παγκόσμια κλίμακα, το φεμινιστικό κίνημα επανα-ορίζει τους ανταγωνισμούς και μετατρέπεται σε φεμινιστική ταξική πάλη. Η δυνατότητα των γυναικών να παίξουν το ρόλο αυτόν στη σημερινή ιστορική στιγμή δεν εξαρτάται από μια ουσιοκρατική ταυτότητα, αλλά από το ρόλο των γυναικών στη διαδικασία της κοινωνικής αναπαραγωγής, το οποίο και ωθεί τα συμφέροντα των γυναικών να ταυτιστούν με της ανθρωπότητας, στο μέτρο που εκφράζουν δικαιώματα για όλες τις γυναίκες και όχι μόνο για ένα προνομιούχο στρώμα.

Αυτό δε σημαίνει πως ως τώρα ο φεμινισμός δεν συνδεόταν με την πάλη των τάξεων, ούτε και ότι ο μαρξισμός και ο φεμινισμός θα έχουν γίνει πλέον ένα, ακυρώνοντας την αυτονομία του τελευταίου. Αλλά, στο σημερινό πλαίσιο καπιταλιστικής κρίσης, οι συγκεκριμένες ιστορικές μορφές της αναπαραγωγής του κεφαλαίου καταστρέφουν την κοινωνική βιωσιμότητα της ζωής σε όλο και περισσότερες περιοχές του κόσμου και είναι ασύμβατες με τις θε-

μελιακές φεμινιστικές διεκδικήσεις, που σημαίνει ότι κάθε φεμινιστική συνείδηση καταλήγει να συγκρουστεί με τους πυλώνες της καπιταλιστικής συσσώρευσης.

Μία στρατηγική πρόκληση του παρόντος είναι να σκεφτούμε τον τρόπο με τον οποίο ο φεμινισμός μας επιτρέπει να ανακαλύψουμε και πάλι συνθήματα όπως να μοιράσουμε τις θέσεις εργασίας -αυτή τη φορά πληθυντικώς-, για δραστηκή μείωση του χρόνου εργασίας, που συνδέεται με την κοινωνικοποίηση της αναπαραγωγικής εργασίας, να ξανασκεφτούμε ποιές θέσεις απασχόλησης είναι κοινωνικά αναγκαίες, αλλά και ποιές οικονομικές δραστηριότητες θα έπρεπε να σταματήσουν καθώς είναι καταστροφικές για τους ανθρώπους ή τον πλανήτη. Απέναντι στον καπιταλιστικό ανορθολογισμό και στη σπατάλη των πόρων και της ανθρωπίνης ενέργειας που προκαλούν πρέπει να στοιχηματίσουμε στην αναδιοργάνωση των εργασιών προς μια κατεύθυνση οικοσοσιαλιστική και φεμινιστική. Είναι θεμελιώδες καθήκον για τη φάση στην οποία βρισκόμαστε. Οι διαδικασίες συσσώρευσης και η κρίση της νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης έχουν ανοίξει ένα νέο ζωηρό και συχνά και βίαιο κύκλο που προσπαθεί να ξαναορίσει τους μηχανισμούς εκμετάλλευσης, κυριαρχίας και καταπίεσης. Το να αμφισβητήσουμε αυτό το νέο ορισμό αποτελεί στοιχείο κλειδί για το αποτέλεσμά του.

5. Προσανατολισμός και καθήκοντά μας στο κίνημα

Υπερασπιζόμαστε την οικοδόμηση ενός πλατιού μαζικού περιεκτικού κινήματος και παλεύουμε για να κρατηθεί η πιο πλατιά ενότητα, αλλά αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι δεν παλεύουμε και για έναν πολιτικό προσανατολισμό του κινήματος.

5.1 Για τις μαζικές διεκδικήσεις

Αναφερόμαστε εδώ στις διεκδικήσεις που απαντούν στις ανάγκες των πιο καταπιεσμένων και εκμεταλλευόμενων ταυτόχρονα με την οικοδόμηση ενότητας ανάμεσα:

- (α) στην πιο πλατιά αντίσταση των γυναικών ενάντια στη δεξιά,
- (β) στο φεμινισμού του 99% (απεργία γυναικών, κλπ.) και
- (γ) στους επαναστάτες.

Εάν οι θεμελιώδεις διεκδικήσεις για τα δικαιώματα των γυναικών είναι προς το συμφέρον όλων των γυναικών, η πραγματοποίησή τους προϋποθέτει τη φροντίδα να υπάρξουν και τα αναγκαία προς τούτο μέσα και χρηματοδοτήσεις για να γίνουν πραγματικότητα, ακόμα δηλαδή και για τις πιο περιθωριοποιημένες και λιγότερο ευνοημένες γυναίκες και ΛΟΑΤΚΙ. Έτσι, για παράδειγμα, ενώ παλεύουμε για να πετύχουμε νομικές κατοχυρώσεις για το δικαίωμα στην έκτρωση, ενάντια στην υποχρεωτική στείρωση, ιδιαίτερα των μαύρων, ιθαγενών και ανάπηρων γυναικών, ή για να υπάρξει δικαιοσύνη για τα θύματα της βίας, πρέπει επιπλέον να παλεύουμε και για να υπάρξουν τα μέσα για πρόσβαση στις υπηρεσίες περιθάλψης, συμβουλευτικής και νομικής στήριξης, για τις γυναίκες και τους ΛΟΑΤΚΙ. Αλλά επιπλέον θα πρέπει να παλεύουμε και για να εξασφαλίζεται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές χωρίς διακρίσεις απέναντι στις γυναίκες για λόγους νομικών διαφοροποιήσεων, πόρων, εθνικής ή μεταναστευτικής προέλευσης, σεξουαλικότητας ή σεξουαλικής ταυτότητας. Πρέπει να παλεύουμε και μαζί με τις γυναίκες θύματα της κατάχρησης μικροπιστώσεων και όλων των μορφών τοκογλυφίας.

Επομένως, παλεύουμε για να στηρίξει το κίνημα στο σύνολό του τις διεκδικήσεις των πιο περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως και για να καταπολεμήσει στο εσωτερικό του τις συμπεριφορές που ενέχουν διακρίσεις. Στηρίζουμε την αυτο-οργάνωση των γυναικείων πληθυσμών που υφίστανται διακρίσεις, ως προϋπόθεση ενός συγκεκριμένου ενωτικού και καθολικού κινήματος.

Ταυτόχρονα, αγωνιζόμαστε για να αποδεικνύεται στην πράξη ότι το σημερινό σύστημα είναι ανίκανο να ικανοποιήσει πραγματικά τα αιτήματα των γυναικών, έτσι ώστε η οργάνωση των γυναικών να είναι μια διαρκής διαδικασία πολιτικοποίησης και ριζοσπαστικοποίησης.

5.2 Η αυτο-οργανωμένη μαζική δράση

Η διαδικασία αυτή πολιτικοποίησης και ριζοσπαστικοποίησης ενισχύεται περαιτέρω από την ίδια την εμπειρία αυτο-οργάνωσης στη βάση, σε επίπεδο συνοικιών, επαρχιακών περιοχών, χώρων εργασίας ή σπουδών. Πρέπει, επομένως, να βάλουμε την έμφαση στη συλλογική δράση που οργανώνεται από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους και ενδιαφερόμενες.

Όταν ξεκινούν καμπάνιες από μικρές ομάδες ή συλλογικότητες φεμινιστριών, εμείς προσπαθούμε να τις προσανατολίσουμε προς τη μάζα των γυναικών στις συνοικίες, στους χώρους δουλειάς, κλπ., εκλαϊκεύοντας τις διεκδικήσεις με τα κατάλληλα μέσα (φυλλάδια, θέατρο δρόμου, ακτιβισμοί δρόμου [flas mobs], ανοιχτές συζητήσεις, κείμενα υπογραφών, κοινωνικά δίκτυα) που προσφέρονται σε όλες τις γυναίκες και ευνοούν τη συμμετοχή τους.

Δεν υποστηρίζουμε ούτε οργανώνουμε βίαιες δράσεις πρωτοπορίας που τείνουν να αποκλείουν και να απομακρύνουν τις περισσότερες γυναίκες και να τις εμποδίζουν από το να συμμετέχουν στο μαζικό κίνημα, παρόλο που δεν υποστηρίζουμε ούτε την καταστολή τους από το κράτος. Όταν καθίσταται αναγκαία μια επαφή με τους θεσμούς, τότε εμείς παλεύουμε για να εξασφαλιστεί πως αυτές που αναλαμβάνουν την εκπροσώπηση έχουν επιλεγεί δημοκρατικά και πως δεσμεύονται να αποδώσουν λογαριασμό στις γυναίκες που εκπροσωπούν μέσα από ένα πλαίσιο δημοκρατικού φόρουμ.

Η πρόταση για απεργία γυναικών ή για φεμινιστική απεργία επιτρέπει έναν τέτοιο προσανατολισμό προς τη μαζική δράση, για να απευθυνθούμε σε όλες τις γυναίκες, στους χώρους εργασίας, στον άτυπο τομέα, στο σπίτι, προσεγγίζοντας όλες τις πλευρές της ζωής των γυναικών στην εργασία, είτε παραγωγική είτε αναπαραγωγική. Καλούμε τους άνδρες να στηρίξουν την απεργία γυναικών, εξασφαλίζοντας -τουλάχιστον για τις 8 Μάρτη- την αόρατη εργασία φροντίδας, έτσι ώστε οι εταίρες τους, φίλες και συναδέλφισσες, να μην περιοριστούν τη συμμετοχή τους σε όλες τις δράσεις που προβλέπονται για την ημέρα αυτήν. Στους χώρους εργασίας, αυτό σημαίνει συμμετοχή στην απεργία, για να μπορέσει να γίνει. Και, ως επαναστάτριες μαρξίστριες, επίσης εξηγούμε, και ελπίζουμε να το αποδείξουμε στην πράξη, πόσο μετράει για τον αγώνα η συλλογική δράση στους χώρους εργασίας στο να οικοδομηθεί ένας ευνοϊκός συσχετισμός δύναμης.

5.3 Σημασία του διεθνούς συντονισμού

Σε έναν κόσμο όπου οι αντίπαλοί μας -το καπιταλιστικό σύστημα, οι αυταρχικές δυνάμεις, ανερχόμενες ακροδεξιές και φονταμενταλιστές, οι πολυεθνικοί καταστροφείς του κλίματος- είναι οργανωμένοι σε διεθνές επίπεδο, θα πρέ-

πει το γυναικείο κίνημα να μπορέσει και αυτό να οικοδομήσει και να ενισχύσει τις διεθνείς του σχέσεις.

Η απουσία τυποποιημένων δομών, παρόλο που μπορεί να είναι στοιχείο δύναμης για ένα ριζοσπαστικό κίνημα, καθιστά ωστόσο δύσκολο το διεθνή συντονισμό -που απαιτεί χρήμα και πόρους- και, επομένως, η οικοδόμηση ενός αληθινού διεθνούς συντονισμού ανάμεσα στα ριζοσπαστικά και αυτο-οργανωμένα κινήματα που αναπτύσσονται σήμερα παραμένει ένα έργο για να γίνει. Ως διεθνές ρεύμα, εμείς θα έπρεπε να είμαστε στην πρωτοπορία της οικοδόμησης σχέσεων και της προώθησης όλων των δυνατοτήτων διεθνούς συντονισμού.

5.4 Συνάρθρωση με άλλα κοινωνικά κινήματα

Δεν πρέπει να πέσουμε στην παγίδα μιας καταλογοποίησης των κινήματων σε να ήταν το γυναικείο κίνημα ξεχωριστό και αποσυνδεδεμένο από το εργατικό, από το κίνημα κατά της κλιματικής αλλαγής, από το κίνημα ειρήνης, από τις επαναστατικές διαδικασίες σήμερα στην Αλγερία και στο Σουδάν, από τα κινήματα κατά του ρατσισμού, κλπ. Οι γυναίκες βρίσκονται στην πρωτοπορία των κινήματων αυτών και στο εσωτερικό τους θέτουν τα ζητήματα της θέσης των γυναικών -για παράδειγμα, ενάντια στη σεξουαλική βία της οποίας είναι τα θύματα.

Είναι αναγκαίο, τόσο για το κίνημα των γυναικών όσο και για όλα τα άλλα κινήματα, να δημιουργηθούν σχέσεις ανάμεσα σε όσες και σε όσους συμμερίζονται τους ίδιους στόχους: να αλλάξει η κοινωνία για να οργανωθεί προς

το συμφέρον των πολλών και όχι μιας μειονότητας. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να δείχτεί πόσο η κλιματική αλλαγή, οι ρατσιστικές και αντιμεταναστευτικές πολιτικές, οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι, οι πολιτικές λιτότητας, η άρνηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, πόσο οι διακρίσεις και η βία κατά των ανθρώπων ΛΟΑΤΚΙ έχουν ιδιαίτερες επιπτώσεις στις γυναίκες και με ιδιαίτερα σοβαρό τρόπο, και να επιχειρηθεί να εμπλακεί το γυναικείο κίνημα, ή τμήματά του, στις δράσεις τους.

Επίσης πρέπει να αγωνιστούμε και μέσα σε άλλα κινήματα, ιδιαίτερα στο οργανωμένο εργατικό κίνημα, και με διαφορετικό τρόπο και μέσα στο κίνημα ΛΟΑΤΚΙ, για να δείξουμε πως οι ειδικές διεκδικήσεις των γυναικών είναι και αυτές τμήματα των διεκδικήσεων αυτών των κινήματων. Στηρίζουμε την αυτόνομη οργάνωση των γυναικών (στις διάφορες μορφές της) στο εσωτερικό των κοινωνικών, συνδικαλιστικών και πολιτικών αγώνων και οργανώσεων, ως προϋπόθεση για εξισωτικούς μεικτούς αγώνες.

6. Τα εσωτερικά μας καθήκοντα

Η φεμινιστική δουλειά δεν είναι ένας απλώς ένας από τους τομείς δράσης, αλλά κάτι που πρέπει να επηρεάσει όλες τις άλλες πλευρές της δουλειάς μας και όλη μας την οργάνωση. Θα έπρεπε να υπάρχει ειδική στενή συνεργασία με την επιτροπή ΛΟΑΤΚΙ, καθώς και με τις επιτροπές αντιρατσισμού και οικολογίας/κλιματικής αλλαγής.

Παρόλο που θεμιτά μπορούμε να περπατηνουμε πως βρεθήκαμε στην

πρωτοπορία των μαρξιστών επαναστατών που πήραμε στα σοβαρά τα γυναικεία ζητήματα -με την απόφαση του 1979 και τις αποφάσεις μας το 1991, ακόμα και για τις γυναίκες μέσα στο κόμμα, καθώς και με τις κατοπινές σχετικές συμβολές-, ωστόσο αυτό ήταν το αποτέλεσμα συχνά μιας βολονταριστικής προσπάθειας ενός μικρού αριθμού συντρόφων.

Η φεμινιστική μας δουλειά πρέπει να συνεχίσει να οργανώνεται σε διεθνή βάση συνδυάζοντας τον περιφερειακό (ηπειρωτικό) με τον διεθνή συντονισμό και με ισχυρή σχέση με τα διεθνή καθοδηγητικά όργανα -από την επιτροπή γυναικών της Διεθνούς Επιτροπής, με την τακτική διοργάνωση σεμιναρίων γυναικών και άλλων κατάλληλων μορφών. Αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζει τη δουλειά που οργανώνεται σε εθνικό επίπεδο.

Η δική μας ιστορία μας έχει δείξει ότι, απουσία ειδικών οργάνων που να οργανώνουν τη φεμινιστική δουλειά, αυτή τείνει να μειώνεται όταν το κίνημα εξασθενίζει. Η δέσμευσή μας για τη σημασία της χειραφέτησης των γυναικών στο πρόγραμμα για ένα σοσιαλιστικό μέλλον πρέπει να συμβαδίζει με τη δέσμευσή μας να συνεχίζουμε την πολιτική δραστηριότητα και μόρφωση στις γραμμές μας σε αυτό το ζήτημα.

Διεθνής Επιτροπή 24/2/2021

[Υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή της 4ης Διεθνούς στις 24/2/2021 με 53 ψήφους υπέρ και 3 αποχές]

<https://tpt4.org/?p=5764>

Μυανμάρ – Βιρμανία

Ενάντια στο στρατιωτικό νόμο, αλληλεγγύη με το βιρμανικό λαό!

4η Διεθνής - Διεθνής Επιτροπή, 24/2/2021

Τελευταία νέα: την Κυριακή 28 Φεβρουαρίου, το αστυνομικό σώμα καταστολής και οι στρατιώτες πυροβόλησαν αδιακρίτως κατά του πληθυσμού σε πολλά μέρη της Βιρμανίας, σκοτώνοντας, σύμφωνα με την καθημερινή εφημερίδα, The Irrawady, τουλάχιστον 13 άτομα και τραυματίζοντας σοβαρά πολλούς άλλους (προσωρινός απολογισμός). Πρόκειται για συντονισμένη δράση, με στόχο να χτυπηθεί το κίνημα πολιτικής ανυπακοής. Τώρα υπάρχει ένα νέο κύμα συλλήψεων: πάνω από 830 άνθρωποι φαίνεται ότι έχουν συλληφθεί ή καταζητούνται. Τη Δευτέρα, 1η Μαρτίου, οι συλλήψεις συνέχισαν, αλλά ο στρατός δεν επανέλαβε τις σκληρές επιθέσεις του της προηγούμενης κατά των διαδηλωτών που έστηναν οδοφράγματα για να προστατέψουν τις συνοικίες τους. Ένα νέο βήμα έχει γίνει στην καταστολή, πράγμα που ενισχύει την επείγουσα ανάγκη για διεθνή αλληλεγγύη.

1 Μαρτίου 2021

Ο βιρμανικός στρατός (Tatmadaw) κατέχει την καρδιά της εξουσίας αδιαλείπτως από το 1962 -δεν το πέτυχε με το πραξικόπημα της 1ης Φεβρουαρίου 2021. Το τελευταίο δεν ήταν ούτε το προϊόν μιας απλής σύγκρουσης ανάμεσα σε στρατιωτικές φράξιες, όπως είχε συμβεί στο παρελθόν, ακόμα και αν εξυπηρετεί τις πολιτικές φιλοδοξίες του αρχηγού των ενόπλων δυνάμεων, Min Aung Hlaing, ο οποίος φτάνει σε ηλικία συνταξιοδότησης. Το πραξικόπημα αποτελεί κατά πολύ ένα “προληπτικό πραξικόπημα” απέναντι σε μια πολιτική κατάσταση που έγινε ανεξέλεγκτη. Η Βιρμανία σπαράζεται από μια βαθιά οικονομική και πολιτικοθεσμική κρίση που αντικατοπτρίζει την έκταση των ανατροπών μέσα στην

κοινωνία, καθώς και την επίπτωση της υγειονομικής κρίσης του Covid-19, της οποίας η διαχείριση από το καθεστώς ήταν καταστροφική.

Μην έχοντας καλά εκτιμήσει τις ανατροπές αυτές, το στρατιωτικό επιτελείο δεν περίμενε πιθανόν το τεράστιο κίνημα πολιτικής ανυπακοής, στην αρχή κατά πολύ αυθόρμητο, που προκάλεσε το πραξικόπημα. Η προηγούμενη μαζική κινητοποίηση κατά της στρατιωτικής δικτατορίας, που ωθήθηκε ιδιαίτερα από το φοιτητικό κίνημα και τους δημοσίους υπαλλήλους, ήταν το 1988. Το καθεστώς τότε την είχε πνίξει στο αίμα. Σήμερα, η κινητοποίηση μοιάζει να είναι ακόμα πιο εκτεταμένη. Σχεδόν όλα τα κοινωνικά στρώματα έχουν ενεργοποιηθεί αντιπολιτευτικά, και το ίδιο και οι περισσότερες συνιστώσες (εθνικότητες) της πολυ-εθνικής Ένωσης της Βιρμανίας. Νέο στοιχείο σε σχέση με το 1988: υιοθέτησε γρήγορα ένα ειδικό πλαίσιο δράσης, την Επιτροπή πολιτικής ανυπακοής (CDM).

Μετά τις εκλογές του 2015, τις οποίες είχε κερδίσει σαφώς η Εθνική Ένωση για τη Δημοκρατία (LND) της Aung San Suu Kyi, την επόμενη χρονιά, συνήφθη μια συμφωνία (πολύ άνισου) διαμοιρασμού της εξουσίας ανάμεσα στο στρατό και την Suu Kyi, η οποία υποτίθεται ότι θα ξεκινούσε μια “ειρηνική δημοκρατική μετάβαση”. Το πραξικόπημα της 1ης Φεβρουαρίου επικυρώνει την αποτυχία της μετάβασης αυτής. Ωστόσο, την ίδια αυτή περίοδο, η κοινωνία των πολιτών μόρρεσε να ενισχυθεί και να αποκτήσει μια νέα εμπειρία, ενισχύοντας μια δυναμική που είχε ξεκινήσει ήδη από την προηγούμενη δεκαετία, μετά το οικονομικό άνοιγμα της χώ-

ρας, με την ανάπτυξη της βιομηχανικής μισθωτής εργασίας, συχνά για νέες γυναίκες, με συνδικάτα (ιδιαίτερα στον κλάδο της υφαντουργίας, με εξαγωγικό προσανατολισμό), με συλλόγους και ΜΚΟ, με έναν τύπο, με τη διοργάνωση εκλογών. Διεθνείς σχέσεις αλληλεγγύης δημιουργήθηκαν, ο αγώνας για κοινωνικά και δημοκρατικά δικαιώματα κέρδισε νομιμοποίηση. Να σημειώσουμε, πάντως, ότι η LND προσπάθησε να προσανατολίσει τα κινήματα αυτά προς δικό της, εκλογικό, όφελος, ενώ η κυβέρνησή της υιοθέτησε περιοριστικούς για την ελευθερία νόμους.

Η σύγκρουση ανάμεσα στην Aung San Suu Kyi και το στρατό δεν έγινε κυρίως για ζητήματα γενικού πολιτικού προσανατολισμού. Οι στρατιωτικοί υποψιάζονται, βέβαια, πως το Πεκίνο χρηματοδότησε την εκλογική καμπάνια της LND. Καταπολέμησαν και θα συνεχίσουν να καταπολεμούν τα εθνικά κινήματα που πήραν βοήθεια από την Κίνα. Ωστόσο, τους είναι απαραίτητο και να συνεργαστούν με το μεγάλο τους γείτονα, που επενδύει μαζικά στη χώρα και αναπτύσσει υποδομές, ιδιαίτερα για την κατασκευή ενός λιμανιού σε βαθιά νερά στην περιοχή Rakine (Arakan). Η Βιρμανία έχει, για τον Ξι Ζινπίν, στρατηγική σημασία: αποτελεί ένα είδος “διαδρόμου” που του επιτρέπει να έχει πρόσβαση στον Ινδικό ωκεανό, παραμερίζοντας τα στενά Μαλάκκα που θα μπορούσαν να κλείσουν σε περίπτωση περιφερειακής σύγκρουσης.

Το δράμα του 2017 επιβεβαιώνει πως η κρίση ανάμεσα στην LND και στο στρατιωτικό επιτελείο δεν παίχτηκε για αυτό το ζήτημα, αλλά ακριβώς το αντίστροφο. Υπό την αιγίδα του στρατηγού Min Aung Hlaing, στρατιωτικοί και παραστρατιωτικοί επιτέθηκαν στους Ροκίγγκβα, έναν πληθυσμό κατά πλειονότητα μουσουλμανικό, ο οποίος υπέστη πραγματική σφαγή, για να διευκολύνει την εγκατάσταση των κινεζικών και ινδικών συμφερόντων στην περιοχή τους. Η ακραία βία της επίθεσης αυτής οδήγησε στη μαζική έξοδο 730.000 μελών αυτής της κοινότητας. Η Aung San Suu Kyi -βραβείο Νόμπελ ειρήνης!- όχι μόνο δεν κατάγγειλε τις σφαγές, αλλά και οργάνωσε καμπάνια, ακόμα και σε διεθνές επίπεδο, για να υπερασπιστεί με νύχια και με δόντια το γενοκτονικό καθεστώς, χάνοντας κάθε δημοκρατική και ανθρωπιστική αξιοπιστία. Πράγματι, όπως και ο πυρήνας του στρατιωτικού καθεστώτος, η Suu Kyi υιοθέτησε τον εθνικισμό των Βιρμάνων (πληθυσμός που αποτελεί την πλειονότητα στη Βιρμανία) και δεν εκδήλωσε καμία συμπόνοια για τους Ροκίγγκβα, των οποίων αρνείται να προσφέρει ακόμα και το όνομά τους. Στις δοκιμασίες τους, οι Ροκίγγκβα δεν είχαν καμία στήριξη ούτε από τις Εθνότητες της Ένωσης.

Το bras de fer ανάμεσα στην Aung San Suu Kyi και στον Min Aung Hlaing διεξήχθη σε θεσμικό επίπεδο. Ο συμβιβασμός του 2016 δεν είχε ρυθμίσει το ζήτημα της συνταγματικής μεταρρύθμισης. Το Σύνταγμα του 2008 δίνει στο στρατό το 25% των εδρών του Κοινοβουλίου και της Γερουσίας (στις οποίες έδρες οι διορισμοί γίνονται από το στρατιωτικό επιτελείο -δεν είναι αιρετοί). Και για να αλλάξει το Σύνταγμα, χρειάζεται το 75% των ψήφων. Οι μη εκλεγμένοι νομοθέτες, με τους συμμάχους τους, είναι σε θέση να μπλοκάρουν κάθε τροποποίηση που θα αντέβαινε τα συμφέροντά τους. Εξάλλου, εάν η Προεδρεία του κράτους πηγαίνει νομικά σε πολιτική προσωπικότητα, η χούντα εισήγε στο Σύνταγμα μια ρήτρα, γραμμένη ειδικά για να μην μπορεί να καταλάβει τη θέση αυτή η Aung San Suu Kyi: δεν μπορούν να καταλάβουν την προεδρική θέση οι άνθρωποι που έχουν σύζυγο ή παιδιά ξένης υπηκοότητας (είναι η περίπτωση της). Έτσι, δεν ήταν Αρχηγός Κράτους παρά μόνο “de facto”, ως “Σύμβουλος”,

δεν είχε τον τίτλο.

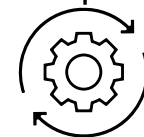
Κατά τις ελεύθερες εκλογές του Νοεμβρίου του 2020, η LND πέτυχε συντριπτική νίκη (83% των ψήφων), σε βάρος του κόμματος των στρατιωτικών. Με τη δύναμη που της έδωσαν οι διαδοχικές της εκλογικές επιτυχίες, η Suu Kyi ήταν σε θέση να απαιτήσει να ξεμπλοκάρει η θεσμική κατάσταση, πράγμα που το αρνήθηκε το επιτελείο και ο Min Aung Hlaing, την ίδια ώρα που καμία τροποποίηση του Συντάγματος δεν μπορούσε να περάσει χωρίς τη συγκατάθεσή τους, εξαιτίας της ποσόστωσης των μη αιρετών στο Κοινοβούλιο. Χάνοντας όλο και μεγαλύτερη νομιμοποίηση, η χούντα προσέφυγε στο προληπτικό πραξικόπημα.

Σημάδι νέων καιρών, η αντίσταση στο πραξικόπημα πήρε αμέσως μαζική διάσταση. Οι νέοι βρίσκονται και πάλι στην αιχμή του αγώνα, μεταξύ τους και η προ-πανεπιστημιακή φοιτητώσα νεολαία. Η γενιά αυτή -Γενιά Z- διαφέρει πολύ από τη γενιά που κινητοποιήθηκε το 1988. Είναι ιδιαίτερα ανοιχτή προς τον κόσμο, κατέχει τους σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας, είναι εφευρετική και έτοιμη να αντιδράσει, υιοθετεί τις ίδιες μορφές δράσης που χρησιμοποιούν και οι ομόλογές της στην περιοχή, ιδιαίτερα στην Ταϊλάνδη, από το θέατρο δρόμου ως το συμβολισμό των τριών δακτύλων να δείχνουν προς τον ουρανό, σε αναφορά στη λογοτεχνική και τηλεοπτική σειρά Hunger Games. Η αλλαγή περιόδου είναι εδώ ιδιαίτερα έκδηλη, καθώς η χώρα είχε κρατηθεί, από το στρατιωτικό καθεστώς, για πολύ καιρό απομονωμένη.

Επίσης στην αντιπολιτευτική δράση μπήκαν και υγειονομικοί, δημόσιοι υπάλληλοι, εκπαιδευτικοί, δημοσιογράφοι, μισθωτοί του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, σκουπιδάρηδες, πυροσβέστες, μικροεπιχειρηματίες και έμποροι. Αφορά όλη την κοινωνία. Η συνομοσπονδία των συνδικάτων της Μυανμάρ (CTUM) κάλεσε σε γενική απεργία στις 8 Φεβρουαρίου, που αφορούσε και πολλές επιχειρήσεις που ελέγχονται από το στρατό. Το κίνημα επεκτάθηκε στην αγροτιά, η οποία έχει αποσταθεροποιηθεί από τις ροές ξένων επενδύσεων. Τοπικές κοινότητες αντιτάσσονται σε σχέδια εξόρυξης και στην κατασκευή φραγμάτων. Να σημειώσουμε, μεταξύ των συνιστώσων που παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση αυτή, την ίδια τη Γενιά Z, τους παλιούς της γενιάς του '88 και το συνδικαλιστικό κίνημα, που συνεργάζονται μέσα στην Επιτροπή Πολιτικής Ανυπακοής (CMD). Υποστηρίζοντας την ενεργητική μη-βία, κάνουν παράλληλα και απεργίες και “ρευστές” ακτιβιστικές δράσεις και μαζικές συγκεντρώσεις. Η CDM βοηθάει ιδιαίτερα την οργάνωση της αλληλεγγύης προς τους απεργούς, που βρίσκονται χωρίς εισόδημα. Άλλη συνιστώσα της αντίστασης είναι η LND, της οποίας τα στελέχη βρίσκονται συστηματικά στο στόχαστρο της καταστολής. Στις περιοχές των Βιρμάνων οι κινητοποιήσεις γίνονται συνήθως με τις σημαίες της Ένωσης (LND) και με τα πορτρέτα της Aung San Suu Kyi.

Κινήματα αντίστασης οργανώνονται και στις περισσότερες εθνότητες. Χωρίς να εμπιστεύονται την Suu Kyi, βιρμανικού εθνικισμού, αυτές βλέπουν στο πραξικόπημα έναν αυξημένο κίνδυνο στρατιωτικής επέμβασης εναντίον τους. Και καθώς το ζήτημα της μεταρρύθμισης του Συντάγματος βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη, προωθούν τις δικές τους διεκδικήσεις, θέτοντας το ζήτημα μιας πραγματικής ομοσπονδιοποίησης. Τα δικαιώματα των εθνοτήτων είναι ένα από τα ζητήματα κλειδιά της βιρμανικής Ένωσης.

Η γενιά των ανώτερων στελεχών του στρατού δεν έχει την

Θεολόγος Ψαραδέλλης 1945-2021

Πέθανε την Κυριακή 11 Απριλίου ο παλιός σύντροφος, ο Θεολόγος Ψαραδέλλης, που ήταν μέλος του ΚΔΚΕ (Κομμουνιστικό Διεθνιστικό Κόμμα Ελλάδας) και της ΟΚΔΕ (Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας), ελληνικό τμήμα της 4ης Διεθνούς.

Ο σύντροφος Ψαραδέλλης, εργάτης αρχικά υφαντουργός και λιθογράφος εν συνεχεία, γεννήθηκε το 1945 στη Μυτιλήνη. Από μικρός οργανώθηκε στη νεολαία της ΕΔΑ και αργότερα στη νεολαία Λαμπράκη. Από το 1963 κερδήθηκε στις ιδέες του επαναστατικού μαρξισμού και έγινε μέλος του ΚΔΚΕ.

Στη διάρκεια της δικτατορίας εντάχθηκε στις Δημοκρατικές Επιτροπές Αντίστασης (ΔΕΑ) -αντιδικτατορική οργάνωση που είχε δημιουργήσει το ΚΔΚΕ-, συνελήφθη λίγους μήνες μετά από το πραξικόπημα και απελευθερώθηκε με την πρώτη αμνηστία που χορηγήθηκε τον Δεκέμβριο του 1967. Με την απελευθέρωσή του συνέχισε την αντιδικτατορική δράση και συνελήφθη εκ νέου στις 5 Μάη του 1969 (μαζί με τον Αντ. Περάκη και όλη την οικογένεια Φελέκη, η οποία αφέθηκε ελεύθερη μετά από λίγες ημέρες, ενώ παρέμεινε κρατούμενος μόνο ο σύντροφος Πάννης Φελέκης. Λίγες εβδομάδες αργότερα κρατούμενος στο Αστυνομικό Τμήμα της Νέας Φιλαδέλφειας κατόρθωσε να αποδράσει.

Από την Αθήνα βρέθηκε στη Μυτιλήνη και κλέβοντας μία βάρκα ενός θείου του έφτασε απέναντι στα τουρκικά παράλια. Η τουρκική αστυνομία τον συνέλαβε και τον προώθησε προς την Ανατολία σε ένα στρατόπεδο προσφύγων. Μετά από λίγο κατόρθωσε να αποδράσει και συνελήφθη όμως στα τουρκοβουλγαρικά σύνορα από τον τουρκικό στρατό. Μεταφέρθηκε και πάλι στο στρατόπεδο των προσφύγων, απ'όπου και πάλι απέδρασε και αυτή τη φορά κατόρθωσε να περάσει τα βουλγαρικά σύνορα και να παραδοθεί σε βούλγαρους στρατιώτες ζητώντας πολιτικό άσυλο και την προώθηση του στη Γαλλία.

Οι στρατιώτες παρέδωσαν τον Ψαραδέλλη στη βουλγαρική αστυνομία στη Σόφια όπου και φυλακίστηκε. Εν συνεχεία ανακρίθηκε από έλληνα στέλεχος του ΚΚΕ, στον οποίο επανέλαβε πως είναι πολιτικός κρατούμενος στην Ελλάδα και ζήτησε την προώθησή του στη Γαλλία. Ο έλληνας ανακριτής του τού είπε πως θα ρωτήσει το κόμμα για την περίπτωσή του και θα πράξει αναλόγως. Το κόμμα, μετά από έρευνα που έκανε, έστειλε το μήνυμα ότι πρόκειται για τροτσκιστή. Τότε λοιπόν, λέγοντάς του ψέματα πως πρόκειται να τον στείλει σε κάποιο βουλγαρικό χωριό που κατοικούν πρόσφυγες, με τις χειροπέδες στα χέρια, τον έβαλε στο τρένο και τον έστειλε στην Ελλάδα. Ο Ψαραδέλλης, μόλις κατάλαβε ότι βρίσκεται στην Ελλάδα κατόρθωσε να αποδράσει και περιπλανώμενος βρέθηκε σε χωριό του Έβρου, στο οποίο, αφού του πρόσφεραν τσάι στο καφενείο για να ξεσταθεί, τον παρέδωσαν στη χωροφυλακή. Πέρασε από δίκη και καταδικάστηκε σε 13 χρόνια φυλακή.

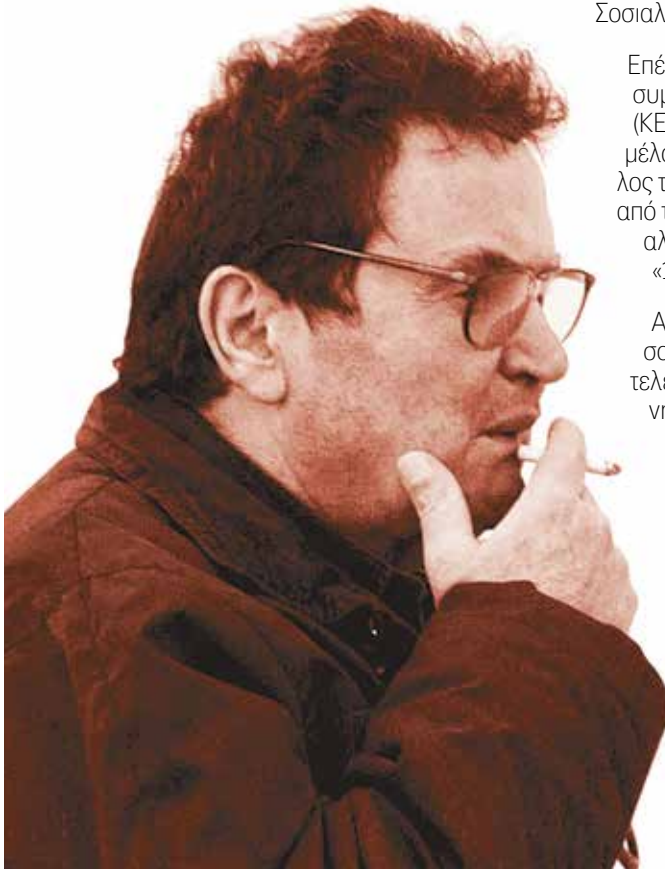
Αποφυλακίστηκε λόγω ανηκέστου βλάβης της υγείας του το 1972 και, ενώ επρόκειτο να εξεταστεί εκ νέου από γιατρούς για να επιβεβαιωθεί η ασθένειά του, δραπέτευσε με πλαστό διαβατήριο στη Γαλλία. Εκεί εντάχθηκε στην LCR, το γαλλικό τμήμα της 4ης Διεθνούς και συμμετείχε στην ελληνική ομάδα «Κομμουνισμός», που είχε συγκροτηθεί στη Γαλλία και στο Βέλγιο. Εν συνεχεία αποχώρησε και συμμετείχε στην ίδρυση της Σοσιαλιστικής Επαναστατικής Ένωσης (ΣΕΕ).

Επέστρεψε στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 1974 και όταν διαλύθηκε η ΣΕΕ συμμετείχε στη συγκρότηση του Κομμουνιστικού Επαναστατικού Μετώπου (ΚΕΜ). Με την ενοποίηση του ΚΕΜ με την ΟΚΔΕ, την άνοιξη του 1977, έγινε μέλος της ΟΚΔΕ, από την οποία αποχώρησε στις αρχές του 1979. Υπήρξε μέλος της Κομμουνιστικής Διεθνιστικής Λίγκας, της ομάδας που είχε αποχωρήσει από την ΟΚΔΕ. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 παρέμενε ανένταχτος, αλλά στον τροτσκιστικό χώρο. Το 2002 κατηγορήθηκε για συμμετοχή στη «17 Νοέμβρη», αλλά αθώωθηκε.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα υγείας, τα οποία επιδεινώθηκαν στη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών και, τελικά, προκάλεσαν τον θάνατό του την περασμένη Κυριακή 11 Απριλίου.

Σ'όλη τη διάρκεια της ζωής του ο Θεολόγος Ψαραδέλλης, επαναστάτης εργάτης, ακέραιος και πιστός στις ιδέες του, φίλος με τον οποίο δυστυχώς η αρρώστια του δυσκόλευε τα τελευταία χρόνια την επικοινωνία, υπήρξε ένας άνθρωπος που πάλεψε σε όλη του τη ζωή, με όλες του τις δυνάμεις, ανυποχώρητα, κάτω από τη σημαία του επαναστατικού μαρξισμού.

Αποχαιρετούμε τον παλιό μας σύντροφο και απευθύνουμε θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του, στη Νάντια και στα δύο παιδιά του, καθώς και στους φίλους του.

ίδια διαπαιδαγώγηση με αυτή που στήριζε προηγουμένως τη βιρμανική δικτατορία. Διευθύνει δύο μεγάλους ομίλους, των οποίων τα κέρδη εξαρτώνται από περιφερειακές συναλλαγές, που είναι και οι πυλώνες του “χακί καπιταλισμού”, καθώς και από το κερδοφόρο εμπόριο πολύτιμων λίθων όπως νεφρίτη, ναρκωτικών και ξυλείας. Ίσως θεωρούσε (και δικαίως) ότι οι Ασιάτες γείτονες, τα εμπορικά επιμελητήρια και οι πολυεθνικές δε θα είχαν πρόβλημα με το πραξικόπημα. Ωστόσο, η δύναμη του κινήματος ανυπακοής είναι τέτοια που οι οικονομικοί εταίροι της Βιρμανίας αναγκάζονται (πλην λίγων εξαιρέσεων, όπως η Κίνα) να την συνυπολογίσουν. Ιδιαίτερα οι πολυεθνικές φοβούνται μην γίνουν στόχος, όπως στο παρελθόν, από καμπάνιες μποϊκοτάζ τους.

Η χούντα δοκίμασε την αστυνομική καταστολή, με πέντε θύματα. Συνέλαβε πάνω από 700 ανθρώπους. Έδειξε τους μύες της βγάζοντας το στρατό από τους στρατώνες. Το μόνο που πέτυχε ήταν να ριζοσπαστικοποιηθεί η διαμαρτυρία. Και τώρα παίζει καθυστέρηση, ελπίζοντας πως το κίνημα θα εξαντληθεί, εξαιτίας της τρομερής φτωχοποίησης του πληθυσμού. Προσπαθεί να διασπάσει την αντιπολίτευση (διορίζοντας μερικές προσωπικότητες σε μια πολιτική κυβέρνηση). Κάνει συμφωνίες και με ορισμένους εκπροσώπους εθνοτήτων. Η γεωγραφική επέκταση του πελατειακού καπιταλισμού της επιτρέπει να εντάξει και ορισμένα μέλη των τοπικών ελίτ. Υπόσχεται (ελεγχόμενες) εκλογές, για να καθυστερήσει τις ξένες κυβερνήσεις. Δεν μπορούμε, ωστόσο, να αποκλείσουμε ότι θα επιλέξει κάποια στιγμή μια μαζική αιματηρή καταστολή.

Σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες, η 4η Διεθνής διατυπώνει την πλήρη της αλληλεγγύη με το μεγάλο σημερινό κίνημα ανυπακοής, χαιρετίζοντας την έκταση, την αποφασιστικότητα και το δυναμισμό του.

- Απαιτεί την άνευ όρων απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων
- Στηρίζει τις εθνότητες στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους
- Απαιτεί την κατάργηση όλων των ελευθεριοκτόνων νόμων (ιδιαίτερα στον κυβερνοχώρο) που επιτρέπουν

στην καταστολή να εκτυλίσσεται ανεμπόδιστα. Την προστασία των διαδηλωτών και απεργών. Το σεβασμό των ελευθεριών έκφρασης και τύπου, της ελευθερίας συνδικαλισμού και συνάθροισης

- Η συμμετοχή της Βιρμανίας στους διεθνείς οργανισμούς, αρχίζοντας από την ASEAN, πρέπει να ανασταλεί έως ότου διεξαχθούν δημοκρατικές εκλογές και συγκροτηθεί πολιτική κυβέρνηση χωρίς καμία στρατιωτική κηδεμονία
- Ο στρατός κατέχει δύο τεράστιους ομίλους, τον Myanmar Economic Corporation (MEC) και τον Myanmar Economic Holdings Limited (MEHL). Κάθε συνεργασία με τους ομίλους αυτούς πρέπει να διακοπεί και οι περιουσίες των μελών της χούντας και των συμμάχων τους στο εξωτερικό να παγώσουν. Τα προϊόντα των βιομηχανιών που ελέγχονται από τους στρατιωτικούς πρέπει να μποϊκοταριστούν.
- Πρέπει να υπάρξουν οι προϋποθέσεις για μεγάλη συνταγματική μεταρρύθμιση. Μια απλή επιστροφή στην προ της 1ης Φλεβάρη κατάσταση δεν έχει νόημα: ο στρατός βρίσκεται ήδη στο κέντρο της εξουσίας και μπορούσε και θα μπορούσε και πάλι να μπλοκάρει κάθε δημοκρατική μετάβαση.
- Η περιφερειακή (Ταϊλάνδη) και διεθνής εμπειρία δείχνει πως η γενική τάση προς σκλήρυνση των αυταρχικών καθεστώτων προσκρούει σε λαϊκές εξεγέρσεις που μπορούν μάλιστα να κερδίσουν σημαντικές νίκες. Ο βιρμανικός λαός πήρε αμέσως την υποστήριξη της άτυπης συμμαχίας “τσάι με γάλα” (“Milk Tea Alliance”), που είναι ενεργή από το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν ως τη Βιρμανία και την Ταϊλάνδη. Ωρα είναι να διατυπωθεί ένας νέος αλληλέγγυος διεθνισμός.

Διεθνής Επιτροπή της 4ης Διεθνούς

24 Φεβρουαρίου 2021

<https://tpt4.org/?p=5727>

4

